

Aanwezig Voorzitter: Mevrouw H. Sahin Raadsleden: De heer E.G.T. Braam Mevrouw L.S. de Bruijn De heer D.R. Cupedo De heer D.F.A. van Dam De heer C.P.I.M. Dolmans De heer M. van 't Eind De heer M.J. van Enk De heer M.A.J. Ezinga Mevrouw B.M.B.T. Niesen Mevrouw M.E. Harmsen Mevrouw I.M. Jansen-Dirkx Mevrouw P.G. Kames Mevrouw A. Koegler-Böhm De heer G.A. Kruger De heer J. Loof	Vervolg aanwezige raadsleden: Mevrouw S. van Maarseveen De heer M. el Majjaoui Mevrouw W.A.A.M. van Nunen De heer R. Nunnikhoven De heer U.H. Oelen Mevrouw L.B. Oude Alink Mevrouw A. Prenger Mevrouw H. van Schie De heer W. Smith De heer E. van der Veer De heer Q.L.A. Veerman Mevrouw W. van der Weij De heer M.V. Weterings Mevrouw E. Woudstra De heer A.M. Zoghbi Afwezige raadsleden: De heer M.T.F. Kaffa
Aanwezige portefeuillehouders: Wethouder L. Bentvelzen Wethouder W. van Damme Wethouder G. van Malsen Wethouder S. van de Waart Wethouder M. Wit	Griffie: Griffier: de heer J.A. Massaar bpa Mevrouw M.M.A. Tittse De heer J. Hoefnagel Mevrouw F.S. Habiboellah (verslag)

1. Opening en mededelingen

De voorzitter: Goedemiddag, dames en heren, beste leden van de raad. Ik vraag u vriendelijk om plaats te nemen. En ik open de raadsvergadering van de gemeente Rijswijk van dinsdag 11 november 2025. Graag heet ik welkom, de leden van de raad, de fractie-assistenten, onze wethouders, medewerkers, vertegenwoordigers van de media, aanwezigen op de publieke tribune en onze kijkers online. Het is vandaag een bijzondere raadsvergadering. Het is het laatste begrotingsdebat van uw raad van deze raadsperiode. En u gaat met elkaar straks in debat over misschien wel het meest kaderstellende document, de begroting en andere belangrijke financiële stukken. En tijdens het Kaderdebat heeft u richtinggevende besluiten genomen en de voorliggende stukken zijn hiervan de vertaling. Het is ook bij uitstek het moment om vanuit uw fractie met elkaar en met het publiek uw algemene beschouwingen te delen, vanuit uw eigen politieke achtergrond. En dat is ook zo mooi aan onze democratie dat dat kan. En tegelijkertijd hebben we gezamenlijk ook de verantwoordelijkheid om als gemeentebestuur en ook u als raad, in het algemeen belang te dienen. En dat is best iets ingewikkelds. Wat is dat, in het algemeen belang? Het algemeen belang is wat de samenleving als geheel nodig heeft, met oog voor andere perspectieven en belangen. En ook voor deze vergadering

vraag ik u respectvol met elkaar om te gaan en de woorden die wij hier uitspreken hebben betekenis en invloed. Goed om daarvan bewust te zijn en te blijven. Ook voor deze vergadering heeft u een uitgebreide procesbrief ontvangen, hoeveel spreektijden u heeft. Ik hoop dat dat voor u allen heel duidelijk is. En de tijden zullen straks ook zichtbaar zijn, zodat u dat ook kunt zien. Mevrouw Woudstra, u heeft een vraag?

Mevrouw Woudstra: Ik heb een punt van orde. Er is aangegeven dat we drie keer mogen interrumperen naar een ander raadslid toe en dat we drie keer mogen interrumperen naar het college toe. En dat met twee woordvoerders. In totaal twee keer zes keer. Nu heb ik begrepen dat als je de vraag stelt en vervolgens een vervolgvraag aan diezelfde persoon, dat dat telt als een tweede interruptie. En ik wilde graag voorstellen dat één interruptie plus een vervolgvraag is toegestaan, omdat we anders elkaar alleen maar een vraag kunnen stellen, maar niet een gesprek met elkaar kunnen hebben. Dat was mijn suggestie naar de raad.

De voorzitter: Ik kijk even naar uw raad. De heer Van Dam.

De heer Van Dam: Steun van onze kant.

De voorzitter: Anderen? Dat wordt gesteund en zo zullen we op die manier ook de vergaderorde bewaken. Dan een bericht van verhindering heb ik ontvangen van de heer Kaffa. Dat klopt. Hij komt niet. En later aanwezig zullen zijn de raadsleden de heer Oelen, de heer Ezinga en mevrouw Van Maarseveen. En mevrouw De Bruijn die komt ook later. Misschien komt ze al binnen.

De heer Van 't Eind: Die komt binnen nu en 5 minuten. Die was iets vertraagd.

De voorzitter: Prima. Mevrouw Harmsen is aanwezig, maar ze heeft mij laten weten geen stem te hebben. Dat heb ik ook geconstateerd, maar ze zal wel gaan stemmen. Vanwege haar fysieke situatie. Dan stel ik voor, voor de leden van bureau van stemopneming, als voorzitter te benoemen de heer Loof. En als leden daarvan de heer Dolmans en mevrouw Prenger. Heeft dat uw instemming? Dat heeft u. En dan wil ik het woord geven aan mevrouw Van de Waart, wethouder Van de Waart, voor de mededelingen van het college. Er is één mededeling. Mevrouw Van de Waart, aan u het woord.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Ik begin met, denk ik, een leuke mededeling. Wij hebben vernomen van het Rijk en dan in dit geval specifiek het ministerie van IenW, dat zij voornemens zijn, want ze hebben een brief gestuurd naar de Tweede Kamer, dat ze een verdeling hebben gemaakt over de zogenaamde WoKT-middelen en dat is Woningbouw op Korte termijnmiddelen. En dat is goed nieuws voor Rijswijk. Ze zijn voornemens om bijna 13 miljoen euro, namelijk 12.825.000 euro inclusief btw aan ons toe te kennen. En dat is specifiek voor de gebieden Te Werve Oost, Kessler Park en Pasgeld. En dat geld is bedoeld om openbare gebiedsaanpassingen van wegen en fietspaden te faciliteren in de gebieden die wij gaan ontwikkelen. Dat is niet informatie die u vandaag al mee kunt nemen, voor de duidelijkheid, want we hebben nog niet echt een subsidiebrief ontvangen, maar dat is voor volgend jaar een mooi vooruitzicht.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw mededeling, wethouder Van de Waart. Dat is inderdaad mooi nieuws. Fijn dat u dat met de raad vandaag heeft gedeeld. Dan stel ik voor dat we aan het einde zijn gekomen van agendapunt 1.

2. Spreekrecht burgers

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 2, spreekrecht burgers. Er hebben zich geen

inwoners aangemeld die gebruik wilden maken van het spreekrecht. Daarmee zijn we aan het einde van agendapunt 2.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: En kunnen we door naar agendapunt 3, de vaststelling van de agenda. En daarbij is toegevoegd het raadsvoorstel Opheffen geheimhouding raadsinformatiebrief Don Bosco. Mijn voorstel aan u is om dat als agendapunt 4 te agenderen en dan als akkoordstuk. Heeft dat uw instemming? De heer Weterings?

De heer Weterings: Voorzitter, een vraagje. Na het incident van vorige week bij het Forum, komt er nog een mededeling van de desbetreffende wethouder of het college over deze brief?

De voorzitter: Niet een mededeling, maar er is zelfs een raadsvoorstel aan u voorgelegd om de geheimhouding van de brief op te heffen. Dat is denk ik heel zorgvuldig. Ik stel voor om dat te agenderen als agendapunt 4 en als akkoordstuk te behandelen. De heer Van Dam.

De heer Van Dam: We willen daar wel heel kort nog even iets over zeggen. Het kan in een uitgebreide stemverklaring.

De voorzitter: Dat mag. We kunnen straks ... Bij punt 4 kunt u dan een stemverklaring afleggen.

De heer Van Dam: Super.

De voorzitter: Dan kunnen we door. Is daarmee de agenda vastgesteld? Dat is het geval.

4. Raadsvoorstel Opheffen geheimhouding raadsinformatiebrief Don Bosco

De voorzitter: Dan is agendapunt 4, het raadsvoorstel Opheffing geheimhouding raadsinformatiebrief Don Bosco. De heer Van Dam wil een stemverklaring afleggen.

De heer Van Dam: Iets uitgebreider dan maar. Voorzitter, dank voor het voorstel en de snelle behandeling van het college. Dit voorstel maakt het mogelijk dat we de nieuwe situatie rondom Don Bosco kunnen bespreken in deze vergadering. Toch nog een klein punt van aandacht voor dit voorstel. Er staat te lezen dat op het verzoek van de fractievoorzitters op deze brief geheimhouding is gelegd, tot de behandeling in de begroting. Het is vreemd dat er gewezen wordt naar de fractievoorzitters en het bepalen van de lengte van de geheimhouding. Een dergelijk besluit kan alleen door de raad of in zijn geheel of door het college genomen worden. Er is, voor zover onze fractie weet, geen besluit genomen in de raad over de lengte van de geheimhouding. En er zijn verder geen notulen beschikbaar waar een dergelijk besluit of voorstel in terug te lezen is. Laat het voor de verslaggeving dan ook duidelijk zijn dat het college de geheimhouding op de RIB heeft opgelegd en wij als raad nu deze, vanwege de inhoud en het verband met de begroting, de geheimhouding zullen opheffen. Daarmee gaat onze fractie akkoord. Wel is de situatie wat bevreemdend.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Andere leden? De heer Weterings van Rijswijks Belang.

De heer Weterings: Ik zou toch nogmaals het verzoek willen doen of de wethouder wil reageren op het incident van vorige week, de heer Van Malsen.

De voorzitter: Dat is nu niet aan de orde, mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Ik stel gewoon een vraag, toch? Dan kan u wel zeggen: dat doe ik niet. Dan doet u het niet.

De voorzitter: Dit is een ... U kunt nu een stemverklaring afleggen. Het onderwerp, het agendapunt is een akkoordstuk geworden. Andere leden die een stemverklaring willen afleggen? Mevrouw Woudstra van D66.

Mevrouw Woudstra: Wij staan voor een zorgvuldige procedure. Dit was een nieuwe procedure. We hopen dat in het vervolg dit netjes gevolgd wordt en ook het zowel voor de raad als college duidelijker is hoe we omgaan met geheimhouding. En dank voor het snelle opheffen, in dit geval.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mevrouw Koegler van Rijswijks Belang.

Mevrouw Koegler Böhm: Dank u wel, voorzitter. Wat onze fractie betreft, gaan we nu wel akkoord met het opheffen van de geheimhouding. Dat staat los van het feit dat we vinden dat de wethouder voor zijn beurt gepraat heeft. En we zullen ook nog officieel melding doen van het geval. Het bevreemdt ons ook dat in de RIB niets staat over de rol van de wethouder, maar dat alleen maar uitgelegd wordt waarom de geheimhouding er nu afgehaald wordt. Maar we komen nog officieel met een melding en dan hopen we dat het in het presidium besproken wordt.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Dan is hiermee dit punt vastgesteld.

5. Algemene beschouwingen en begroting: raadsvoorstel Tweede halfjaarrapportage 2025

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 5, de algemene beschouwingen. En hiervoor wil ik als eerste het woord geven aan de fractievoorzitter van de fractie Beter voor Rijswijk, mevrouw Prenger. Mevrouw Prenger, u heeft 10 minuten spreektijd.

Mevrouw Prenger: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, we hebben het vandaag over de begroting voor het komend jaar. De laatste begroting van dit college. Een keurig sluitende begroting, zodat na de verkiezingen in maart 2026 het nieuwe college hier goed mee aan de gang kan gaan. Voorzitter, ik wil graag beginnen om namens Beter voor Rijswijk mijn dank uit te spreken aan de ambtelijke organisatie. Achter de schermen wordt er ongelooflijk hard gewerkt. De fractie ervaart telkens weer hoe betrokken, deskundig en behulpzaam onze ambtenaren zijn. Altijd bereid onze vragen te beantwoorden en ons te ondersteunen waar nodig en dat verdient waardering. Vandaag spreken we over de toekomst van onze stad Rijswijk. Waar we trots op zijn, maar waar ook uitdagingen liggen. Wat de regering in Den Haag niet kan of wil, doen wij in Rijswijk wel, al bijna vier jaar lang met onze coalitiepartners. Immers een stad bestuur je samen. We pakken aan, werken samen, houden oog voor onze inwoners. Want dat is waar Beter voor Rijswijk voor staat. Praktische oplossingen, dicht bij de mensen, voor een stad die vooruit wil.

5.c.2 Motie Herontwikkeling locatie Hof van Elsenburg

Mevrouw Prenger: En daarom dient Beter voor Rijswijk, samen met de Rijswijkse VVD, GroenLinks Rijswijk, de Rijswijkse PvdA en D66 Rijswijk, hiervoor een motie in, een herontwikkeling van de locatie Hof van Elsenburg. Deze motie, maar ook onze andere moties zijn in iBabs te vinden. Voorzitter, we hebben de landelijke verkiezingen net achter de rug. Nu maar eens kijken wat voor chocola ze daar weer van gaan maken. Het grappige is dat het soms niet verschilt met onze eigen mooie stad Rijswijk en het besturen daarvan. Landelijk schreeuwen ze en sommige partijen lokaal nog veel harder. Maar bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen en oplossingen aandragen, ook

wanneer het moeilijk of minder leuk is, is een groot goed. Dit heeft Beter voor Rijswijk de afgelopen jaren gedaan. En wat ons betreft blijven we dat na de verkiezingen in maart 2026 doen. De begroting is voor ons helder opgesteld. Rijswijk leefbaar, veiliger en betaalbaar houden. Dit betekent investeren in goede voorzieningen in de wijken, van onderwijs tot sport, die Rijswijk een stad maken waar iedereen aan mee kan doen.

5.c.1 Motie Jaarlijkse organisatie van de Rijswijkse sportprijzen in het Huis van de stad Mevrouw Prenger: Beter voor Rijswijk dient dan ook samen met D66 een motie in om de uitreikingen van de sportprijzen weer centraal te houden in ons Huis van de stad. Door blijven te bouwen aan betaalbare en passende woningen, zodat jonge gezinnen, jonge starters en niet te vergeten onze ouderen, een plek in onze stad kunnen blijven vinden. Investeren in veiligheid en sterke wijken en buurten, waar ontmoeting en samenleving centraal staan. En te zorgen voor een financieel gezonde gemeente die haar afspraken nakomt. Beter voor Rijswijk kiest voor verantwoord investeren. Geen luchtkastelen, maar plannen die uitvoerbaar zijn, met oog voor de mensen achter de cijfers. Inwoners verwachten dat wij doen wat we zeggen en dat blijft Beter voor Rijswijk doen.

5.c.3 Motie Rapportages omzetten naar sfeerbeeld in de vorm van de vier jaargetijden Mevrouw Prenger: Beter voor Rijswijk dient daarom een motie in Rapportages omzetten naar sfeerbeeld in de vorm van de vier jaargetijden. Samen met onze partners in het college zetten we stappen vooruit voor een stad waar het prettig wonen, werken en samenleven is. Beter voor Rijswijk vraagt zich trouwens wel af hoeveel AOW-gerechtigden en ouderen met een Ooievaarspas gebruikmaken van het gratis HTM-vervoer. Veiligheid van vrouwen en meisjes in de openbare ruimte. Velen van ons zullen de tragische moord op Anneke van der Stap niet vergeten zijn. De Jonge Rijswijkse, die in 2005 langs de Vliet werd gevonden. Haar dood liet diepe sporen na in onze stad. En herinnert ons eraan hoe belangrijk het is dat meisjes en vrouwen zich veilig moeten voelen, altijd en overal. Twintig jaar later moet Beter voor Rijswijk zich helaas afvragen of Rijswijk echt veiliger is geworden voor meisjes en vrouwen. Nog steeds zijn er veel plekken waar meisjes en vrouwen zich onveilig voelen. Ik noem bijvoorbeeld het tunneltje bij de Haagweg, het parkeerdumpcentrum tegenover de Rijswijkse hockeyclub, dat zeer slecht verlicht is. Beter voor Rijswijk vindt dat elk meisje en vrouw zich vrij en veilig moet kunnen bewegen in haar eigen stad. Dat betekent structureel betere verlichting en een verbetering van onveilige locaties. Beter voor Rijswijk vraagt of het college bereid is middelen en maatregelen te nemen om de veiligheid van meisjes en vrouwen in de openbare ruimte te bevorderen. Zo ja, welke maatregelen? Voorzitter, graag zou ik een bijzonder compliment willen maken aan dierenasiel 't Julialaantje. Met zeer beperkte middelen hebben zij ook afgelopen zomer weer ongelooflijk goed werk verricht. Er zaten ruim 80 katten, poezen en kittens in de opvang, naast de honden in het asiel en pension. De toewijding, liefde en inzet van medewerkers en vrijwilligers, zij zorgen vaak onder hoge druk dat elk dier de zorg en aandacht krijgt die hij verdient. Als gemeente mogen we trots zijn op zo'n organisatie. Laten we de inzet koesteren en ervoor zorgen dat het dierenasiel ook in de toekomst zijn waardevolle werk kan blijven doen voor de dieren en onze Rijswijkse gemeenschap. De gemeente Den Haag realiseert heel veel woningen aan de grens van Rijswijk. Vanwege een gebrek aan parkeerplaatsen aldaar, wijken veel automobilisten uit naar Rijswijk. Ook 't Julialaantje wordt daar helaas mee geconfronteerd. Waardoor personeel, vrijwilligers en bezoekers grote problemen ondervinden om een plaatsje te vinden voor hun auto. Welke maatregelen kan het college op korte termijn uitvoeren om een eind te maken aan deze verkeersoverlast? Voorzitter, de vaccinatiegraad bij kinderen blijft achter en is laag, met name bij jonge kinderen. Dat is een zorgelijke ontwikkeling, die ook onze gemeente raakt. Juist daarom is het belangrijk dat we extra aandacht en inzet geven aan dit onderwerp. Ieder kind verdient de best mogelijke bescherming tegen ziektes, die met vaccinaties mogelijk voorkomen hadden kunnen worden. Op 28 oktober jongstleden tijdens de Forumvergadering hebben we onze bezorgdheid

hierover al uitgesproken. Beter voor Rijswijk wil graag weten welke stappen het college nog gaat ondernemen om er mede voor te zorgen dat de vaccinatiebereidheid omhoog gaat in Rijswijk. Buitensportaccommodaties. Voorzitter, wanneer kunnen we verwachten dat het document over buitensportlocaties verder gebracht wordt? Fijn dat in het nieuwe jaar de eerste paal geslagen wordt op Sportpark Elsenburg. Met zo'n groeiende stad als Rijswijk verdient de sport het ook om in haar accommodaties een visitekaartje te zijn. Voorzitter, dat visitekaartje laat op Sportpark Hoekpolder en Sportpark Irene nogal te wensen over. Wanneer wordt er gekeken naar het vastgoed van de andere verenigingen? Inrichting Huis van de stad. We hebben het al eerder gevraagd, maar kan de wethouder aangeven wanneer er daadwerkelijk een voorstel naar de raad komt voor de herinrichting van het plein en de aangrenzende groenvoorziening? Participatie. Participatie is geen loze kreet, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het hele college. Wij doen ons best om inwoners echt te betrekken bij beleid en besluiten. Daarom is het zorgelijk dat Beter voor Rijswijk klachten heeft ontvangen dat een bestuurder Rijswijkers zou hebben weggezet als dikker en dommer. Zulke uitspraken ondermijnen het vertrouwen tussen bestuur en samenleving. Respect voor onze inwoners is de basis van goed bestuur en dat mag nooit ter discussie staan. Voorzitter, tot slot. Laten we dit debat met respect en daadkracht voeren. Dat verdient Rijswijk. We leven in een democratie, hoeven het niet met elkaar eens te zijn, maar laten we elkaar vasthouden op wat ons verbindt, de toekomst van Rijswijk. Want uiteindelijk gaat het er niet om wie er gelijk heeft, maar om wat goed is voor Rijswijk. Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prenger. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Van 't Eind, fractievoorzitter van GroenLinks.

De heer Van 't Eind: Dank u wel, voorzitter. Hannah Arendt schreef dat vrijheid begint met het vermogen om opnieuw te beginnen. En dat, voorzitter, is misschien wel de essentie van de lokale democratie, want hier in deze zaal maken we dat elke dag waar. Door te luisteren, te wegen, besluiten te nemen en die besluiten ook uit te leggen aan de stad. Zonder daar fantasieverhalen van te maken of bewoners tegen elkaar op te zetten. Dat is lokale politiek op haar best. Dichtbij, eerlijk, verantwoordelijk. Niet de harde toon van de dag, maar het stille werk van mensen die proberen het goede te doen. Maar dat werk staat onder druk. Het vertrouwen in politiek is broos. De verleiding van snelle meningen en online verontwaardiging is groot. En tegelijkertijd voelen mensen zich soms ver weg van waar besluiten genomen worden. Juist daarom is lokale democratie zo belangrijk. Hier zijn we wel dichtbij, hier kunnen we luisteren, bijsturen en verantwoording afleggen. En daarbij speelt ook de lokale journalistiek een onmisbare rol. Een vrije, nieuwsgierige en onafhankelijke pers houdt ons scherp, zorgt dat bewoners weten wat er werkelijk speelt en vormt het wezen tussen bestuur en samenleving. Een sterke democratie heeft sterke lokale media nodig. En dat doen we in Rijswijk al jaren, met een brede coalitie, die in veel opzichten bijzonder is. Een coalitie die niet draait om kleur of kamp, maar om een gedeeld besef dat de stad beter wordt van samenwerking. Dat stabiliteit geen stilstand is, maar juist de voorwaarde voor verandering. Dat je met verschil en overtuiging toch dezelfde richting kunt hebben, naar een stad die groener, socialer en toekomstbestendiger is. Die samenwerking is misschien wel een van de grootste prestaties van deze bestuursperiode. Want in tijden van wantrouwen en polarisatie laten we hier in Rijswijk zien dat het ook anders kan. Dat politiek nog steeds een manier is om samen iets op te bouwen. We hebben hier samen stabiliteit gebracht. En dat is niet saai, dat is een prestatie. Stabiel bestuur is de grond waar gezonde groei kan wortelen. Vandaaruit konden we werken aan wat Rijswijk sterker maakt. Die gezonde groei begint bij een huis, een plek om te wonen, te wortelen, tot rust te komen. We hebben geïnvesteerd in eerlijk wonen met de pandbrigade, die misstanden aanpakt en woningen terugbrengt naar wie ze nodig heeft. Met de Leegstandsverordening die eraan komt, die leegstand in tijden van woningnood onacceptabel maakt. Met onze inzet voor sociale woningbouw die we overeind houden,

ondanks druk van de markt. En met het Isolatiefonds, waarmee we bewoners helpen hun huis energiezuiniger te maken. Ook als ze dat zelf niet kunnen betalen. Maar laten we eerlijk zijn, het is nog niet genoeg. Te veel mensen vinden nog geen woning. Jongeren blijven noodgedwongen bij hun ouders wonen en ouderen die kleiner willen gaan wonen, vinden vaak geen passende plek in hun eigen buurt. Dat knelt en dat beperkt kansen. Gezonde groei betekent ook bouwen voor alle generaties, ruimte houden voor betaalbare huur en niet toegeven aan de druk om alleen te bouwen voor wie het breed heeft. De woningmarkt is geen natuurverschijnsel. Ze is maakbaar, als we durven kiezen voor rechtvaardigheid. Gezonde groei is ook letterlijk groen. Met het nieuwe Groenbeleidsplan hebben we stappen gezet om het groen in de stad te versterken. Meer bomen, meer schaduw, meer biodiversiteit. In de gebiedsontwikkelingen is duurzaamheid geen sluitstuk meer, maar een voorwaarde aan de stad. En met de Duurzaamheidsmonitor meten we voor het eerst wat dat oplevert. Maar ook hier zijn we er nog niet. Onze stad staat onder druk, onze ruimte, ons klimaat, ons water, onze natuur. Daarom moeten we blijven kiezen voor vergroening boven versterking, voor toekomst boven gemak. Dat vraagt soms lef, maar het levert iets blijvends op. Een stad die niet alleen groeit, maar ook leeft. Voorzitter, gezonde groei vraagt ook om andere mobiliteit. Rijswijk is een stad die beweegt, maar nog te vaak per auto. We weten allemaal dat dat niet haalbaar is. We hebben met de nieuwe Parkeernota een eerste stap gezet naar een eerlijkere verdeling van de openbare ruimte. Maar dat is wat ons betreft pas het begin, want die ruimte hoort van iedereen te zijn, niet alleen van blik op wielen. Een eerlijke verdeling van ruimte is ook een kwestie van klimaat, van geluid, van luchtkwaliteit. De straat zegt veel over wie er mag zijn. Kun je er lopen, spelen, fietsen, zitten of alleen maar parkeren? De komende jaren moeten we durven investeren in alternatieven voor de auto. In goede fietspaden, in toegankelijk en betrouwbaar openbaar vervoer, dat er nog niet overal is, maar er wel moet komen. En in een straatbeeld dat uitnodigt tot lopen, ontmoeten en spelen. Mobiliteit is niet alleen een kwestie van bereikbaarheid, het is een kwestie van rechtvaardigheid. Wie heeft toegang tot de stad en wie wordt door de inrichting buitengesloten? Een gezonde stad is ook een rechtvaardige stad. We hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd in inclusie, met de nieuwe Inclusieagenda, met het onderzoek naar de rol van gemeenten in de Tweede Wereldoorlog bij het Joods onroerend goed. Omdat eerlijkheid over het verleden de basis is van vertrouwen in het heden. Met straatnamen, die onze samenleving breder weerspiegelen. Met de motie om artikel 1 zichtbaar te maken in ons gemeentelijk gebouw. Die duidelijk maakt dat gelijke behandeling geen wens is, maar een plicht. En met de steun voor het asielzoekerscentrum, omdat solidariteit niet abstract is, maar begint bij mensen verwelkomen. Dat zijn beslissingen die iets zeggen over wie we willen zijn als stad, open, nieuwsgierig en menselijk. Voorzitter, vanuit die koers dienen we vandaag vier moties in en stellen we nog één vraag aan het college. Niet als losse punten, maar als versterking van de richting die we met deze begroting verder uitzetten.

5.c.4 Motie Discriminatietoets Rijswijk

De heer van 't Eind: We vragen het college om de landelijke Discriminatietoets publieke dienstverlening toe te passen, omdat ook een rechtvaardige overheid zichzelf moet blijven bevragen. Waar zitten risico's op ongelijke behandeling en hoe kunnen we die actief voorkomen?

5.c.6 Motie Diervriendelijke kinderboerderijen in Rijswijk

De heer Van 't Eind: We vragen het college om met onze kinderboerderijen in gesprek te gaan over aansluiting bij het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen. Want duurzaamheid gaat niet alleen over mensen, maar over alles wat leeft en wat we kinderen daarin kunnen leren.

5.c.5 Motie Veiligheid van meisjes en vrouwen in de openbare ruimte

De heer Van 't Eind: We dienen samen met D66 een motie in over de veiligheid van vrouwen en meisjes in de openbare ruimte. Een stad is pas echt vrij als iedereen zich er veilig kan bewegen. Ook

's avonds op straat, onderweg naar werk, sport of vrienden. We vragen het college om die inzichten over veilig ontwerp en participatie van vrouwen expliciet mee te nemen bij gebiedsontwikkeling en inrichting van de buitenruimte. Een veilige stad is een leefbare stad voor iedereen.

Motie Structurele aandacht voor kindermishandeling

De heer Van 't Eind: Er is terecht aandacht voor femicide en huiselijk geweld, maar kindermishandeling blijft vaak onderbelicht. Terwijl het daar direct mee verbonden is. Waar geweld in gezinnen plaatsvindt, lijden vaak ook kinderen, direct of indirect. We dienen daarom een motie in om ook voor kindermishandeling structureel aandacht te hebben. We tekenen ook mede de motie over de herontwikkeling van het Hof van Elsenburg aan de Lange Kleiweg. Een belangrijk stuk strategische grond, waar toekomstvisie voor nodig is. Het is goed dat de gemeente nadenkt over de toekomst van deze plek, maar die toekomst moet met zorg vormgegeven worden, met oog voor de maatschappelijke betekenis, evenwicht en duurzaamheid. Zodat deze plek op termijn kan bijdragen aan een sterke stad voor iedereen. Tot slot, tekenen wij nog een aantal andere moties mee. Onder andere een van de PvdA over de Sociaal Raadsvrouw, die jaarlijks honderden inwoners helpt met kennis en met menselijkheid. Een van de VVD, over het stimuleren van vrijwilligerswerk door ambtenaren en bestuurders, omdat betrokkenheid begint bij voorbeeldgedrag. En een van Beter voor Rijswijk over het Sportgala, waarmee we de kracht van sport in onze gemeenschap zichtbaar maken. Samen maken deze moties zichtbaar wat Rijswijk sterk maakt, mensen die zich inzetten voor elkaar. Daarnaast hebben we nog een vraag aan het college. Voorzitter, Rijswijk vergrijst. Dat vraagt om aanpassing in wonen, zorg en openbare ruimte. Deelt het college onze zorg dat we daar nog niet overal klaar voor zijn en hoe schat het college in hoe we er nu voor staan? Voorzitter, het is onze laatste begroting van deze collegeperiode. Mijn voorganger refereerde daar ook al aan. En het past om stil te staan bij hoe we hier hebben gewerkt. We hebben stevige discussies gevoerd, soms scherp, maar bijna altijd met respect. We hebben een brede coalitie gehad, die verantwoordelijkheid heeft genomen en een raad die met alle verschillen het gesprek openhield. Dat is geen vanzelfsprekendheid meer. In tijden van wantrouwen en schreeuwerige politiek laten we hier zien dat het nog kan. Dat je kunt samenwerken, zonder op te geven wie je bent. Dat compromis geen verlies is, maar een vorm van volwassenheid. Dat, voorzitter, is de stille kracht van de lokale democratie. En zo kom ik terug bij Hannah Arendt. Zij schreef dat vrijheid niet iets is wat je bezit, maar wat je durft te beginnen. Deze begroting markeert het einde van een periode, maar ook het begin van een volgende stap. We laten een stad achter die sterker, groener en socialer is dan vier jaar geleden, maar ook een stad die nog werk vraagt. Laten we die vrijheid om opnieuw te beginnen, blijven gebruiken. Voor eerlijk wonen, voor ruimte om te ademen, voor straten die van iedereen zijn, voor een sterke lokale pers. En voor een democratie die elke dag opnieuw wordt gemaakt door te luisteren, te besluiten en eerlijk te blijven naar de mensen voor wie we het doen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer Van 't Eind. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Weterings, fractievoorzitter van Rijswijks Belang.

De heer Weterings: Goedemiddag. Gelijk aanhakend op de sportprijzen, echt hele leuke evenementen meegemaakt in de Marimbahal, Sportpark Irene en de Sir Winston Club. Uit mijn hoofd gezegd, 2007 tot en met 2020 Keye van der Vuurst basketbal, Martin Beuk Taekwondo, Tim Van der Velden wielrennen en vele genomineerden. Dat waren inderdaad hele leuke evenementen. Nu ligt er een motie van Beter voor Rijswijk betreft dat de gemeente het weer gaat organiseren. In de motie verzoeken ze het college de Rijswijkse sportprijs weer jaarlijks te gaan organiseren. Ik heb al een vermoeden wat het antwoord van het college gaat zijn. Ik heb echt een vermoeden. Dat gaan we niet doen. We gaan het niet doen, want wij houden ons aan het Coalitieakkoord van 2022-2026. Op

pagina 13 van 35 lid 7 staat namelijk: de gemeente organiseert zelf geen evenementen, maar levert via beleidskader een financiële ondersteuning en bijdrage aan de organisatie van evenementen. Nu is BvR de afgelopen periode behoorlijk fel geweest op raadsvoorstellen die afwijken of niet overeenkwamen met het Coalitieakkoord. Hoe kan het nu zijn dat u van uw eigen Coalitieakkoord wil afwijken? Rijswijks Belang zal tegenstemmen, tegen de motie, omdat wij vinden dat een Coalitieakkoord uitgevoerd moet worden voor nu, maar ook voor in de toekomst. Misschien kunnen we de motie aanpassen en het college oproepen een partner te vinden, die ze willen organiseren. Dan krijgt het wellicht onze steun. Voorzitter, de gemeente Rijswijk wil open, transparant en betrouwbaar zijn. In de begroting lezen we mooie bewoordingen over behaalde successen en ambitieuze plannen. Wie de stukken leest, krijgt de indruk dat alles op rolletjes loopt. Maar wie de stad ingaat en met inwoners en ondernemers en verenigingen spreekt, hoort een heel ander geluid. Meldingen blijven vaak te lang liggen, reacties blijven uit en termijnen worden niet altijd gehaald. Zoals voorbeelden het terrassenbeleid, parkeerbeleid. Zo kan ik wel even doorgaan. Beleid dat op papier vertrouwen wekt, blijkt in de praktijk vaak een belemmering, voor juist de mensen en organisaties die Rijswijk dragen. De ambitie om excellente dienstverlening te bieden is lovenswaardig, maar de werkelijkheid laat zien dat we daar nog heel ver vandaan zijn. Het is echt tijd voor verandering. De koers moet om. Het communicatiebeleid verdient een grondige herziening. Inwoners en ondernemers en verenigingen hebben het recht op een gemeente die niet alleen luistert, maar ook daadwerkelijk handelt en zich aan hun eigen regels houdt. Want als de gemeenteraad beleid vaststelt, mag van het college worden verwacht dat het beleid zelf ook wordt nageleefd. En toch zien we dat aanvragers uit de samenleving streng worden beoordeeld wanneer zij hun termijn overschrijden. Zonder oog voor de menselijke maat of ruimte voor maatwerk. Terwijl de gemeente zelf soepeler omgaat met regels wanneer het haar eigen belang betreft. Een sprekend voorbeeld is de aanvraag voor de sinterklaasintocht. Voor een evenement van de categorie C geldt een termijn van minimaal zestien weken vooraf, volgens het Evenementenbeleid. Toch werd de aanvraag pas op 23 september ingediend en werd het grote evenement in behandeling genomen. Er kon binnen zesentwintig dagen alles worden gerealiseerd om ermee naar buiten te treden. Nu de gemeente een eigen belang hier heeft, geldt de zestien weken termijn blijkbaar opeens niet meer. Dat is niet alleen opmerkelijk. Dat noemen ze meten met twee maten. Van openheid of transparantie over deze gang van zaken was geen sprake. Hetzelfde geldt voor het Declaratieregister. Pas na herhaaldelijke vragen, van onder andere Beter voor Rijswijk en ook de VVD, werd het Declaratieregister over de jaren 2022, 2023 en 2024 pas in september gepubliceerd. Jaren is niet gepubliceerd. Waarom zo laat? Heeft het misschien te maken om zelf geen verwarring te scheppen? Want het STOMP-principe staat inmiddels voor stappen, trappen, openbaar vervoer, mobility en privéauto. Wie het Declaratieregister van het college van de afgelopen jaren inziet, zou het STOMP-principe kunnen lezen als stappen, taxi, openbaar vervoer, mobility en privéauto. Wanneer onze fractie bij schriftelijke vragen over de begroting over dienstverlening en over het aantal klachten dat binnen is gekomen bij de gemeente, blijft een inhoudelijk antwoord uit. Vindt u dat open en transparant? Vraag 123 op pagina 3 van de beantwoording. We vragen om cijfers. Het wordt niet gegeven. Schriftelijk van tevoren ingediend. Ook tijdens de laatste raadsvergaderingen zien wij dat dat veel inwoners zich melden, die zich totaal niet gehoord of gezien voelen. Het is een voorbeeld uit vele signalen, die wij als fractie helaas te vaak ontvangen. Wat vindt het college hier zelf van, dat er wekelijks meer mensen komen inspreken, die zich niet gehoord voelen? En nog belangrijker, wat gaat het college doen om het vertrouwen van inwoners, ondernemers en verenigingen echt terug te winnen? Begrijpt het college wel hoe Rijswijkers de dienstverlening van hun eigen gemeente daadwerkelijk ervaren? Hoe denken zij de mooie woorden uit de begroting daadwerkelijk te realiseren op het einde van de vierjaarstermijn van dit college? Vertrouwen in de overheid begint bij transparantie, betrouwbaarheid, maar dat eindigt daar niet.

5.c.7 Motie Veiligheid in de openbare ruimte voor alle inwoners

De heer Weterings: Want een stad waarin inwoners zich niet veilig voelen, kan nooit echt goed functioneren. Vertrouwen en veiligheid gaan hand in hand. Beide onmisbaar voor een sterke, verbonden gemeenschap. Veiligheid is geen luxe, het is een recht van alle inwoners van Rijswijk en die moeten dat ook zo kunnen ervaren. Partijen zoals PvdA en GroenLinks, ook eerder D66 en ChristenUnie, hebben zich sterk gemaakt voor de veiligheid van meisjes en vrouwen. Een belangrijk en een terecht thema, maar veiligheid gaat verder dan alleen die doelgroep. Wie zich uitsluitend op een specifieke doelgroep richt, sluit anderen bewust of onbewust uit. Ook onze kinderen, kleinkinderen, opa's, papa's en mama's, neven en nichten, ouderen en alle andere inwoners van Rijswijk verdienen een veilige leefomgeving. Want niet alleen meisjes en vrouwen voelen zich onveilig in Rijswijk. Daarom dienen wij ook vanavond een motie in Veiligheid voor alle inwoners. We roepen het college op om bij de gebiedsontwikkelingen te investeren in ontwerpen van openbare ruimtes en participatieprocessen expliciet rekening te houden met de veiligheid van iedereen. Niet alleen één specifieke doelgroep, maar alle inwoners van Rijswijk verdienen onze aandacht. Alleen met een inclusieve, integrale aanpak maken wij Rijswijk echt veilig, leefbaar en verbonden voor iedereen.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, u heeft nog een 1 minuut.

De heer Weterings: Dat is mooi. We begrijpen de wens ook van de coalitie om vast na te denken over de toekomst van het terrein van Hof van Elsenburg. De motie van BvR met steun van VVD kwam ineens binnen, later ineens ook medeondertekend door GroenLinks, Partij van de Arbeid, D66. Dat vonden wij heel vreemd. Ik dacht: eindelijk, ze hebben het licht gezien. Maar mede door deze partij is er nog steeds een economisch migrantencentrum, in veel gevallen, ook wel het azc genoemd, in Rijswijk. We gaan ervan uit dat het azc in Rijswijk in 2027 zijn deuren zal sluiten. Maar we gaan niet mee in de gedachte om nu al onderzoeken te starten, terwijl er nog geen enkele zekerheid is dat het azc ook daadwerkelijk gaat verdwijnen. Want voor ons is namelijk de basis, er mag geen verlenging komen van het azc. Die zekerheid wilden wij opnemen in deze motie, maar helaas wilden de coalitiepartijen dat niet. En ik zal voor de rest mijn verhaal afmaken in de tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Van Dam, fractievoorzitter van Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam: Dank, voorzitter. Achter al die cijfers en de tabellen in deze begroting gaat nog iets veel belangrijker schuil en dat zijn de levens van Rijswijkers. Mensen die elke dag op weg zijn naar hun werk, hun kinderen naar school brengen, in onze parken een blokje om maken en sporten bij onze sportverenigingen. Wij. Rijswijk kijkt vandaag ook niet alleen naar de euro's in de begroting, maar kijkt vooral naar wat voor hen echt werkt. En de afgelopen acht jaar hebben we dit al met ijver gedaan. We hebben hard geknokt om de stem van die Rijswijker te laten horen. We stonden in alle buurten en wijken met onze koffiekarren. Ik heb nog nooit aan zoveel keukentafels gezeten, om te praten met gezinnen en ouderen. We hebben gepraat met ondernemers en met alle verenigingen in Rijswijk. En dit jaar deden we er nog een schepje bovenop. We hebben iedere Rijswijker gevraagd om mee te werken aan het verkiezingsprogramma van Wij. Rijswijk. We hebben hun gevraagd om mee te werken aan de toekomst van hun stad. En die reacties op die vraag die waren overweldigend. Honderden Rijswijkers die hebben gereageerd, uit allemaal verschillende wijken, uit De Werve, uit RijswijkBuiten, uit Oud Rijswijk. Noem maar op. Nog nooit eerder vulden zoveel mensen onze vragenlijst in. En hun boodschap die was glashelder. Rijswijkers willen een stad die bereikbaar is, die leefbaar is en die groen is. En dat is precies waar Wij. Rijswijk ook voor staat. Voor een programma dat niet geschreven is vanachter het bureau, maar geschreven is door de wijken. En vanavond

brenge we dat geluid dan ook naar deze raadszaal. Voorzitter, om te beginnen, zegt die Rijswijker: die ziet dat Rijswijk helemaal vaststaat. We hadden een inwoner die zegt: ik woon in de Kleurenbuurt en wij rijden elke dag ... Vanaf de A4 rijd ik naar mijn huis en dat is ongeveer 400 meter hemelsbreed en daar doe ik dan een half uur over in de spits. Dat is ongehoord. Andere inwoners die geven aan: ik krijg straks al dat verkeer van de Binckhorst zo voor mijn neus en dat draait en dendert zo Rijswijk binnen. En dat staat in schril contrast met wat ze zien wat wij doen met die bereikbaarheid. Want de afgelopen vier jaar hebben we niets gehoord over de ondertunneling van de Beatrixlaan of andere maatregelen die de doorstroom in Rijswijk helpen. Voorzitter, bereikbaarheid is voor ons geen luxe. Het is de ruggengraat van onze stad. Wij willen dat Rijswijk weer doorstroomt, dat je zonder frustratie van noord naar zuid kan rijden. Dat fietsers en voetgangers veilig zijn en dat het verkeer niet langer door onze woonwijken wordt geperst. En wat moeten wij daar dan voor doen? Wij. Rijswijk die wil de regie terug. Geen gepraat, maar projecten die echt werken. Bijvoorbeeld de onderdoorgang van de Prinses Beatrixlaan, die moeten we uiteindelijk realiseren. Dat kan op twee manieren. We moeten geld apart zetten om dat grote project ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. En tegelijkertijd moeten we het Haagse verkeer weren van onze wegen. Daarnaast kan de doorstroom in de Plaspoelpolder ook wel wat beter. Daar moeten we tegen gaan ... Het verminderen van aftakkingen realiseren. We willen een brug over de Vliet richting Vrijenban, zodat Delft en Rijswijk beter verbonden zijn. En het lijkt ons hartstikke handig om jaarlijkse evaluaties te doen over de verkeersdruk in onze wijken. Want, voorzitter, zo houden we Rijswijk bereikbaar voor onze inwoners, voor onze ondernemers, maar ook voornamelijk voor de toekomst van Rijswijk. Voorzitter, heel veel Rijswijkers geven ook aan dat Rijswijk tegenwoordig één grote bouwput is. Je moet oppassen waar je loopt, want je struikelt bijna over de omrijdroutes die hier in onze stad zijn. Nieuwe woonwijken die schieten als paddenstoelen uit de grond, maar sporthallen, huisartsenposten of buurthuizen die blijven toch wel achter. Het resultaat is drukte, ergernis en wijken die niet meer ... Die hun balans verliezen. We zien dat de bouwdrift van het college toch vaak belangrijker is dan het draagvlak in onze buurten. Wat wij dan willen en wat de inwoners ook graag willen zien, is een stad waar de groei hand in hand gaat met die leefbaarheid. Waar wijken pas groeien als er plek is om te sporten, om elkaar te ontmoeten en plek is voor groen, waar ouderen om de hoek een buurthuis hebben en waar jongeren niet meer voor hun plezier uit Rijswijk weg moeten fietsen naar andere gemeenten. Veiligheid moet voelbaar zijn in onze stad. Een stad waar handhavers zichtbaar en aanwezig zijn en aanspreekbaar en waar overlast meteen wordt aangepakt. Voorzitter, wat moeten we daar dan precies voor doen? Alleen bouwen in wijken als ze dat aankunnen, met voldoende groen, met sportvoorzieningen, met groen in de buurt, meer ontmoetingsplekken in iedere wijk, of het nu gaat om een kleine ontmoetingsplek of een buurthuis. Jongerenwerk in elke wijk, niet alleen als er overlast is, meer boa's die zichtbaar zijn en aanspreekbaar op onze straten. Een nieuwe sportzaal in RijswijkBuiten. Het opknappen van onze huidige sportparken. Het snel doorzetten van onze plannen voor duurzame groei voor scholen, zodat ook al die kinderen die er straks bijkomen netjes een plekje kunnen hebben in hun wijken, om naar school te gaan. En belangrijk is dat er draagvlak is bij de buurt op het moment dat we in hun buurt gaan bouwen. Voorzitter, de komende jaren moeten we gaan investeren in die leefbaarheid. Dat is ontzettend belangrijk. Geen papieren visies meer, geen grote beleidsstukken, maar concrete verbeteringen die Rijswijk leefbaar houden. En voorzitter, wat die Rijswijkers ook zien en ook zeggen, is dat ze wel trots zijn. Trots zijn op onze groene stad. Dat zie je aan de vele bossen, de vele parken, maar ook het groen in de wijk. En tegelijkertijd geven ze bij ons ook aan: dat groen dat staat wel onder druk. De nieuwe woontorens die verrijzen, maar geld voor een nieuw parkje dat hebben we niet. Er is een heel nieuw Groenbeleid, maar geld voor uitvoering van een paar hele mooie punten in dat Groenbeleid dat hebben we ook niet. We hebben ze veel beloofd. Plannen voor de Landgoederenzone fase 2, het Wilhelminapark zou opgeknapt worden. De Bos- en Parkloper zouden we aanleggen. Maar die Rijswijker die ziet daar tot

nu toe vrij weinig van in onze stad. Wat ze wel zien, is dat onze stad straks gaat groeien met 20.000 extra Rijswijkers, die niet in een woonwijkje wonen met een mooie achtertuin, maar in een grote flat zonder tuin. En wij willen dan dat het groen meegroeit met die stad. Dat elk kind binnen 5 minuten wel kan spelen in zo'n park. En dat nieuwe woonwijken niet alleen maar hoog worden, maar ook groen. En dat onze stad onze gezamenlijke achtertuin wordt, schoon, koel en gezond. Wat moeten we daar dan voor doen? Meer bomen plaatsen in onze woonwijken, het vergroenen van schoolpleinen, doorgaan daarmee, subsidies creëren voor groene daken en gevels. Samen met bewoners en woningcorporaties gaan werken aan het ontsteden van onze voortuinen. Het verbinden van onze parken en bossen. We willen het Elsenburgerbos ontwikkelen tot een volwaardig stadspark. En groene buffers aanleggen langs drukke wegen, om fijnstof en geluidsoverlast te beperken. Ook hier, voorzitter, geldt dat we moeten gaan investeren in groengebieden. Groen is namelijk voor ons geen kostenpost, groen is een investering in de gezondheid, in het geluk, maar ook vooral in de trots van onze stad. Voorzitter, afsluitend, Rijswijkers die vragen niet om grote dossiers, grote beleidsstukken of visiestukken. Ze willen dat hun stad werkt en dat ze naar hun werk kunnen zonder in de file te staan, dat ze hun kind naar een school kunnen sturen in die buurt en dat het groen in de buurt is om lekker te kunnen ontspannen. Wij. Rijswijk kiest voor doen wat werkt. Voor samenwerken met die bewoners en met die ondernemers en die verenigingen voor een stad die bereikbaar, leefbaar en groen is en waar dat niet tegenover elkaar staat, maar juist elkaar versterkt. En wij denken dat we de kennis hebben, de energie en de motivatie hier om dat samen te kunnen doen. Wij zouden zeggen: laten we met zijn allen de handen uit de mouwen steken voor een Rijswijk dat bereikbaar, leefbaar en groen is. Bedankt, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Dan geef ik graag nu het woord aan mevrouw Woudstra, fractievoorzitter van D66.

Mevrouw Woudstra: Voorzitter, de toekomst bouwen we samen steen voor steen. Wat echt telt, bereiken we samen. Het verleden en de toekomst zijn namelijk van ons samen. In onze stad staat D66 voor positieve groei en verbinding. In deze begroting zien we terug dat het college inzet op die gezonde groei, met aandacht voor mensen, huizen, wegen en voorzieningen. Wel zijn er ambities vervallen, omdat we minder te besteden hebben. Dat betekent dat nieuwe investeringen soms langer op zich laten wachten. We dagen het college uit om ook nu nog in 2026 keuzes te maken voor nu en de lange termijn. Met de stad die in beweging is, waar actie nodig is en resultaten zichtbaar moeten worden. Zodat we zorgen voor thuis in Rijswijk, kansen in Rijswijk en samen in Rijswijk. Thuis in Rijswijk. Wonen, gezondheid, veiligheid en weerbaarheid, dat zijn onze wortels voor een thuisgevoel. We zijn blij met de gerealiseerde nieuwe woningen, waar meer betaalbare woningen tussen zitten voor jongeren ouderen, gezinnen en alleenstaanden. Maar een thuis dat staat onder druk. Juist jongeren, starters, gezinnen en alleenstaanden kunnen moeilijk een betaalbaar huis vinden. Hun leven staat stil. Wij roepen het college op vaart te blijven maken met die woningen voor studenten, jongeren en senioren en gezinnen. Maar ook met de Leegstandsverordening, de mogelijkheid van splitsing van woningen en het meedenken met inwoners voor andere mogelijkheden. Zodat meer mensen weer een stap vooruit kunnen zetten de toekomst in. De uitvoering van de Mobiliteitsvisie is van start, met een basis voor veiliger verkeer en duidelijke routes, met geld om met herinrichting straten veiliger te maken. En met meer intelligente stoplichten. Het verbeteren van fiets- en wandelroutes en het ov. En de eerste herinrichtingen worden inmiddels zichtbaar, met een totaalaanpak van de straat, van leidingen tot het wegdek, met parkeervakken en passende bomen en met groen en betere waterbeheersing. En alle basisscholen in Rijswijk zijn inmiddels voorzien van een verkeersveilige zone. We roepen het college op te blijven inzetten op veilig naar school. Met fietsen en wandelen door kinderen zelf. Dan de energietransitie in Rijswijk. Die is ook in beweging, hard nodig voor een betaalbare energierekening en een comfortabel

huis. We hebben bewondering voor de VvE op het Marchalplein, die het lef had om grote stappen te zetten en nu met hun kennis anderen verder helpt. Er is weer een stap gezet met het Warmteprogramma en de Energie-fixers gaan heel Rijswijk door. De aangeboden energiescans voor inwoners waren snel op. Kan de wethouder aangeven hoe hij een vervolg ziet op deze actie? D66 Rijswijk staat voor het kunnen leven in vrijheid en het maken van je eigen keuzes. Jonge meisjes en vrouwen maken vaak andere afwegingen, hoe ze naar school, vrienden, werk en sport gaan, dan anderen. Door te zorgen voor een veilige omgeving voor hen, wordt het voor iedereen veilig, omdat zij de graadmeter zijn. Het gaat over de buitenruimte en voor een goed vervolg op de toegezegde actie door de wethouder in het Kaderdebat dienen we met GroenLinks een motie in. En kan het college daarnaast aangeven of ze stappen gaat zetten om te zorgen voor dynamische verlichting bij het station en op donkere routes? Kansen in Rijswijk. Groen, onderwijs, jeugd en economie, daar liggen wat ons betreft nog de kansen voor de toekomst. Groen. Er zijn mooie resultaten geboekt de start van herinrichting in de Landgoederenzone, de aanplant en de zorg van bomen, die je nu zelfs op een kaart kan vinden. Met alle werkzaamheden in de stad vraagt de zorg voor groen continu aandacht en communicatie, van onderhoud tot kennis over biodiversiteit. Ga daar vooral mee door. Onderwijs en jeugd. Er komen nieuwe scholen en renovaties aan. Er zijn veel jonge gezinnen bijgekomen. En het nieuwe Integraal huisvestingsplan komt eraan. Voor ons telt ook de buitenruimte. Wethouder, ga aan de slag met besturen van scholen in de wijk. Zo worden de brede scholen ook buiten een ontmoetingsplek voor een groene buurt. Want ruimte om te spelen doet ertoe. Op naar een nieuw Speeltuinenbeleid. In Rijswijk zijn veel speeltuinen nog klassiek. Een klimrek, een schommel, een glijbaan en ook ik zit graag op schommels, maar tegenwoordig heb je hele mooie schommels die ook bereikbaar zijn voor mensen met een handicap. Dat betekent dat iedereen mee kan doen. En we zien graag meer actie en meer creativiteit, zodat kinderen kunnen ontdekken, klimmen en bewegen. Samen met hun ouders opa's, oma's en grote broer en zus of verzorgers. Om de wethouder aan te moedigen willen we vragen om een stap verder te zetten en te kijken naar wat hij ook van het Rijswijks karakter en andersoortig spelen nog meer in het voorstel kan verwerken. De kinderrechtenambassadeurs geven de gemeente en de raad mooie inzichten mee, met concrete ideeën over spelen, buitenruimte en afval. Zij houden ons scherp en het wekt hun interesse. We vragen het college om zo snel mogelijk te kijken of ook jongeren hier nog meer in betrokken kunnen worden. Bijvoorbeeld door te starten met een pilot en te kijken of dat structureel kan worden, zodat ook de jongeren tussen 12 en 25 betrokken blijven. Kunt u dit ook toezeggen? Economie. Ondernemers en creatieve bedrijven verdienen en krijgen ruimte van nieuwe bedrijven in Rijswijk tot de beweging op de Plaspoelpolder, ondernemers laten zien dat het kan in Rijswijk. Ze zoeken elkaar op, komen met nieuwe ideeën en zetten zich in voor hun omgeving. Wij vinden het belangrijk dat de gemeente inzet op goed contact. Kan de wethouder aangeven waar hij in de komende periode op in gaat zetten en hoe hij innovatieve bedrijven gaat laten merken welke ruimte er is in Rijswijk? Er wordt geïnvesteerd in ons vastgoed zien we terug. Zoals het zwembad De Schilp.

5.c.10 Motie Regie op Grond- & Vastgoed

Mevrouw Woudstra: Het langetermijninvesteringsplan helpt ons als raad om vooruit te kijken, maar de gemeente heeft zelf niet veel grond of vastgoed in bezit. D66 Rijswijk vindt het belangrijk dat de raad aangeeft hoe we strategisch omgaan met de grond en het vastgoed dat we hebben. Die we aankopen en die we verkopen. We vragen met de motie Regie op Grond- en Vastgoedbeleid het college om een kader op te stellen en aan de raad voor te leggen, om te zorgen voor richting en zorgvuldigheid over onze eigen grond en vastgoed. Samen in Rijswijk. In Rijswijk woon je niet alleen. We staan voor een benaderbare en aanspreekbare overheid met de voeten op de grond.

5.c.11 Motie Digitaal Rijswijk

Mevrouw Woudstra: Een digitale toekomst staat vast. En de techniek vraagt ook om het regelen van voorwaarden over het gebruik en de keuzes hoe we verstandig met de techniek omgaan. Daarom dienen we de motie Naar een veilig en onafhankelijk digitaal Rijswijk in, samen met het CDA. Zodat gebruik van AI met de juiste kennis gebeurt, data en informatie van de gemeente veilig zijn en zo veel mogelijk in eigen beheer. De waardering voor de medewerkers bij de balie is hoog. Het contactcentrum staat mensen binnen 2 minuten te woord en een nieuwe website is duidelijker en er komt meer actie voor toegankelijke websites. Maar we horen ook dat het beantwoorden van meldingen en vragen van de BuitenBeter-app tot de e-mails aan het info Rijswijkadres niet goed terechtkomen en mensen hun vragen niet beantwoord krijgen. Welke mogelijkheden ziet de wethouder om de reacties naar inwoners weer waterproof te maken? En dat ze zorgen dat het beantwoorden bij de medewerkers ook tot energie en oplossingen leidt.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, u heeft nog 1 minuut.

5.c.12 Motie Weten waar je voor betaalt, duidelijk over heffingen en leges

Mevrouw Woudstra: Dank. Als het gaat om begrijpelijke communicatie vinden wij ook beeld belangrijk. Het Hoogheemraadschap van Delfland merkte dit ook op. En zij hebben mooie uitleg bij hun informatie over wat zij met het geld doen. We dienen de motie Weten waar je voor betaalt, heffingen en leges in, met eenzelfde verzoek.

Amendement Ruimere mogelijkheid voor kosteloze huwelijken

Mevrouw Woudstra: En tot slot, samen betekent ook voor elkaar kunnen kiezen zonder geldzorgen. Met een grote stad en dure uitgaven is het al lastig genoeg. Daarom hebben we een amendement, samen met ChristenUnie en PG&R, om trouwen en partnerschap kosteloos ook te kunnen blijven doen in een groeiende stad. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Loof, fractievoorzitter van de Rijswijkse VVD. Mijnheer Loof, u heeft 8 minuten spreektijd.

De heer Loof: Voorzitter, gezonde groei, met dit motto startte dit college in 2022. Die gezonde groei is op meerdere terreinen geleverd. Onder de grote financiële druk van het ravijnjaar zijn scherpe keuzes gemaakt. Een paar in het oog springende voorbeelden. Er is gesneden in onnodige uitgaven, in plaats van dat direct naar belasting is gegrepen. Er wordt kritisch gekeken naar de hoeveelheid ambtenaren en inhuur. Rijswijk bouwt betaalbare huizen voor nu en in de toekomst. Er is geld vrijgemaakt voor groen en wegenonderhoud. Onze lokale economie is versterkt met de Plaspoelpolder, als voorbeeld van een succesvol industrieterrein in de regio. Ook recent is geleverd. Nadat ik in juli stilstond bij de wachtrijen in de Wmo. Het is fijn dat het college ons heeft laten weten dat deze fors zijn teruggedrongen. Onze complimenten. Dit zijn maar enkele voorbeelden van hoe dit college heeft doorgepakt en keuzes heeft durven maken op thema's die voor de Rijswijkse VVD belangrijk zijn. Gezonde groei is mogelijk en het wordt mogelijk gemaakt in Rijswijk. Deze voorliggende begroting bouwt voort op belangrijke thema's, met aandacht voor wonen, economie, veiligheid, sport en bereikbaarheid. Ook onze eigen fractie heeft niet stilgezeten. De afgelopen jaren hebben amendementen van de Rijswijkse VVD ervoor gezorgd dat de afvalstoffenheffing minder hard steeg. Het is de Rijswijkse VVD daarom niet onopgemerkt gebleven dat de afvalstoffenheffing met 4 procent zal dalen. We staan nog steeds in de top drie van gemeenten met laagste woonlasten in de regio. De financiën laten na enkele spannende jaren betere cijfers zien en zijn mede dankzij de wethouder financiën steeds beter op orde. Dat smaakt naar meer, want lage lasten brengt rust in de portemonnee van de Rijswijkers. Voorzitter, de Rijswijkse VVD maakt zich echter ook zorgen. Mijn fractie bespeurt namelijk van tijd tot tijd een gebrek aan geloof in de kracht van het individu en van

de samenleving, zowel binnen als buiten het Huis van de stad. Voor elk klein en vermeend probleem lijkt de blik door menig Rijswijker direct te worden gericht op ons Huis, het Huis van de stad. De gemeente lost dit wel op en zo niet, dan zou dat wel moeten. Ook wanneer de gemeente ergens niet over gaat. En kunnen we dit verklaren? De Rijswijkse VVD heeft wel een vermoeden. De gemeentelijke bureaucratie is te veel toegenomen. We willen alles en we willen het nu. Tijd voor een stap terug en de stad weer lucht geven. Dat betekent minder regels en een efficiënte en moderne gemeente, waar de dienstverlening op orde is, met gezond financieel beleid en een focus op kerntaken. Zoals ik afgelopen juli zei: veiligheid, een schone openbare ruimte met groen, bereikbare en verkeersveilige wegen en wijken, voldoende voorzieningen en oog voor elkaar. En als Rijswijkers de gemeente echt nodig hebben, dan moeten ze het Huis van de stad binnen kunnen lopen. Deze liberale belofte is er ook na de zomer. Ruimte geven waar mogelijk en bijsturen waar nodig. In ons Rijswijk kan iedereen die deze kansen wil pakken, meedoen. Daarvoor is in de eerste plaats een woning cruciaal. De Rijswijkse VVD is trots dat we als stad goed op weg zijn met het bouwen van woningen. Een woning biedt ten slotte kansen en onafhankelijkheid om zelf wat van het leven te maken. Meedoen betekent ook dat we maatregelen nemen om Rijswijkers aan het werk te krijgen, te laten participeren en te laten integreren. Door onderwijs en cultuur te stimuleren en gericht in de Rijswijkse wijken aan de slag te gaan, laten we iedereen meedoen. En liberaal laat tenslotte niemand achter.

5.c.13 Motie Vrijwillige activiteiten ambtenaren en politici Rijswijk

De heer Loof: Wij willen met onze motie alvast een voorzet doen om de afstand tussen uitvoering en Rijswijkers die echt hulp nodig hebben te verkleinen. In de motie wordt opgeroepen ambtenaren te stimuleren en ruimte te geven om vrijwillige activiteiten op te pakken. Hierdoor kunnen waardevolle ervaringen en inzichten worden opgedaan, wat het beleid weer kan verbeteren. Voorzitter, een schone en veilige stad is in het belang van ons allemaal. Wanneer de basis niet op orde is, raakt dat de hele stad. Terwijl er zoveel is om trots op te zijn. Onze lokale economie floreert in onze straten en op onze bedrijventerreinen. Rijswijk levert werkgelegenheid, kansen en ruimte voor ondernemers en het mkb. De gemeente moet die groei mogelijk maken en niet in de weg zitten. Daarom is het van belang dat wij de juiste omstandigheden creëren. Dat gaat hand in hand met het veilig houden van de straten en met het aanpakken van criminaliteit, ondermijning en overlast, met meer zichtbare en stevige handhaving. Laten we daarbij niet vergeten om ook hard op te treden tegen verloedering. Mijn fractie illustreert dat ditmaal aan de hand van fietswrakken. Rijswijk staat er nog te vol mee. Handhaving is een kerntaak, net als de openbare ruimte netjes en schoonhouden. Mijn fractie wil van het college horen hoe we de rotzooi in Rijswijk van straat krijgen. Zwerfafval, fietswrakken, vuilnis naast containers. We zien gelukkig veel Rijswijker die zelf de handschoen oppakken en rotzooi opruimen in de straten. Het mag echter niet zo zijn dat Rijswijkers het werk moeten doen waar de gemeente steken laat vallen. Hoe kijkt het college hiernaar en doen we genoeg? Voorzitter, ik wil tot slot stilstaan bij de bereikbaarheid van Rijswijk. Het gaat hiermee de verkeerde kant op. Voor de bereikbaarheid is samenwerking in Haaglanden cruciaal, vooral met Den Haag. Ik moet echter uit de feiten opmaken dat de gemeente Den Haag en het college daar onze visie van samenwerking niet lijkt te delen en de oogkleppen opgaan zodra de gemeentegrenzen beginnen. Het begint schadelijk te worden voor Rijswijk. De Prinses Beatrixlaan wordt door Den Haag nog steeds gezien als een soort lokale weg. Terwijl dat een van hun belangrijkste ingangswegen is. Die tunnel kan er komen, maar men moet het wel willen. De Vlietlijn wordt opgedrongen aan Rijswijk, terwijl nut, noodzaak en haalbaarheid niet of nog niet zijn aangetoond. Alle in- en uitvalswegen rondom Rijswijk worden afgeknepen, versmald of gesloten, waardoor het verkeer de Rijswijkse wegen op wordt gedwongen. De Rotterdamsebaan wordt nog steeds niet optimaal benut. Den Haag lijkt hun postzegelproblematiek te willen oplossen ten koste van omliggende gemeenten. Ons college moet

daarom harder met de vuist op tafel gaan slaan en blijven oproepen tot samenwerking. Want we kunnen die bereikbaarheid niet verbeteren zonder Den Haag. We willen ook niet gedwongen worden om aan de gemeentegrenzen eenzijdig harde maatregelen te nemen, omdat het welzijn van Rijswijk wordt geschaad door de keuzes van Den Haag. Hoe kijkt het college hiernaar? Voorzitter, er is zoveel dat een mens kan doen, alleen en samen met elkaar. Stel je voor wat al die Rijswijkers gezamenlijk zouden kunnen bereiken. Een Rijswijk waar veiligheid en sterke economie, bereikbaarheid, zelfontplooiing en oog voor de zwakkeren vooropstaan. Deze stad, ons thuis, die maken we samen. De Rijswijkse VVD staat klaar om te knokken om dit ideaal een realiteit te maken. Want ik weet dat het kan. De tijden die maken wij zelf wel. In Rijswijk gaat gelukkig ontzettend veel goed. Dit blijft een prachtige groene stad, waarin het prettig wonen, werken en leven is. Het is een poort naar mogelijkheden waar Rijswijkers de kansen geboden worden om henzelf te ontplooiën en wat van de wereld te zien. Waar nodig kan de overheid hierin faciliteren. Laten we als gemeente, als raad en college, waken dat we dan niet in de reflex schieten om alles dicht te willen regelen en de gemeente op te werpen als duizenddingendoekje. Tegen de Rijswijkers die meteen hun blik werpen op het Huis van de stad wanneer iets misgaat, zegt mijn fractie: vergeet niet om de eigen handschoenen op te pakken, toon durf en lef. Wil het echt niet lukken, vergeet dan niet dat het Huis van de stad altijd openstaat om langs te gaan. En met die gedachte, voorzitter, gaat de Rijswijkse VVD richting maart 2026, om het vertrouwen van de Rijswijkers te vragen voor dit verhaal, voor ons verhaal, voor het liberale verhaal. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van Enk, fractievoorzitter van het CDA.

De heer Van Enk: Voorzitter, deze begrotingsbehandeling die gaan wij in vandaag met een stuk zonniger perspectief dan dat van de afgelopen jaren. Het college voorspelt ons in de halfjaarrapportage een afsluiting van dit boekjaar zonder tekort. En met de voorliggende begroting wordt helder hoe dit college voor het eerst denkt het kasboek van de gemeente ook de komende jaren in balans te brengen. Belangrijkste reden daarvoor is een structurele meevaller van de Rijksuitkering uit het Gemeentefonds, maar daarnaast stelt het college voor om investeringen uit te stellen of te schrappen. Iets waar wij vorig jaar op deze plaats ook een motie hadden ingediend en wat nu 1 miljoen euro structureel kapitaallasten kan gaan schelen. Voor de rest geeft de begroting aan hoe er vanaf volgend jaar verder bezuinigd moet worden door bijvoorbeeld minder subsidies en ook minder ambtenaren. Dat zijn taakstellingen die een volgend college na de verkiezingen moet waarmaken. En dit keer niet alleen om het kasboek sluitend te houden, maar ook de noodzaak om onze vermogenspositie te verbeteren, dringt onmiskenbaar zich op uit de voorliggende begroting. De afgelopen jaren is er door onze groeiende stad wel veel geld geïnvesteerd, maar geen eigen vermogen opgebouwd, zoals dat bij de omvang van onze stad hoort. Integendeel, de enorme tekorten van ruim 20 miljoen euro in de eerste helft van deze raadsperiode zijn nog niet terugverdiend. En daarmee komen we nu uit op een ongekend lage solvabiliteit van 16 procent in plaats van 20. Dat betekent dat, los van de voorliggende taakstellingen, nog verder gezocht zal moeten worden naar besparingen de komende tijd. En onze vraag is: waarom heeft het college dat niet gedaan? Waarom pakken we niet door met dit financieel beleid? Drie voorbeelden. Er wordt in de begroting een winstwaarschuwing afgegeven voor het onderhoud van gemeentelijk vastgoed. De programma's daarvoor, lezen we, zijn sinds 2021 niet meer geactualiseerd. Waarom niet? Waarom weten we bij benadering niet aan te geven wat dat gaat kosten? En wat heeft het college daar de afgelopen vier jaar aan gedaan? Het tweede voorbeeld. Vorig jaar diende mijn fractie al een alternatieve begroting in met besparingen voor dit jaar die het niet haalde. En ook toen al pleitte mijn fractie voor minder beleidsnota's en betere uitvoering, hetgeen nu voor 2026 en verder in de plannen voor de ambtelijke organisatie terugkomt. Minder beleidsmedewerkers is nu het voornemen

van het college voor volgend jaar. Maar onze vraag: zijn we daar intussen ook echt op voorbereid? We behandelen tot op heden nog steeds een à twee beleidsnota's per raadsvergadering. Zoals deze maand over Gezondheidsbeleid en volgende maand weer over Veiligheidsbeleid. We krijgen dan vaak ronkende verhalen voorgeschoteld, die tot prachtige discussies hier leiden. Terwijl in de praktijk in de uitvoering echte prioriteiten worden gesteld en waarover de raad hooguit per brief wordt geïnformeerd. Veel beleidsnota's, visies en plannen hebben de afgelopen jaren nog wat licht gezien op het terrein van mobiliteit en groen. Maar als we kijken naar het feitelijk onderhoud van groen, de onkruidbestrijding, onderhoud van onze trottoirs, dan zien we dat daar buiten toch wel veel werk blijft liggen. De aandacht gaat vooral uit naar de vele nieuwbouwprojecten, maar in deze begroting lezen we dat van onderhoud noodgedwongen van B- naar C-niveau wordt gegaan. Hoe kan dat? Is Rijswijk geen A meer waard?

Motie Onderhoud voetpaden, trottoirs

De heer Van Enk: Als we miljoenen investeren aan herinrichting van wegen voor verkeersveiligheid, kan er dan binnen de begroting van ons wegonderhoud een tandje worden bijgezet bij het veilig maken en houden van onze stoepen? Ter vermindering van valpartijen. Verdient dat volgens ons beleid, met ons beleden STOMP-principe, niet al nu al de hoogste prioriteit? We hebben daar een motie over ingediend samen met de Partij Rechtvaardigheid en Veiligheid. Nee, Vrijheid en Rechtvaardigheid.

De voorzitter: De Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid.

De heer Van Enk: Gelijkheid en Vergader. Ik ga dat niet nog een keer proberen, voorzitter. En met de PvdA. Derde voorbeeld. Het college boekt om de begroting sluitend te maken per 2028, 2 miljoen euro structurele besparing op de kosten voor jeugdzorg. Dat is volgens ons ook hard nodig. Daar hebben we verschillende keren over gesproken. Maar we willen er wel op wijzen dat vier jaar geleden hier ook een taakstelling voor in de begroting werd gezet. Toen zouden de kosten voor jeugdzorg echt in de hand worden gehouden met een verlaging van 500.000 euro. En na de verkiezingen bleek dat niet gelukt en sloegen de miljoenentekorten ons weer om de oren. Kan het college uitleggen dat we nu echt op de goede weg zijn, voorzitter? We hebben daar wel wat behoefte aan een geloofwaardig en vertrouwenwekkend verhaal over de huidige praktijk, ter begeleiding van deze schone belofte. Tot slot, nog wat korte vragen. Onze schuldenlast wordt mede veroorzaakt door de vertraging in de woningbouwlocatie Pasgeld. Hoelang gaat dit duren voor wij nog bij de Raad van State duidelijkheid krijgen daarover?

5.c.15 Motie Boter bij de vis

De heer Van Enk: Hoe kan Rijswijk meer vaart brengen in de besluitvorming over ons nieuwe treinstation? Zonder het eindeloos gepalaver in de provincie af te wachten over alle stations tussen Leiden en Dordrecht. We bouwen ons binnenstedelijk een ongeluk en wat krijgen we er nu voor terug in termen van ov en infrastructuur? Het is net als wat de heer Loof net zei. Wij dienen daar een motie over in: Boter bij de vis. Samen GroenLinks en ook PG&R.

De voorzitter: U heeft nog 1 minuut, mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Dank u wel. Hoe gaan wij om met de boven gemiddeld veel inwoners die we hebben onder de armoedegrens? Het staat nog steeds genoemd. Hoe kunnen we die via werk en participatie wat sneller aan een inkomen helpen en daarmee uit de Bijstand? Worden er dit jaar nog significante resultaten in behaald? Dat zouden wij graag willen weten. En wanneer vallen de eerste resultaten te verwachten van het voorstel wat is besproken in de raad om asielzoekers te laten toetreden op de arbeidsmarkt? Mijn fractie is intussen reuze benieuwd. Tijdens het Kaderdebat heb

ik een initiatiefvoorstel ingediend voor een Leegstandsverordening, om snel met het bestrijden van de leegstand te kunnen beginnen. Is daar met de uitbreiding van de pandbrigade in deze begroting nu voldoende capaciteit voor aanwezig? Ter afronding, het CDA vroeg in het Kaderdebat om een begroting met alle hens aan dek. We zien nu, alles staat nu aan dek, ook dat de begroting van volgend jaar nog wel een tour de force zal worden, maar we hopen met concrete en bemoedigende antwoorden van het college nu en de inzet van de hele raad straks, Rijswijk financieel weer in een robuuste positie te brengen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Nunen van de Partij van de Arbeid. En u heeft ook 7 minuten spreektijd.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, dank. Voorzitter, onze fractie ziet dat we er in Rijswijk in de afgelopen drieënhalve jaar in zijn geslaagd om stappen vooruit te zetten, in tegenstelling tot stilstand in Den Haag. Samen vooruit. In een coalitie met partijen die niet als vanzelfsprekend samenwerken, hebben we tot nu toe laten zien dat dat kan. En met de hele raad hebben we positieve resultaten geboekt. Dat is een compliment waard. De stad moet bestuurd worden in het belang van haar inwoners. En dat hebben wij over het algemeen daadkrachtig gedaan. Er kon in de afgelopen jaren niet royaal geld worden uitgegeven. We hebben als coalitie en met steun van een groot deel van de raad, noodzakelijke keuzes gemaakt, om nu weer een meerjarige sluitende begroting te kunnen presenteren. We investeren in een gezonde groei van Rijswijk met tal van voorzieningen. Het langetermijninvesteringsprogramma zal de komende jaren nog fors ingevuld moeten worden. En daarbij is ook een kwaliteitsslag nodig, wat betreft hoogwaardig groen, bereikbaarheid van de stad voor ondernemers en inwoners en een divers cultuuraanbod. Groen is de basis van leefbare wijken. Veel van de voorgangers zeiden het al. En het bevordert ontmoeting tussen onze inwoners en biedt ontspanning en verbinding.

5.c.18 Motie Adoptieplan afvalcontainers en -bakken

Mevrouw Van Nunen: Daarom dienen we ook de motie Adoptieplan afvalcontainers en -bakken in. Hiermee maken we het namelijk mogelijk dat onze inwoners meewerken aan een schone omgeving. Graag uw reactie op deze motie. In onze gemeente staan veel bouwprojecten in de steigers, letterlijk en figuurlijk, als we de goedgekeurde plannen voor komende jaren meetellen. Een divers aanbod van woningen, alle nieuwbouwplannen horen daar voor onze fractie bij. Dat betekent dat het belangrijk is dat corporaties hun bezit kunnen uitbreiden en vroegtijdig aan tafel zitten bij projectontwikkelingen. Zo kunnen we onze coalitieafpraak van 30 procent sociaal behouden. We kijken uit naar het nieuwe raadsvoorstel Volkshuisvesting begin volgend jaar en wensen u succes met de opstelling. We vragen ook aandacht voor de handhaving van regels voor goed verhuurderschap en handhaving van de Wet betaalbare huur in Rijswijk. Heeft onze pandbrigade hier voldoende capaciteit voor? Voorzitter, de PvdA-fractie heeft een motie meegetekend om meerdere opties voor herontwikkeling van Hof van Elsenburg in kaart te brengen en volgend jaar met een voorstel te komen. Graag uw reactie op deze motie.

5.c.17 Motie Borg de dienstverlening sociaal raadvrouw persoon

Mevrouw Van Nunen: In het Kaderdebat gaf ik al aan dat de armoede zich in ons land verdiept bij een groep inwoners. Die bovendien weinig vertrouwen meer heeft in de overheid. Deze inwoners kunnen onder de radar verdwijnen. Dan kunnen professionals, zoals sociaal raadslieden, de enigen zijn die naast je staan als inwoner. We hebben in onze gemeente één persoon die deze functie vervult. We vragen met andere partijen via een motie het college om de borging van deze functie in de gemeentelijke organisatie en het middenveld te versterken. We hebben als samenleving baat bij sociaal raadswork, dat ook in onze groeiende stad hulpvragen kan blijven behandelen. Graag uw reactie op de motie. Hoe staat het overigens met de implementatie van een nieuwe wet, om niet

meteen een bijstandsboete op te leggen bij het maken van een onopzettelijke fout? Wij dienden hier bij het Kaderdebat een motie over in en graag uw reactie over de voortgang. Voorzitter, onze fractie is een voorstander van een sterke samenhang in beleid en uitvoering tussen de domeinen wonen en welzijn. Met andere woorden, wonen en welzijn samen op een is ons pleidooi. We zien al meerdere initiatieven op dit vlak, maar ook bij uitwerking van nieuwbouwprojecten zou deze samenhang juist aan de voorkant kunnen worden meegenomen. Bent u dat met ons eens? Graag een reactie met toelichting. U meldt in de begroting dat de gemeente meer actief inwoners gaat opzoeken om uitleg te geven over regels. Gaat u ook nieuwe informatie ophalen? Is daarbij onze vraag. We tekenen van harte een motie mee van de VVD, die oproept om ambtenaren de ruimte te bieden vrijwilligerswerk in de wijk te doen, ook om het eigen werk achter het bureau beter te kunnen doen. We horen het graag. Gisteren was de dag van de mantelzorg. We zijn erg benieuwd naar uw nieuwe plannen voor ondersteuning van mantelzorgers. Ook in Rijswijk stijgt het percentage van zwaarbelaste mantelzorgers. Wat kunnen we als gemeente meer doen dan nu? Ook hier is meer onderlinge afstemming tussen zorg, welzijn en wonen noodzakelijk. Kinderopvang en onderwijs vragen van onze gemeente om soms ongelijk te investeren om gelijke kansen te bevorderen. Door de spreiding van het aantal plaatsen in de voorschoolse educatie in iedere wijk af te stemmen op de vraag ernaar bieden we maatwerk. Zo kan ieder kind uit de doelgroep in de eigen buurt naar de peuteropvang, nu en in de toekomst. Voor de wachtlijst in de Muziekbuitenvragen we extra aandacht. Graag een reactie op de motie die we samen met GroenLinks en D66 indienen. Voorzitter, we hebben de afgelopen jaren flinke stappen gezet om meer mensen naar actieve participatie op betaald werk te begeleiden. Een compliment waard. Goed dat er binnen de gemeente gewerkt wordt aan één team dat vragen oppakt bij geldzorgen, werk en inkomen en schulden, ongeacht leeftijd. Hoe verloopt de implementatie van dit team en wat merkt de inwoner daarvan? Van ons ook veel waardering voor de instap van bijvoorbeeld statushouders in nieuwe korte opleidingstrajecten met uitstroom naar betaald werk. We hopen op meer voorbeelden met een onorthodoxe aanpak, zoals de bouwpraktijk in de Orchard. Hoe legt u accent op een meer duurzame SROI in het nieuwe Raadsvoorstel inkoop en aanbestedingen dat we in december in de raad behandelen? Wij zijn erg benieuwd. Voorzitter, ik sluit af. Soms kan even stilstaan ook nodig zijn om daarna een stap vooruit te zetten. We hebben in Rijswijk een goede balans tussen beide gevonden, met de focus op vooruitgang. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer El Majjaoui, de fractievoorzitter van de Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid. En u heeft 6 minuten spreektijd.

De heer El Majjaoui: Voorzitter, dank u wel voor het woord. Voorzitter, voor ons ligt de begroting van Rijswijk voor de komende jaren. Dankzij de maatregelen van de afgelopen periode staat Rijswijk er financieel gezond voor. Deze begroting vormt ons kompas voor de komende jaren, namelijk solide, realistisch en gericht op een sterke, toekomstbestendige stad. Toch blijven de financiële druk en onzekerheid groot. Gemeenten ontvangen nog altijd onvoldoende middelen vanuit het Rijk om hun wettelijke taken goed uit te voeren. De extra steun, met name voor de jeugdzorg, biedt tijdelijke verlichting, maar lost het structurele probleem niet op. Daarom vragen wij het college om stevig in gesprek te blijven gaan met het Rijk. Samen met andere gemeenten moeten we blijven pleiten voor een eerlijke en stabiele financiële basis, voor alle gemeentes. Samen met andere gemeenten moeten we blijven pleiten voor een eerlijke en stabiele financiële basis, alleen dan kunnen we als gemeente blijven doen wat nodig is voor onze inwoners. Rijswijk houdt koers en wij vragen het Rijk om hetzelfde te doen. Voorzitter, vandaag nemen we ook een besluit over de belastingverordeningen over 2026. Zoals in het Forum al is aangegeven van dit document, een belangrijk document, omdat dat direct de woonlasten van onze inwoners raakt. Onze fractie heeft waardering voor de zorgvuldige

opzet van het voorstel. De woonlasten dalen licht en dat is goed nieuws in tijden waarin veel kosten juist stijgen.

6.a Amendement Ruimere mogelijkheid voor kosteloze huwelijken

De heer El Majjaoui: Toch hebben we samen met ChristenUnie en D66 een amendement ingediend om kosteloosheid van huwelijken binnen onze gemeente verder te verruimen. Voorzitter, dit amendement genaamd Ruimere mogelijkheid voor kosteloze huwelijken gaat over meer dan alleen het kosteloos voltrekken van huwelijken. Het gaat om gelijke kansen, sociale verbondenheid en steun voor gezinnen die het niet breed hebben. Te veel kinderen groeien op in gebroken gezinnen helaas, soms met ingrijpende betrokkenheid van de jeugdzorg. Voor deze gezinnen kan een officiële erkenning voor hun relatie een klein, maar een betekenisvol moment van stabiliteit en hoop zijn. Financiële drempels mogen daarvoor nooit een obstakel vormen. Door kosteloze huwelijken, ook op andere dagen dan alleen op een dinsdag en in aanvullende dagdelen mogelijk te maken, geven we inwoners met minder middelen of minder flexibele werktijden een eerlijke kans om hun liefde te vieren en verbintenissen aan te gaan. Het is een eenvoudige maatregel om een grote sociale impact ... Rijswijk laat hiermee zien dat de verbondenheid en toegankelijkheid voor iedereen centraal staan. Ik roep de raad en het college dan ook op om dit amendement te omarmen.

5.c.20 Motie Bereikbaarheid en coördinatie wegwerkzaamheden

De heer El Majjaoui: Voorzitter, de afgelopen maanden zijn in Rijswijk en omliggende gemeentes veel wegen en hoofdwegen gelijktijdig afgesloten. Vanwege noodzakelijke werkzaamheden. Onderhoud is uiteraard onmisbaar en belangrijk, maar de vele gelijktijdige afsluitingen zorgen voor grote verkeersdruk, extra uitstoot en frustraties bij weggebruikers. Onze fractie, de PG&R vindt dat bereikbaarheid en leefbaarheid en duurzaamheid niet los van elkaar kunnen worden gezien. Door werkzaamheden beter te plannen, regionaler samen te werken en alternatieve oplossingen te bieden, kunnen we overlast beperken en onze stad bereikbaar houden. Zonder dat dit ten koste gaat van de luchtkwaliteit en het woonplezier van onze inwoners. Daarom zijn wij voornemens een motie in te dienen, genaamd bereikbaarheid en coördinatie wegwerkzaamheden. Zodat de werkzaamheden slimmer, schoner, effectiever en met minder overlast worden uitgevoerd. En de vraag is aan de wethouder: hoe staat de wethouder tegenover deze motie? Tot zover, de eerste termijn en het andere gedeelte bewaar ik voor de tweede termijn. Voorzitter, dank.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer El Majjaoui. Dan zijn we aan het einde van de eerste termijn van uw raad gekomen. En kijk ik naar uw raad en stel ik voor om te schorsen tot 16.45 uur. Dames en heren, ik vraag u weer plaats te gaan nemen. Het is 15.45 uur. Ik heropen de vergadering. En ik geef ... Ik open de eerste termijn van het college. En ik geef het woord aan onze wethouder financiën wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Voorzitter, dank u wel. En ook dank aan uw raad voor de inbreng in eerste termijn. Wilt nog iets zeggen?

De voorzitter: Graag stilte en aandacht voor onze wethouder.

De heer Van Damme: Er ontbreken nog een aantal raadsleden, voorzitter, maar ik ga maar aan de gang.

De voorzitter: U kunt beginnen. Ik heb de vergadering geopend.

De heer Van Damme: Heel goed. Een groeiende stad heeft een stabiele strategische en financiële koers nodig. En de strategie gezonde groei die pakt wel goed uit, want dit college blijft de komende jaren investeren in voorzieningen, mobiliteit, leefbaarheid en duurzaamheid, omdat de stad namelijk

blijft groeien. En we werken, zoals de afgelopen jaren, al keihard aan de prioriteiten, zoals woningbouw en energietransitie, die ook landelijk veel aandacht krijgen. En we houden financiële koers en er ligt een structureel sluitende begroting, met ruimte voor investeringen en een daling van de woonlasten. De unaniem door u aangenomen Kadernota zorgde voor heldere uitgangspunten bij het opstellen van deze begroting. U refereerde er al aan, burgemeester, bij de introductie, bij de start van deze vergadering. En met deze begroting kan een nieuw college de komende periode met een solide en verantwoorde financiële basis beginnen. Ondanks de blijvende onzekerheid van het Rijk en daar heeft een aantal van uw fracties ook aandacht voor gevraagd. En aan het solide beleid heeft uw raad de afgelopen jaren ook echt gewerkt. En omdat het ook de laatste keer is in deze collegeperiode dat ik als wethouder financiën de begroting mag toelichten, dank ik u in ieder geval voor het in mij gestelde vertrouwen dat u heeft gegeven in 2022. Tegelijkertijd zien we ook wel wat geopolitieke dreigingen, waardoor het Rijk ook andere keuzes maakt dan geld blijven geven aan gemeenten. Dat geeft ook lokaal een uitdaging, want het geld groeit namelijk niet aan de bomen. Dat mag bekend zijn. En daarom houden we met deze begroting een zorgvuldig evenwicht en blijven we investeren in de groeiende stad, maar zijn we ook alert op toekomstige tekorten. En met het langetermijn investeringsplan, de PvdA begon er onder andere al over, brengen we die ambities en beschikbare middelen ook beter in balans. We zijn nog lang niet klaar met die LTIP, om het maar even afgekort te noemen. Dat blijft een instrument in ontwikkeling. Want nieuwe of gewijzigde investeringswensen, bijvoorbeeld als er een nieuw Integraal huisvestingsplan voor scholen gereed is, zullen namelijk invloed hebben op de financiën van onze gemeente. Het LTIP is dan faciliterend, net als de meerjaren prognose gebiedsontwikkeling. Door nu beter zicht te hebben op de langetermijn investeringen, zien we beter wat dat doet met onze solvabiliteit. En het CDA refereerde daar ook al aan, dat kengetal laat nu een waarschuwing zien. Vooral omdat de totale bezittingen toenemen en het eigen vermogen gelijk blijft. Deze waarschuwing betekent dat we voorzichtig en zorgvuldig met geld moeten blijven omgaan. En we gaan voor die Kadernota 2027 aan de slag om een plan te maken om deze indicator op koers te houden. En in ieder geval fijn dat u ook meedenkt met het college via de motie Ontwikkeling Hof van Elsenburg. Bijzondere aandacht wil ik even toch in deze termijn schenken aan de stappen die we hebben gezet om onze dienstverlening te verbeteren. En een aantal van uw fracties begonnen er ook over, zoals Rijswijks Belang. Digitaliseren, echt heel veel aanvragen processen en we passen werkprocessen aan om onze dienstverlening verder te verbeteren. We trainen medewerkers op gastgerichtheid en zijn op steeds meer manieren in gesprek over hoe we onze dienstverlening kunnen verbeteren. De score voor onze algemene dienstverlening is een 6,8 en dat is boven het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Het baliebezoek wordt met ingang van dit jaar gemeten en de eerste resultaten geven een zeer positief beeld. Namelijk, het baliebezoek wordt gemiddeld met een 8,7 beoordeeld. Ik wil het dan ook ... Ik wil de helden van de balies daar bij deze ook een groot compliment geven. De ondernemingspeiling laat zien dat we gemiddeld scoren, net als in het algemeen in Nederland, een 6,5. En natuurlijk zijn er zaken die we daarin kunnen verbeteren. En D66 stelde daar al vragen over, hoe we dat dan nog kunnen verbeteren. En dan ga ik even de specifieke vraag beantwoorden. Dat doen we bijvoorbeeld door verbeteren van toegankelijkheid. Dat is een belangrijk punt. Voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn, bieden we extra ondersteuning en is er een spraakfunctie en een uitvergrootfunctie. En ook wordt de website beschreven in begrijpelijke taal. En een duidelijke ... We kijken echt al kritisch naar hoe meldingen via de BuitenBeter-app en e-mails worden afgehandeld. Die processen voor meldingen moeten ook duidelijker. Daar werken we ook voortdurend aan. Het doel is altijd om inwoners beter ... Dat ze beter weten wat er met hun melding gebeurt en wanneer ze een reactie kunnen verwachten. Daar wordt ook echt met een signaal managementsysteem op gestuurd richting teams. Dat zijn we nu ook nog aan het ontwikkelen. We scherpen waar nodig ook de werkafspraken aan. Op die manier zetten we in op verbeteringen daarvan. Want een e-mail mag in ieder geval niet

blijven liggen, als u die signalen krijgt. En we zorgen ook dat de inwoners ook de signalen bij ons terug leggen. En we ondersteunen ook de medewerkers die die afhandelingen doen. Zodat de medewerkers ook meldingen en vragen sneller, consistenten en met plezier, dat is ook belangrijk voor de medewerkers, kunnen afhandelen. Dan ga ik nog even ... U had ook nog een vraag over hoe we omgaan met investeringen in economie, het accountmanagement. Dat gaan we versterken langs de bekende lijnen van een sterk profiel en langs een sterk netwerk en een sterke structuur. Het accountmanagement komt bovenop hetgeen wat we nu doen. Het is het doel van accountmanagement om inzichtelijk te krijgen waar er ruimte is. Maar we zijn geen vastgoedmakelaar, net zoals we dat niet zijn voor huizen als die vrijkomen. Dan komen andere makelaars in beeld. Maar we proberen daar ook via de campusvorming op de Energy Cave en de ontwikkeling van het gebied rondom de Hof van Elsenburg, daar toch een profiel neer te zetten en onze bijdrage te leveren. Zodat we innovatief en aantrekkelijk blijven voor de vestiging van bedrijven. En ik zie dat ook door de bevestiging van bedrijven, die continu plaatsvinden. En ik heb in de Plaspoelpolder in ieder geval meer bedrijfsvestigingen meegemaakt en het aantal bedrijfsvestigingen neemt ook toe, dan dat er bedrijven zijn weggegaan. Dan kom ik even specifiek ... De PvdA preludeerde al enigszins op de Kadernota inkoop en aanbestedingen. We gaan het zien hoe de SROI daarin terugkomt. En ik kijk ook met belangstelling uit naar uw bijdragen op dat moment. We zijn daar volop mee bezig met het opstellen van het beleid. Komt uw kant op. Dan ga ik even specifiek naar het amendement. Er is een amendement ingevoerd. Dat is in technische zin een amendement wat niet uitvoerbaar is, omdat het tweede deel van het amendement, nu werkt iBabs even niet, verwijst naar een artikel. Ik denk dat het ... Ik heb het ook via de griffie aangegeven. Daar staat in punt 2 dat sub 1a moet gewijzigd worden in en dan wijst dat artikel naar het tarief voor trouwen. Ik vermoed, dan ga ik het invullen. Ik zal er nog even in technische zin naar kijken wat voor gevolgen dat heeft. Op deze manier kan ik het ... Is het lastig uitvoerbaar, omdat dat het reguliere trouwen in de weg staat. De twee mogelijkheden die wij in Rijswijk bieden voor kosteloze trouwen, zijn voldoende om mensen met een klein budget te voorzien. En de gemiddelde wachttijd is ongeveer max vier weken voor een eerstvolgende mogelijkheid om kosteloos een huwelijk te sluiten. Dat onderschrijft ook dat gedachtegoed. Dit is ook ... Twee momenten is ook precies wat andere gemeenten doen. Dat is ook een wettelijk minimum wat is afgedwongen. En de gemeente Den Haag, toch acht tot negen keer meer inwoners dan Rijswijk, biedt ook twee momenten aan. Daar is de wachtlijst wel iets langer, moet ik zeggen. En ik zou toch ook geen reden zien om van die werkwijze af te zien, omdat daar nu ook geen tekort voor is. Een extra moment creëren gaat wel ten koste van de inzet van de medewerkers bij burgerzaken, die dan andere zaken niet kunnen doen. We lopen bovendien ook nog inkomsten mis. En het voorstel is ook niet in overeenstemming met de kaders die uw raad heeft meegegeven om zoveel mogelijk kostendekkend op te treden. Al met al moet ik zeggen, het technische aspect als dat opgelost wordt, het is dan wel uitvoerbaar, maar ik zie nog wel wat mitsen en maren die ik via deze weg even deel, die ik ambtelijk heb teruggekregen. Dan is er een motie gekomen over digitaal Rijswijk. De motie vraagt om een bundeling van activiteiten die we al gestart zijn. Dit is namelijk al opgenomen in het Informatiebeleidsplan wat uw raad heeft vastgesteld een jaar, anderhalf jaar geleden en het daaruit voortvloeiende Digitaliseringsagenda en informatiebeleidsplan. Deze aanpakken die we al hebben, zorgt voor een duidelijke en toekomstige bestendige basis wat het college betreft, zodat die ingezette ontwikkeling kan worden voortgezet in 2026-2030. En ik heb het gevoel dat wij uw raad via de P&C-cyclus daar voldoende over informeren. Uw vraag om een actieplan levert in dat opzicht vertraging op bij het uitvoeren van onze huidige activiteiten. In die zin ben ik niet heel enthousiast over deze motie. Dan ga ik naar de motie Weten waar je voor betaalt. Het is ook alsof u de gedachten leest van het college en van de medewerkers hier. Want voor de heffingen werken we continu aan de verbetering van die informatie op het aanslagbiljet, ook in 2026. Want de afgelopen tijd is die ook vergeleken met die van andere

gemeenten in de regio Haaglanden en ook die van het Hoogheemraadschap. Dat betekent dat concreet de komende aanslag een QR-code erbij komt. En op de website gaan we een kwijtscheldingscheck opnemen, zodat dat ook nog makkelijker wordt voor mensen. Daar zijn we voortdurend mee bezig, met die verbeteringen. De motie roept ook op om een toekomstbeeld daarin te schetsen. Dat is toch enigszins vreemd. Dat doet de Belastingdienst ook niet als aanslagenbestuur, want dat gaat dan echt wel om het geven van feitelijke informatie. Ook in de huidige aanslag staat overigens ook al waar we de afvalstoffenheffing voor gebruiken. Als het om de leges gaat, dat zijn toch diensten die moeten worden geleverd, ligt dat, vind ik, wat ingewikkelder, omdat die kostendekkendheid van die leges verschilt per product. En daar liggen politieke keuzes aan ten grondslag. En om dan de hele berekening van een bepaalde lege mee te sturen voor iemand die een dakkapel heeft geplaatst. Ik zie dat dat ook voor meer onduidelijkheid kan zorgen. Terwijl we als gemeente goed bereikbaar zijn en als er een vraag is over een bepaalde lege dat ook kunnen beantwoorden. Wat mij betreft is die motie qua heffingen wel wat overbodig, omdat we dat al doen en voor het deel van de leges ontraad ik hem. Dan is er nog een motie binnengekomen Rapportage omzetten naar sfeerbeelden in de vorm van vierjaargetijden van Beter voor Rijswijk. Ik heb u er niet over gehoord, maar ik heb hem wel gezien. Ik zal daar even kort op reageren. Bij het vormgeven en opmaken van rapportages zijn we gebonden aan de huisstijl van de gemeente Rijswijk. En er zijn vaste formats die we daarvoor gebruiken. En wij zijn ook voortdurend bezig om te kijken hoe we dat overzichtelijk en begrijpelijk kunnen maken voor een groot publiek. Door toepassen van beeld, kleuriconen, infographics en tekst op B1-niveau. Ik heb zelf ook nog geprobeerd in een filmpje duidelijk te maken hoe de begroting in elkaar zit, voor degenen die dat gezien hebben. Het gebruik van een metafoor heb ik me laten vertellen door een communicatiedeskundige werkt niet ... Draagt niet altijd bij aan het duidelijker maken van communicatie. Ik zie wel wat haken en ogen hieraan. En u vraagt feitelijk om een onderzoek en dan komt er weer onderzoekscapaciteit en budget bij kijken, maar ik laat het oordeel verder over aan de raad. Dan de motie Voorzieningen in de wijk, die heb ik ook nog voorbij zien komen van de CDA en de Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid, mijnheer El Majjaoui. Ik zie echt even, daar heb ik de vraag ... Ik mag geen wedervraag stellen, maar toch van hoe denkt u dat wij daar een rol bij hebben? Als het om zakelijke dienstverlening gaat, zoals PostNL of Geldmaat, dan kunnen we toch moeilijk daar continu van op de hoogte blijven of die eerder dichtgaat of die weggaat of verhuist. Als de apotheker een uur eerder dichtgaat, gaat die dat toch ook niet melden? Ik zie daar echt ... Lastig, een enorm karwei om dat allemaal te gaan vragen. Ze zijn ook helemaal niet verplicht om ons te gaan beantwoorden van gaat u eerder dicht of gaat u weg, gaat u verhuizen? Ze zijn zelf verantwoordelijk voor het informeren van hun klanten c.q. inwoners of de inwoners van Rijswijk. Maar als het om voorzieningen gaat waarbij wij een rol hebben, omdat we bijvoorbeeld in een gemeenschappelijke regeling zitten, dan zijn we wel op de hoogte van wijzigingen daarin en kunnen daar we wel invloed op uitoefenen. In die zin zie ik de motie ook, ben ik er niet heel erg positief over. Hoewel ik het een prima gedachtegang vind daarover. Voorzitter, dat was mijn bijdrage in eerste termijn. Ik hoop dat ik geen vraag heb gemist.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Als er vragen gemist zijn, dan is er nog een tweede termijn en kunnen de raadsleden u ook interrumpen. Ik geef graag het woord aan wethouder Bentvelzen. Die komt naar voren.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, dank. En ik ga proberen het iets korter te houden, zodat mijn collega's ook nog tijd hebben om jullie vragen te beantwoorden. Voorzitter, er is mij gevraagd wanneer er wat gebeurt of duidelijkheid is rondom de Notitie buitensport en vastgoed van onze sportparken. Naar alle verwachting wordt het onderzoek naar de buitensporten in Q1 afgerond. En op basis daarvan kunnen er concrete plannen gemaakt worden en staat er voor Q2 in de planning dat we dat met de gemeenteraad bespreken. Of ik dat dan ben of de volgende wethouder sport, dat is

dan maar een vraagteken. Maar dat geldt voor beide, buitensport onderzoek en daarin wordt het vastgoed meegenomen. Voorzitter, dan is mij gevraagd ... Rondom een motie is er gevraagd: breng de sportprijzenuitreiking terug. Mijnheer Weterings, dank voor het goed tot u nemen van het Coalitieakkoord. Dat is altijd fijn als dat ook op het eind nog goed gelezen wordt. Maar het gaat om een uitreiking, het gaat niet om een evenement. Daarnaast gaan we dat ook niet zelf doen. Er zijn partijen die zich daarvoor hebben gemeld. Zo heeft bijvoorbeeld InRijswijk aangegeven, die dat vroeger ook met ons deden, daarbij te willen helpen. De Sportraad heeft aangegeven: geef ons de ruimte en denk met ons mee om dit weer nieuw leven in te blazen. Al met al staat het college positief tegenover deze motie. En dan moet ik toch twee kanttekeningen plaatsen. Het advies is namelijk om dit niet in het Huis van de stad te doen, maar in bijvoorbeeld Sporthal De Altis. De reden daarvoor is dat we zo'n opkomst verwachten dat het Huis van de stad, deze ruimte daarvoor te klein is. En naast de voorgestelde organisatie, die ik net ook genoemd heb, zal eveneens de Rijswijkse bevolking betrokken worden bij de toewijzing van de prijzen. We kunnen voldoen om de raad in het Kaderdebat van 2026 verder te informeren. Voorzitter, dan heb ik vragen of een motie gehad, een tweetal moties vanuit GroenLinks, die ik graag beantwoord. De motie Kinderboerderijen. Helaas moet ik die motie ontraden. Het keurmerk heeft een aantal zaken waar het aan moet voldoen, wil je dat keurmerk aanvragen en ook daadwerkelijk krijgen. Ik ben dan altijd wel van doe dat in een keer goed. Ik heb gekeken waar het keurmerk dan aan moet voldoen. En we voldoen van de vijf punten aan drie punten. In het kader van dierenwelzijn bijvoorbeeld. Er worden allerlei nieuwe hokken gebouwd. Het wordt prachtig bij Het Akkertje. Zo zijn er nog meer punten. Maar een tweetal punten daar gaan we niet aan voldoen. Daar voldoen we nu niet aan, daar voldoen we volgende maand niet aan en volgend jaar ook niet. En dat is een fokkerij. Dat mag niet bij diervriendelijke kinderboerderijen. Dat gebeurt wel bij Het Akkertje. Niet in een broedfokmate, maar wel in een fokkerijmate. In de zin dat wij in de lente ook altijd schattige lammetjes en zo hebben rondlopen en dat houden we graag zo. En twee is dat invasieve exoten niet op het terrein mogen. En laten we nou net Nijl- en Canadese ganzen in onze gemeente hebben en die mogen daar niet komen. Dat maakt dat ... Volledig weren van die ganzen gaat niet lukken, mits we iedere keer ganzen gaan doden. En volgens mij staat daar de gemeenteraad ook niet in zijn geheel achter. Dat kunnen we dan niet doen. Voorzitter, dan heb ik een motie Structureel aandacht voor kindermishandeling. Een mooie motie, wordt vaker aandacht voor gevraagd vanuit de heer Smith van GroenLinks. En die kan ik in die zin overnemen. Alleen één kanttekening, dat is toch de financiën. We onderschrijven het belang van de aandacht van het terugdringen van kindermishandeling uiteraard. En we besteden daar ook aandacht aan in de week van kindermishandeling, al is dat het hele jaar nodig die aandacht. Als u daarvoor in de raad nog suggesties heeft, dan verneem ik die ook graag. We vinden het daarnaast belangrijk om samen te werken met de partners in onze stad, zoals bijvoorbeeld het team vanuit GGD Haaglanden, een expertiseteam geweld in afhankelijkheidsrelaties is daarvoor in het leven geroepen. Als ook samen met het onderwijs, als ook samen met bijvoorbeeld onze Welzijn Rijswijkorganisatie. We leggen ook focus vanaf 2026, wel beperkt, maar er ligt wel focus op deskundigheidsbevordering rondom de meldcode en het trainen van aandachtsfunctionarissen rondom huiselijk geweld. En er zijn posters en flyers ontwikkeld over het herkennen van signalen van kindermishandeling, die we naar alle scholen en kinderdagverblijven willen gaan sturen. Voorafgaand aan de week van de kindermishandeling, die ieder moment voor de deur staat, zoals u ongetwijfeld weet. Verder onderzoeken we momenteel de mogelijkheden voor een preventief aanbod op scholen. Nu de financiering van het aanbod van schooltheatervoorstellingen vanaf 2026 is beperkt. En dat is een gevolg van de bezuinigingstaak die de GGD en Veilig Thuis hebben gekregen vanaf 2026. U heeft daarnaast ook aangegeven: kijk eens naar Europese subsidies. Daar willen we wel ... Daar zou naar gekeken kunnen worden, maar dat vraagt zo ... Dat heeft zulke uitgebreide voorwaarden, die heel veel tijd en capaciteit en inzet van onze gemeente vergen, waarbij de vraag rijst of we die inzet wel

kunnen leveren. Daar wil ik dan graag open en eerlijk over zijn. Voorzitter, ik hoop dat ik daarmee voldoende heb gezegd over die motie. Dan heb ik vanuit D66 het verzoek gehad: blijf in gesprek met de schoolbesturen. Natuurinclusief bouwen is onderdeel van het dadelijk herijkte Integraal huisvestingsplan. Groenblauwe schoolpleinen vallen daar bijvoorbeeld ook onder. Ik zal dat, zoals ik dat al eerder in de vergadering heb toegezegd, altijd onder de aandacht brengen bij schoolbesturen. En zoals ik ook al vaker zeg, gaan zij daar zelf over. Maar het is onder de aandacht. Het CDA vraagt mij naar de kosten van de jeugd. Nu heb ik nog steeds die glazen bol niet, mijnheer Van Enk. Maar tegelijkertijd, in mei 2025 jongstleden is de gemeenteraad geïnformeerd over de kostenbeheersing, het uitvoeringsprogramma daaromtrent. En na het reces in september hebben we nog een uitvoerig gesprek gehad, waar uw collega Van Schie ook aanwezig was, over de factsheet en de staat van de Rijswijkse jeugd en een toelichting daarop. Ik en het college hebben er alle vertrouwen in dat de resultaten uit het Uitvoeringsprogramma kostenbeheersing zich ook de komende jaren laten zien. Excuus. En daarnaast is er een nieuwe regionale aanbesteding van start gegaan. Die is volop aan de gang en daarmee kan er ook een financiële slag geslagen worden. Vanaf 2027, zeg ik erbij. Partij van de Arbeid heeft gevraagd resultaten begeleiding naar werk. Volgens mij hebben we het daar in het Kaderdebat ook al over gehad of vorige week bij de bespreking van een aantal vragen. Als ik me niet vergis. In Q1 2026 volgt de voortgangsrapportage, waar onder andere de plaatsingsresultaten in het kader van werk ook worden gedeeld. Boete in de Bijstand, de mogelijkheid om een menselijke fout te maken en niet direct te straffen. Die wordt meegenomen in de nieuwe beleidsregels en die worden naar verwachting vastgesteld in Q1. U heeft een motie ingediend voor genoeg plek VVE in iedere wijk, ik kan dat advies ... Ik kan de motie overnemen, mits punt 3 wordt geschrapt. En waarom zeg ik dat? Want het is misschien ook wel handig om dat te melden. De gemeente is al ruim twee jaar in overleg met basisscholen De Melodie, kinderopvang Morgen en andere partners, om extra plekken in de Muziekbuit te realiseren. Dat blijkt tot nu toe niet mogelijk. Er is nergens in de wijk geschikte ruimte hiervoor. Bij de geplande uitbreiding van De Melodie wordt er wel rekening gehouden met extra vierkante meters, zodat er een derde nieuwe groep kan starten. Maar zolang er geen geschikte locatie is, kunnen er in de Muziekbuit ook geen extra VVE-plekken worden gerealiseerd. En punt 1 en 2 daar heb ik geen bezwaar tegen, want we kijken naar spreiding van VVE-plekken. We proberen in ieder geval minimaal één peuteropvanglocatie per wijk te realiseren in Rijswijk. En we hebben nu dertien locaties met zeventien groepen. Samen goed voor 261 reguliere peuterplekken en 131 VVE-plekken. En die 131 VVE-plekken zijn over het algemeen ook voldoende om te voorzien in de vraag van de VVE-verwijzingen vanuit de jeugdgezondheidszorg. Voorzitter, als laatste vraag heb ik gehad van de Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid, Blijf in gesprek met het Rijk over de bijdrage jeugdzorg. We houden zowel de kosten van de jeugdzorg als de Rijksbijdrage nauwlettend in de gaten. Eerder heb ik samen met mijn collega Van Damme een brief met een factuur gestuurd voor het verschil tussen de werkelijke kosten jeugdhulp en de Rijksbijdrage die daarvoor staat. De VNG is voor ons continu in gesprek met het Rijk over de Rijksbijdrage. En dit heeft onlangs geresulteerd in een aanvullende betaling met terugwerkende kracht. Het is afwachten wat ons nieuwe kabinet straks gaat doen. Voorzitter, dat was mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Bentvelzen. Ja, heel knap. Dan komt wethouder Van de Waart naar de binnenring.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Ik zal het ook proberen kort te houden. Ik begin gelijk met de vragen. Als eerste was de vraag van BvR over de parkeersituatie bij het dierenasiel. We hebben reeds contact gehad, in ieder geval op de kortste termijn hebben we contact gehad over de bouwer die daar bezig is in de tijdelijke bouwstraat. Die zal ook gesloten worden. Dat zal in ieder geval intern binnen Rijswijk iets opleveren. Maar u heeft gelijk, we zien ook een waterbedeffect vanuit Den Haag. Wat we daarbij kunnen doen, is overwegen dit gebied mee te nemen in zone 2. En

dat zouden we kunnen doen, omdat dat de meest logische afbakening is op de plattegrond. En dat zouden we kunnen doen op het moment dat we de uitbreiding van de tijden in zone 2, waar u al reeds een besluit over heeft genomen in de raad, gaan doen. En ik hoop dat naar verwachting zo rond 1 april te kunnen doen, maar daarover krijgt u nog een brief. Dat gaat trouwens over zone 1 en 2 dan, waar die brief over gaat. GroenLinks stelt een vrij brede vraag aan het hele college over zijn wij voorbereid op de vergrijzing? Met name tot wonen, zorg en openbare ruimte. En ik begrijp dat mijn collega Wit iets zal zeggen over zorg, maar meer in algemene zin zal ik hem vanuit de Omgevingsvisie willen insteken, want zijn we er klaar voor? Nog niet helemaal, maar we hebben wel in het vizier wat er moet gebeuren. Dat hebben we namelijk met elkaar vastgesteld in die Omgevingsvisie in het Volkshuisvestingsprogramma en in de Woonzorgvisie. En daar gaan we voldoende in op wat er moet gebeuren. Is het allemaal al gebeurd? Nee, natuurlijk niet. Daar werken we nog met zijn allen aan en daar bent u als raad ook bij betrokken. De VVD had een hele andere vraag, was ook onderdeel van een bredere vraag. Maar ik pak even het onderdeel fietswrakken op, als u het goed vindt, voorzitter. Zoals eerder gecommuniceerd met de raad, werken we op dit moment aan een plan over die weesfietsen en -wrakken, want het is niet alleen het handhaven, het weghalen, maar je moet ze daarna ook ergens naartoe brengen en daar een verwerkingsplan voor hebben wat ermee gebeurt. U heeft daarvoor ook een financieel voorstel gekregen. Vervolgens gaat de VVD in op de samenwerking met Den Haag. Ik deel daarin niet de mening dat alles kommer en kwel en negativiteit is, om het maar zo kort samen te vatten. Toen ik hier wethouder werd, zag ik juist een kentering bij Den Haag als het gaat over de samenwerking, ik noem maar even over de wegen, de straten. En u noemt ook als voorbeeld de Beatrixlaan. Zij hadden net zelf een netwerkanalyse gemaakt en datgene wat wij al wisten, heb ik al vaker met u gedeeld, kwamen zij ook tot de conclusie dat een heleboel van die auto's die daar staan onderweg zijn naar Den Haag. Dat betekent ook dat zij er op dit moment anders in staan dan enkele jaren geleden. Het gevoel vanuit Rijswijk, waarom doet Den Haag niets? Dat is waar, maar er is echt wel een andere tone of voice op dit moment. Dat dat nog niet direct een geheel nieuw projectplan oplevert, dat klopt ook. Dat komt ook, omdat wij heel graag die tunnelvariant willen. Dat neem ik ook iedere keer mee in de besprekingen, maar zo'n tunnelvariant is heel prijzig en wij kunnen dat alleen doen met samenwerking en medefinanciering van andere partijen, zoals Den Haag, de MRDH, maar ook straks het ministerie van IenW. U noemt ... Er waren nog een aantal andere punten. Wat we ook zien, is dat bijvoorbeeld er steeds betere samenwerking is als het gaat over wegen zoals van 50 naar 30. Dat we dat goed samen afstemmen. Aansluiting op fietspaden, openbaar vervoersverbindingen. Daar zien we echt een constructieve samenwerking. U benoemt ook even de Vlietlijn. Ik weet dat dat een gevoelig dossier is, waar een hoop mensen denken: ik wil überhaupt helemaal geen Vlietlijn, maar het is wel een traject waar wij een bestuurlijke overeenkomst hebben afgesloten. Maar ook waarin wij echt gezamenlijk samen met de gemeente Den Haag aan tafel zitten en waar uw moties en amendementen bijzonder serieus genomen worden. Moet ik af en toe uitleggen hoe onze positie in elkaar zit en wat de belangen van Rijswijk zijn? Absoluut. Maar om nu te zeggen dat ze daar alleen maar niet naar ons luisteren, dat zou ik echt iets te ver vinden gaan. Voorzitter, dan had het CDA ...

De voorzitter: Mevrouw Van de Waart, ik zie dat mijnheer Loof u wil interromperen. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank, voorzitter. Een vraag aan de wethouder, ook om het bredere plaatje te zien. Als ik dit hoor, is het fijn om te horen dat deze wethouder het gevoel heeft dat we serieus worden genomen in Den Haag. Maar tegelijkertijd het bredere plaatje, wat ik ook in mijn verhaal aanhaalde, dat we wel ondertussen zien dat de wegen om Rijswijk heen wel worden aangepakt. Ze liggen in Den Haag, maar het heeft wel effect op Rijswijk. Dan kan het zo zijn dat die tunnel er binnenkort niet komt, maar als je ondertussen wel maatregelen om ons heen neemt, dan zadel je Rijswijk heel lang

op met problemen. Daar missen we nog wel die extra slag om ook te laten zien, dat heeft ook negatieve effecten.

De voorzitter: Wilt u daarop reageren, wethouder Van de Waart?

Mevrouw Van de Waart: Voorzitter, het gaat wat ver, denk ik, om op alle wegen te reageren. Maar u noemde in uw verhaal het Rijswijkseplein bijvoorbeeld, om daar andere maatregelen te nemen. Dat is juist bedoeld om mensen naar de tunnel te laten rijden, die inderdaad op dit moment onvoldoende wordt gebruikt. Ik zie daar juist inzet vanuit Den Haag om te zorgen dat die auto's minder over de Haagweg gaan en meer naar de tunnel gaan. En dat dat niet altijd gebeurt en dat gedrag en verkeer twee hele nauw verbonden componenten zijn, dat is ook waar. Maar ik zie daar in ieder geval de intentie van de gemeente om ze daar naar die tunnel te laten gaan.

De voorzitter: Mijnheer Loof. Nee, prima. Ik zie dat mijnheer Van Enk u ook wil interromperen op dit onderwerp, denk ik. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Een belangrijk onderwerp. Ik hoor de wethouder zeggen: ik bespeur wel een andere toon in de samenwerking met Den Haag, ook als het gaat om de Beatrixtunnel. Ik wil nog even eraan herinneren dat we volgens mij in 2019 ook een harde overeenkomst binnen de MRDH hebben gesloten, waar we een aantal jaren het verkeer zouden monitoren. En als de resultaten daar zijn, dat we ook zouden overgaan met een gedeelde financiering van verkeersoplossingen in de vorm bijvoorbeeld van een tunnel. Hoever staat het daar concreet mee?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dat klopt, voorzitter. Ik heb ook in een eerdere bespreking hierover een RIB toegezegd, dat we daar op terugkomen. Maar om heel kort ... Voordat het een heel mobiliteitsdebat wordt. Die monitoring is gedaan. We zien dat er veel meer auto's over komen als wat we hadden verwacht. En dat de eerste inzet vanuit Rijswijk, namelijk om een bovenvloerse oplossing te bieden, om die rijbanen naar elkaar te doen. Wij hebben ingebracht of dat het nu nog wel zo zinvol is om dat nu op dit moment te doen. En verder staat die bestuursovereenkomst nog steeds en wordt er op dit moment in ieder geval ambtelijk weer even gekeken: moeten we dat wel of niet doen of gaan we gelijk doorpakken op een ander voorstel? Maar daarover schrijf ik u meer in de RIB.

De voorzitter: Ik zie dat ook mijnheer Van Dam u wil interromperen. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Dank. Ik had een hele korte vraag. Ik begrijp dat we Den Haag nodig hebben en het is mooi dat er in Den Haag ontwikkelingen zijn. Alleen wat heeft u dan de afgelopen vier jaar gedaan in Rijswijk om die ondertunneling voor elkaar te krijgen?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: U vraagt het aan mij persoonlijk. Ik niets afgelopen vier jaar, want ik zit hier net iets meer dan een jaar. Maar er zit al heel veel jaren inzet vanuit verschillende wethouders op deze ondertunneling in de Beatrixlaan. Ik kan me zelfs ... Van een aantal partijen zitten er ook wethouders op. En wat we altijd als Rijswijk hebben uitgestraald, die Beatrixlaan is niet alleen belangrijk voor de doorstroming, maar ook voor de leefbaarheid van dit gebied. Deze insteek is soms met wat gestrekter been en soms met wat zachtere hand ingezet. Maar wat je ziet, is dat je uiteindelijk al die partijen die ik zojuist heb benoemd, nodig hebt om een dure oplossing voor elkaar te krijgen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Dat laatste dat begrijp ik. Ik begrijp ook dat die heel belangrijk is. Ik denk dat er geen enkele partij is hier in deze raad die dat zal ontkennen. Maar mijn vraag is: wat is er dan ... Wat voor stappen heeft Rijswijk dan genomen? Ik begrijp dat we het heel belangrijk vinden en Den Haag nodig hebben, maar wat heeft u dan gedaan in deze anderhalf jaar of uw voorganger?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Laat ik het dan even bij mezelf houden, voorzitter. Wat ik gedaan heb toen ik binnenkwam, is gevraagd: hoe staat het ermee? En het overleg gestart opnieuw met Den Haag en de MRDH. Die hielden in eerste instantie vast aan de bestuurdersovereenkomst zoals die daar was en de eerste stap zou zijn dat wij een bovengrondse oplossing moesten maken. Dat betekent dat de Beatrixlaan wordt aangepakt en daar de wegen bij elkaar gebracht. Maar de cijfers laten zien dat dat al een situatie is die niet meer het gewenste resultaat oplevert. En daarover ben ik het bestuurlijk overleg aangegaan. Zonder dat ik daarbij de bestaande bestuurlijke overeenkomst gelijk los wilde laten. Want daar is namelijk het geld wat we nu hebben gereserveerd bij de MRDH in beschreven.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart. Wilt u verdergaan met uw eerste termijn?

Mevrouw Van de Waart: Ja. Ik had nog een vraag voordat ik de moties inging van het CDA. Het CDA vroeg wanneer weten we meer over de Raad van Stateprocedure rondom Pasgeld? Want dan kunnen we door. Ik hoop voor de kerst in ieder geval. Dan staat er een zitting en ik hoop dat we dan ook een definitieve uitspraak hebben. Maar goed, ik weet niet wat de rechter gaat zeggen. Dan ga ik in op de moties, voorzitter. Die pak ik er heel even bij, momentje. Dan begin ik bij de motie Herontwikkeling en locatie Hof van Elsenburg. U zult sowieso merken dat ik redelijk positief ingesteld ben vandaag, met hier en daar wat kanttekeningen en een vraag. Herontwikkeling locatie Hof van Elsenburg. Daar kan ik positief over zijn. Het is ook uitvoerbaar. Ik had maar één hele kleine kanttekeningen. Dat gaat over de paragraaf waarin wordt gevraagd om terug te komen op tal van organisatorische zaken, waaronder financiën. En ik kan me zo voorstellen dat we dat in twee fases moeten doen, want zoals u inmiddels weet met zo'n groeiende stad, herontwikkeling vraagt altijd eerst om een voorinvestering. Maar ik kan me zo voorstellen dat dat dan meegenomen wordt rond het voorjaar, financieel gezien. U heeft het nu allemaal op één bullet gedaan. De motie Bereikbaarheid en coördinatie werkzaamheden van PG&R. Ook daar wil ik positief over zijn. Het is uitvoerbaar. Ik heb wel wat kanttekeningen rond verwachtingsmanagement. Ik kan niet naast mij kijken. Het is namelijk zo, wij doen al aan planning en uitvoering van de werkzaamheden. Het zijn er heel veel. Ze kunnen ook niet altijd wachten of achter elkaar. Sommige zijn ook van andere partijen die in de grond moeten zijn of bijvoorbeeld zo'n HTM, die onderhoud moet doen. Maar u heeft gelijk, een deel van die uitvoeringen heeft ook te maken met ons als groeiende stad. Wij stemmen ook al regionaal af met buurgemeenten, die in een vaak soortgelijke situatie zitten. Maar zoals we ook in het Coalitieakkoord hebben afgesproken, is er meer inzet nodig om dit goed te doen, want er gebeurt heel veel in Rijswijk. Als ik u wat verwachtingsmanagement mag geven over dat het nooit meer druk is of dat er dingen tegelijkertijd gebeuren, ben ik het eens met de actiepunten die erin staan. En u vraagt ook de raad periodiek te informeren. Ik heb u reeds in een eerdere bijeenkomst beloofd om u jaarlijks te informeren over de Uitvoeringsagenda van mobiliteit en ik stel voor om het daarin mee te nemen. En als u het daarmee eens bent, dan kan ik positief zijn over die motie. Heel even kijken. Dan heb ik nog een motie Boter bij de vis. Daar wilde ik in eerste instantie heel positief gelijk op reageren, omdat dat voelt als een enorme steun in de rug voor alle harde werkzaamheden die wij op dit moment aan het voeren zijn over station Rijswijk Buiten zo vroeg mogelijk in het proces van BO Oude Lijn te krijgen, want laat daar geen twijfel over bestaan, dat gebeurt. En ik begrijp ook na de vorige bespreking dat dat best een heel ingewikkeld proces is, wat ik probeerde in een minuut te omschrijven. Maar na uw toelichting zojuist, twijfel ik een heel klein beetje of dat de bedoeling

was van uw motie. Hij is ook vrij bondig omschreven. Ik kreeg de indruk dat u wilde dat wij het naar voren haalden, buiten het bestaande proces trokken. Dat laat ik heel even aan u. In dat geval zou ik willen zeggen, hebben wij 125 miljoen euro nodig, omdat dat in het BO Oude Lijn namelijk wordt betaald door het ministerie van IenW en dat binnen dat proces wordt afgestemd. Het is een beetje aan u wat u precies bedoelt en hoe ik daar dan op kan reageren. Even kijken. Dan hebben we nog een motie rond regie op grond en vastgoed. Ook daar kan ik positief op reageren. Ook daar een kleine kanttekening. Misschien lees ik het verkeerd, maar het lijkt wel dat u enorm voorsorteert op een vooral privaatrechtelijke rol, maar er kan ook best veel bereikt worden via de publiekrechtelijke weg. Daar zit nog wel wat ruimte in. Waar het vooral voorsorteert, is op een Nota grondbeleid en een Vastgoedportefeuilleplan, die al in de maak is. En u geeft met deze motie vooral sturing aan wat u belangrijk vindt. Met die eerste kanttekening gezegd hebbende, zouden we daar goed mee uit de voeten kunnen. Dat was het wat mij betreft, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart. Dan nodig ik graag wethouder Wit uit om naar de binnenring te komen.

De heer Wit: Dank u wel, voorzitter. Ik ga even de vragen als eerste door. Ik denk dat dat het makkelijkste is. Ik begin bij Beter voor Rijswijk, als eerste bijdrage ook vandaag. Wat gaan we doen aan de lage vaccinatiegraad? Heeft u mij gevraagd. Dat is een vraag die al eerder naar voren is gekomen en waar we ook zeker de zorg over hebben. Rijswijk heeft het laatste jaar een iets positievere lijn gepakt als het aankomt op vaccinatie, maar die is echt minimaal. We hebben vanuit de JGZ een actieonderzoek gedaan in 2024. En we hebben op verzoek daarvan ook meerdere stappen gezet. Op verzoek van ons heeft JGZ meerdere stappen gezet om ook met die ouders in gesprek te gaan. En vanuit het Integraal Zorgakkoord zijn hier specifiek ook voor Rijswijk en Den Haag middelen vrijgemaakt om de lage vaccinatiegraad aan te pakken. Maar dat is ook iets wat altijd wel bij de GGD in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur aandacht heeft. Maar het is ook tegelijkertijd een oproep richting de Rijksoverheid om toch echt weer met een fatsoenlijke een stevige campagne te komen om hier stappen in te zetten. En dat heeft echt te maken met de directe benadering van onze inwoners. Over feiten en fabels bijvoorbeeld. Er gaan te veel fabels rond over vaccinaties. Zelfs in ... Ik zie nu op allerlei plekken in de wereld dat de mazelen weer terugkeren. In Nederland ook. We zijn niet mazelenvrij. En dat heeft vaak te maken toch met fabels. Er is ook een deel van mensen die dit vanuit geloofsovertuiging doet, maar we zien die groei nu echt wel weer plaatsvinden en dat is echt zonde. Ik ondersteun uw oproep volledig en blijf daar ook mijn volle aandacht aan geven. Een vraag die ook nog gesteld is, heel iets anders. Wanneer gaan we het plein aan de voorzijde van het Huis van de stad aanpakken? Die had u ook schriftelijk al gesteld en dat is het feit dat we daar momenteel aan werken. En het ontwerp inclusief kostenraming komen in de tweede helft van 2026. Er was inderdaad door mijn collega mevrouw Van de Waart al gezegd dat we op de vergrijzing van de stad vanuit de Omgevingsvisie al een antwoord geven. Als u mij vraagt: zijn wij klaar? Dan zeg ik nee. Binnen het Integraal Zorgakkoord en straks ook het aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord is vergrijzing wel een prioritair thema. En we kijken in 2026 ook hoe we hier met de regio vorm aan kunnen geven. Maar we hebben een ontzettend grote stap nog te zetten. We weten ook dat Rijswijk een van de sterkst vergrijzende gemeenten is. We zullen hier ook hard door geraakt worden. We zullen hier echt stappen in moeten zetten. We hebben wel afgelopen vrijdag het predicaat dementievriendelijke gemeente gekregen. Dat zijn wel, als je kijkt naar de toekomst, echt belangrijke stappen. Want ook dementie is een ziekte die steeds meer gaat voorkomen. Zijn we klaar? Nee. Maar we hebben nog echt wel ... Met alle organisaties en gemeenschappelijke regelingen waar we in zitten, zetten we grote stappen om daar wel klaar voor te zijn. Dan ga ik even in op de vragen die gesteld worden. Wij, Rijswijk geeft aan: groen moet meegroeien met de stad. Wij willen meer bomen, vergroenen van schoolpleinen, ontstenen, et cetera. Dat is ook exact wat wij doen. In

deze collegeperiode is het Groenbeheerplan en het Groenbeleidsplan vastgesteld. Daarin is geld vrijgemaakt om het groen op orde te houden. Dat betekent ook dat wij duizenden bomen hebben geplant, dat we onze plantsoenen structureel, het plantseizoen begint binnenkort weer, gaan renoveren. En daarnaast zijn we ook druk bezig met natuurvriendelijke oevers in het Wilhelminapark. En we doen het ook nog steeds goed elk jaar bij het ontstenen via tegelwippen. En we investeren wel degelijk ook in de parken. De Landgoederenzone fase 1, de uitvoering daarvan, is net gestart met het aanbrengen van nieuwe beschoeiing, in dit geval beschoeiing langs de Vredenburgweg, maar ook het Juliaalaantje en in een later stadium Park Schoonoord worden hier meegenomen. Er wordt wel degelijk stevig geïnvesteerd in meer groen. D66 heeft een aantal vragen gesteld, waaronder wat is het vervolg op de energiescan? U bedoelde denk ik de warmtescan die is uitgevoerd, die beschikbaar was voor onze inwoners en die inderdaad goed gebruikt is. Dat is zeker waar. In principe is het zo dat als die scan wordt uitgevoerd en het klimaat, het jaargetijde wat er nu aankomt dat leent zich voor die scan. In de zomer heeft het niet zo heel veel zin. Zullen we ... Komt er een rapport, dat gaat naar die inwoner toe, die krijgt een adviesrapport aangeboden. En ik kan me zomaar voorstellen dat we bijvoorbeeld ook de link leggen dan met het Isolatiefonds van deze mogelijkheden zijn er bij de gemeente en ook wat zijn de mogelijkheden landelijk om daar subsidie voor te krijgen? Mits de woning daarvoor in aanmerking komt. Want we hebben wel voorwaarden gesteld aan dat fonds. Vragen gerelateerd aan veiligheid. Kan het college aangeven of we stappen zetten met dynamische verlichting? Ja, we gaan inderdaad komend jaar een proef doen met dynamische verlichting. U vraagt daarbij ook heel specifiek om, dat moest ik ook echt eventjes met u bespreken, verklikkers langs de weg en zicht op de zijkant. Ik weet nu wat het is. We gaan er zeker naar kijken, wat de mogelijkheden daarvoor zijn. We hebben het niet in de planning staan momenteel, maar ik vind het wel interessant om daarnaar te kijken, omdat het ook wel zicht biedt en niet direct ecologische schade veroorzaakt door lichtvervuiling. Kan de gemeente het beantwoorden van de melding op de BuitenBeter-app waterproof maken? Ik noem het dan maar even beter maken. Zodat de ambtenaren ook energie krijgen van het beantwoorden van de vragen. Een combinatie, interessant. We zijn al continu bezig met het beantwoorden van of het beter maken, het verbeteren van de reacties ook. Dat is echt een ongoing process, in slecht Engels. Tegelijkertijd zie ik ook, u vraagt, u zegt van meer energie geven. Dat de inwoners soms ook op een manier reageren en taalgebruik hanteren in die BuitenBeter-app, dat ik me kan voorstellen dat je als medewerker als je dat moet beantwoorden, de energie ook wel uit je voelt weglopen. Dat is ook een oproep om dat, als onze inwoners luisteren vandaag, in alle netheid en met respect te blijven doen. U heeft mij gevraagd: hoe zit het met het amendement voor toegang tot alle ondergrondse containers van inwoners? In principe zijn alle passen geschikt voor alle containers. Dat blijft ook, maar we zien ook weleens in de praktijk dat er nog passen zijn die niet helemaal geschikt zijn, waardoor het niet altijd goed gaat. En daar communiceren we over en dan kan er ook contact opgenomen worden om dat te wijzigen. De VVD heeft mij gevraagd: hoe houden we de stad schoon? In relatie ook met de vraag over de fietswrakken die net beantwoord is. We hebben in principe en daar zal ik straks ook even op terugkomen nog, maar we hebben het Actieplan Rijswijk schoon geëvalueerd. En we komen voor het einde van dit jaar met een nieuw Actieplan Rijswijk schoon, met nieuwe en bestaande interventie. En verder maken we via onze reguliere schoonmaakroutes de stad schoon. Dat is met bezemwagen en de afvalbakken legen, et cetera. Ik ben een aantal keer met ze mee geweest. Er wordt echt heel hard gewerkt. We hebben alleen ook wel behoorlijk wat vierkante meters, 14 vierkante kilometer om precies te zijn en dat vraagt een hoop werk. En tegelijkertijd ondersteunen we nog steeds onze inwonersinitiatieven, zoals de zwerfafvalbrigade. En dat is meteen mijn bruggetje richting de moties. De motie van de Partij van de Arbeid begin ik dan even mee, het adoptieplan voor de afvalbakken. Ik vind het een goed idee. In meerdere gemeenten wordt dit al gedaan. Ik denk dat het tot meer bewustzijn kan leiden bij inwoners. Het is wel een idee dat we dat gaan toepassen. In eerste instantie op de containers, de

ondergrondse containers, de plaats eromheen en de afvalbakken. Dat kan. U vraagt mij ook om dan op termijn extra afvalbakken te plaatsen. Als dit eenmaal werkt en we zien hier dat dit beleid werkt, dan kunnen we in de toekomst ook kijken of we misschien extra afvalbakken kunnen plaatsen. Tegelijkertijd zouden we dan ook kunnen kijken naar het systeem wat bijvoorbeeld in de Plaspoelpolder wordt gehanteerd door ondernemers. Die hebben daar afvalbakken met sensoren erin. Die kunnen dan ook gemonitord worden door stadsbeheer. Want dan weten ze namelijk ook of het werkt, of zo'n bak ook daadwerkelijk geleegd wordt door de inwoners. Want op het moment dat dat niet zo is, hebben we er ook geen zicht meer op. En als wij zeggen: u heeft hem geadopteerd volledig en een nieuwe bak en die valt buiten onze rondes, dan kan het zijn dat je alsnog, omdat de inwoner een paar weken niet aanwezig is, daar problemen mee krijgt. Dat vind ik wel een risico wat ik zie, maar concluderend kunnen we inzetten op het adopteren van bestaande ondergrondse containers en afvalbakken. Daarmee kan ik die motie wel omarmen. Dan de motie ... Ik ga de moties nu even af. Veiligheid voor vrouwen en meisjes in de openbare ruimte. Laten we het zo zeggen, begin ik eerst even met de reactie van Rijswijks Belang daarop. Veiligheid voor alle inwoners is altijd het uitgangspunt bij ons ontwerp van de openbare ruimte. Echter, het kan zo zijn dat je meer aandacht moet geven aan een bepaalde groep en dat is in dit geval meer dan 50 procent van onze samenleving, omdat die zich minder veilig voelen in de openbare ruimte. En ik denk ook dat als je kijkt naar de media wat er afgelopen tijd gebeurd is en ook de zorg daarover, dat het helemaal niet vreemd is om op die manier toch te kijken naar een versterking van juist dat aspect. Die motie kan ik dan ook omarmen. Ik wil hem graag uitvoeren. Sterker nog, ik ga nog een stapje verder. Want naar aanleiding van de bespreking in de Kadernota heb ik opdracht gegeven binnen de organisatie om te kijken, de mogelijkheid te onderzoeken en dat gaan we ook invoeren, om een commissie in te stellen met vrouwen vanuit de samenleving in Rijswijk. Die mee gaan kijken naar de ontwerpen die wij maken en tegelijkertijd ook kijken naar de bestaande situaties. Daar zitten wel ... Moet ik wel aan verwachtingsmanagement doen. Wat kunnen we dan doen? Maar je zou bijvoorbeeld kunnen kijken naar hoe ga je het groenbeheer toepassen op een goede manier, zodat de zichtlijnen beter blijven? Hoe ga je kijken naar misschien wat extra verlichting, waar het misschien volgens de norm niet direct nodig is? Al dat soort aspecten, het wordt nu heel erg praktisch meteen, maar willen we aan zo'n groep gaan vragen. En dat zullen we ook als een officiële klankbordgroep als het ware inzetten, vergelijkbaar aan de klankbordgroepen die we al hebben. Dan heb ik nog een motie Prioriteit onderhoud trottoirs. In eerste instantie ... Laat ik het zo zeggen, de motie ga ik wel ontraden. U geeft namelijk een aantal dingen aan. Er is ruim voldoende budget. Ik heb het hier even over de reactie op de motie van het CDA. Er is ruim voldoende budget voor onderhoud in de openbare ruimte. Dat is niet het geval. Zoals u ook weet, hebben wij in 2023 het Wegenbeheerplan vastgesteld en ook het Groenbeheerplan. En toen hebben we ook direct al moeten bezuinigen op een aantal van die maatregelen. Waaronder op onkruid of spontane vegetatie noem ik het liever, op verharding. Waar we ... Dat heeft effect op de openbare ruimte momenteel. Op het moment dat wij nu gaan zeggen van we gaan veel meer prioriteit geven aan fietspaden en voetpaden, trottoirs, dan moet dat geld ergens anders vandaan komen. Anders gaan we iets anders minder doen. En dat is dan binnen het beheer van onze stad. En tegelijkertijd vraagt u ook, geeft u ook aan dat er vaak ongevallen of in ieder geval risicovolle situaties ontstaan rondom afzettingen. Die signalen die krijgen wij, eerlijk gezegd, niet bij onze afdelingen. De verantwoordelijkheid ligt daar voor de aannemer. Dat wordt besproken in het wegbeheerders overleg. We zien wel dat mensen actief en bewust afzettingen wegzetten, zodat ze er toch nog langs kunnen. Dat levert wel risico's op, maar daar kan ik moeilijk onze eigen medewerkers of de aannemer verantwoordelijk voor houden, maar daar wordt wel degelijk kritisch naar gekeken hoe we dat inzetten. Even kijken, heb ik dan alle moties? Nee, samenspelen nog. Naar buiten, samenspelen in Rijswijk van D66. Ik vind dat een hele sympathieke motie. Ik zie ook en het is een dooddouner, dat is echt dodelijk als ik zeg een sympathieke motie,

maar de inhoud van de motie is daadwerkelijk wel ook de richting die we willen zoeken. Maar wat u doet in deze motie is ons dusdanig scherpe kaders geven, als we het hebben over creativiteit, speelplekken die passen bij geschiedenis en verbeelding van Rijswijk, dat vind ik wel heel ver gaan. Dat betekent dat ik zo nauw al in mijn kader zit, dat ... Ik vind dat te strikt. Wij gaan komend jaar de evaluatie laten plaatsvinden van het Speelbeleid. Niet Speeltuinenbeleid, maar het Speelbeleid. Het Speeltuinenbeleid gaat over de georganiseerde speeltuinen. Het Speelbeleid gaan we evalueren. Vervolgens komen we met nieuw Speelbeleid. Het Speelbeleid wat tot nu toe heel goed werkt. We zijn niet voor niets runner-up bij de Jantje Betonverkiezing voor meest speelvriendelijke gemeente mee geworden. Ondanks dat ik begrijp wat u wilt doen in deze motie, vind ik hem te veel kaderstellend richting, iets wat we komend jaar nog of komende periode ook met de raad gaan bespreken. Dat is mijn reactie erop. Die ontraad ik daarbij. Voorzitter, ik heb daarmee mijn eerste termijn afgehandeld. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, wethouder Wit. Dan nodig ik graag wethouder Van Malsen uit om naar de binnenring te komen en de vragen te beantwoorden die voor zijn portefeuille zijn gesteld en te reageren op moties binnen zijn portefeuille.

De heer Van Malsen: Dank, voorzitter. Dan heb ik ook nog een aantal vragen die gesteld werden in mijn portefeuilles en ik zal ze afgaan. Te beginnen met de fractie van Beter voor Rijswijk die vroeg hoeveel ouderen met een Ooievaarspas er gebruikmaken van het gratis reizen met het ov. Halverwege dit jaar, dat wil zeggen het jaar 2025, waren er 145 unieke kaarten in gebruik. En even ter herinnering, in 2024 hebben we een evaluatie gedaan van de pilot en die hebben we ook met uw raad gedeeld. En toen waren er circa 286 rechthebbenden op deze voorziening. Om even aan te geven hoeveel mensen er verhoudingsgewijs gebruikmaken hiervan. Dat is ongeveer de helft. Het CDA stelde een aantal vragen. Eentje over de pandbrigade en of met het oog op de Leegstandsverordening, die we waarschijnlijk in december gaan bespreken, er genoeg capaciteit in deze begroting zit om die verordening uit te voeren, dat wil zeggen te handhaven? Het korte antwoord is nee, nog niet. We hebben daar in principe geen rekening mee gehouden in deze begroting. En in de zienswijze, die wij ook gedeeld hebben destijds en de bespreking van de Leegstandsverordening, het initiatiefvoorstel voor de Leegstandsverordening in het Forum, hebben wij gezegd dat we ongeveer 120.000 euro nodig denken te hebben voor de uitvoering. Destijds konden wij daar nog niet een hele nadere uitwerking van geven. Inmiddels zijn we wat verder met het in kaart brengen van wat er nodig is voor het uitvoeren van de Leegstandsverordening en zijn we tot een schatting van zo'n 105.000 euro gekomen voor het uitvoeren van die Leegstandsverordening. Mochten we hem in december vaststellen of mocht uw raad hem in december vaststellen, daar zit er geld in voor een leegstandsregister, een klein beetje geld voor onderzoek, daar zit een projectleider in, 0,3 fte, iemand die nodig is om het project op te starten. En daar zit ook een halve fte aan handhaving in à ongeveer 40.000 euro. En dan nog een klein beetje geld over voor communicatie. Dat betekent dat als we dit geld nu niet beschikbaar stellen en de Leegstandsverordening in december wel aannemen, dat er niet gehandhaafd gaat worden op die Leegstandsverordening? Nee, er zit ook meer geld voor de pandbrigade gereserveerd in deze begroting. Daar zit ook een ingroeipad in. In 2026 zullen we 370.000 euro extra aan de pandbrigade uit gaan geven en dat loopt op naar 510.000 euro. Ook om te kijken in de praktijk met alle taken die de pandbrigade op hun bordje krijgt of ze dat allemaal aankunnen en wat daarvoor extra nodig is. En als de Leegstandsverordening in december door de raad wordt vastgesteld, dan zal dat ook een van de taken zijn die daarbij komen. Het is dan verder aan uw raad om te oordelen of er op voorhand al genoeg geld voor beschikbaar is. Het CDA vroeg ook nog naar de pilot asielzoekers aan het werk. Gaat die nu van start? Het korte antwoord daarop is ook nee. Want die pilot hing af van een subsidieaanvraag die we gedaan hebben. De AMIF-subsidie die hebben wij aangevraagd. Die is deels

toegekend. De definitieve beschikking krijgen we nog, maar het is heel waarschijnlijk dat dit deel van die subsidieaanvraag niet toegekend is. Echter gaan we wel in overleg met het COA en de mensen op het azc om te kijken of we niet alsnog in reguliere begrotingen wat kunnen doen om asielzoekers naar werk toe te geleiden. De andere pilot, die we een tijd geleden hebben uitgevoerd, dat was de pilot statushouders aan het werk, die is inmiddels onderdeel van ons reguliere beleid geworden, al een tijdje. En de resultaten van deze dienstverlening die zullen we als onderdeel van de voortgangsrapportage in het eerste kwartaal van volgend jaar met uw raad delen. Dat geldt ook voor andere resultaten rondom het begeleiden van mensen naar werk. Dan de PvdA stelde een vraag over de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur. Is er genoeg geld gereserveerd in de begroting om die naar tevredenheid uit te voeren? Ja, er is geld opgenomen voor het uitvoeren van die wetten. Het instellen van een huurteam is een van de opties. En dat geld zit in de begroting, dat is zo'n 95.000 euro volgend jaar. En dan loopt dat af, omdat we het eerste jaar wat meer capaciteit nodig hebben om het op te starten en daarna zal het in de reguliere werkzaamheden geborgd kunnen worden voor dat geld. Er werden nog vragen gesteld over mantelzorgers. Wat gaan we nog meer doen de komende tijd om mantelzorgers te helpen? Met het AZWA, het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord komen er in 2026 en verder middelen vrij om onder andere mantelzorgers beter en meer te ondersteunen. Daar gaan we volgend jaar ook een plan voor uitwerken, zodat we als die middelen beschikbaar zijn, goed van start kunnen. Dan moet ik nog een kleine aanvulling doen op wat mijn vorige collega de heer Wit zei over het zijn van een dementievriendelijke gemeente. Dat is een beetje voorbarig, want dat predicaat dat moeten we officieel nog in ontvangst nemen. Daar zitten trouwens ook een heleboel mooie stappen in die wij gezet hebben op het gebied van het ondersteunen van mantelzorgers. Maar ik wil niet al te veel op de troepen vooruitlopen, want zoals ik al zei: officieel moeten we die nog krijgen. En we willen daarvoor even een mooi moment organiseren om ook de indieners van de motie destijds, die ertoe geleid heeft dat wij bijna een dementievriendelijke gemeente zijn, daar ook een rol in te geven. Te weten de Partij van de Arbeid, GroenLinks, D66 en het CDA. Dat komt allemaal nog. Dan heb ik alle vragen voor zover die op mijn portefeuille sloegen, gehad. Dan was er nog één motie en ik wil de burgemeester ook nog wat tijd geven. Ik ga er even snel doorheen. Over de Discriminatietoets, ingediend door GroenLinks. Wij kunnen deze motie ondersteunen en geven hem ook een positief advies. Daarbij nog de opmerking dat er nog een overleg gaande is tussen de VNG en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, om te verkennen hoe gemeenten precies ondersteund kunnen worden in het toepassen van die Discriminatietoets. En naar verwachting komen ze eind dit jaar met meer informatie voor gemeenten over hoe dan die toets ook toe te passen. En voor de uitwerking zegt de staatscommissie dan ook: begin eerst even met één taak of dienst. En dat advies zullen we dan ook ter harte nemen, mocht deze motie aangenomen worden. Voorzitter, dan ben ik door alle vragen en moties heen. Dank.

De voorzitter: Hartelijk dank, wethouder Van Malsen.

Mevrouw Sahin: Dan heb ik inderdaad voor mijn portefeuille een aantal vragen, althans twee moties waar ik op zal reageren. En één vraag van de fractie van Rijswijks Belang. Dat betreft, per abuis is er een verkeerd antwoord opgenomen in de beantwoording van een vraag over de begroting. En dat heeft betrekking op vraag nummer 123, waarin de vraag wordt gesteld: wat betekent, we zorgen ervoor dat er niets blijft liggen concreet in de praktijk? Wat wordt gedaan met signalen van inwoners die zich niet gehoord of begrepen voelen? Hoeveel klachten zijn er in 2025. En ik denk dat 2026 een klein foutje vanuit uw fractie is, want dat is er nog niet. Het juiste antwoord, het uitgangspunt is dat we niets willen laten liggen, maar soms merk ik ook uit de praktijk dat vragen ook vanuit verschillende kanten komen. Soms zelfs in persoonlijke berichten via Instagram of Facebook, dat het soms ingewikkeld is om dat goed te stroomlijnen. Maar ik kan u wel antwoord geven op de klachten

die in het eerste halfjaar van 2025 zijn gekomen. En dat betreffen er 118. En het merendeel ging over de werkwijze en gedragingen, bejegening door medewerkers. En vaak gingen die klachten ook gepaard met het opgelegd krijgen van een boete of het niet toegekend krijgen van een aangevraagde voorziening. En ik merk wel dat we met onze nieuwe klachtencoördinator en de nieuwe Klachtenverordening een verbeterslag hebben gemaakt. Op het moment dat er een e-mail komt, bijvoorbeeld in de klachtenmailbox, gaat hij dat screenen van is het wel daadwerkelijk een klacht? Op die manier hebben we ook een impuls gemaakt om dat te verbeteren. Dan wil ik ingaan op de twee moties. De motie met als titel Vrijwillige activiteiten ambtenaren en politici Rijswijk. Een hele goedbedoelde motie. Zonder vrijwilligers en vrijwilligerswerk kunnen we inderdaad onze samenleving niet verbindend en goed houden. Er zijn ook onder u mensen die volop bezig zijn met vrijwilligerswerk. En dat zie ik in het buurtpreventieteam, maar ook zie ik bij het dierenasiel. Ik wil niemand tekortdoen, maar iedereen draagt eraan bij om naast werk politiek ook nog zich in te zetten vrijwillig voor de samenleving. Deze motie is alleen enigszins overbodig, maar wel zit er een opdracht voor ons als college in. Want ik heb begrepen dat wij een ongelooflijk goede regeling hebben. In het personeelshandboek van onze gemeente is een regeling opgenomen die zelfs verlof mogelijk maakt voor vrijwilligerswerk. En dat betekent dat elke ambtenaar verlof kan krijgen, wanneer hij of zij zonder vergoeding door het GMT vastgestelde activiteiten verricht voor maatschappelijke organisaties met een maximum van 36 uur per jaar. En er zijn een aantal criteria. De organisatie dient gehuisvest te zijn in Rijswijk. Het project dient een Rijswijks relevant maatschappelijk doel te hebben. De betreffende activiteiten worden verricht zonder vergoeding. Het is er wel. We kunnen deze motie mooi zien als een soort impuls om juist die verlofregeling of die vrijwilligersregeling daarvoor misschien nog meer onder de aandacht te brengen van onze ambtenaren. En ik zie ook dat er periodiek op vrijwillige basis ambtenaren de omgeving van het plein van het Huis van de stad en zwerfafval opruimen. En dat wordt via intranet gestimuleerd. Wat ik ingewikkeld vind en u als raad bent ook ... Minder ook letten op uitvoerbaarheid, dat u vraagt om metingen te doen naar de vrijwillige activiteiten en een concreet plan te rapporteren. Ik zou zeggen: als u dat misschien, die laatste zou gaan schrappen en dit kunnen zien als een soort stimuleer die verlof- of die vrijwilligersregeling, zou dat denk ik heel goed zijn. En oproepen aan politici kunnen we wel doen, maar dat is uiteindelijk aan de politici zelf of ze dat wel of niet willen doen.

De voorzitter: Mijnheer Loof, u wilt mij interromperen.

De heer Loof: Ja, dat klopt, voorzitter. Dank voor de toelichting. Ik denk dat u hem iets te breed uitlegt de motie, ondanks dat ik blij ben met de positieve bewoordingen uiteraard. Maar het gaat ook voornamelijk om het feit dat de ervaringen die hierbij worden opgedaan ook weer kunnen worden meegenomen terug in het beleid. En ook kan worden gezien wat het beleid in de praktijk tot uitvoering kan brengen. Het zit ook echt op dat aspect. En daar zien ook die overige bullets in de oproep op. Vandaar ook de metingen, zodat ook wel zichtbaar is of het ook echt effect heeft gehad, zo'n vrijwillige actie.

Mevrouw Sahin: Ik begrijp het. Dank voor deze toelichting op de motie, maar dat betekent dat het wel extra werk betekent. Je kunt niet zo maar zonder iets te meten ... En je moet daar een enquête houden. Je moet dat weer terug meenemen. Ik voorzie wel dat dit extra werk oplevert. Dat is de kanttekening die ik hierbij wil maken en u wil vragen om daar misschien wellicht op dat punt te willen wijzigen. En een oproep aan politici kunnen we altijd blijven doen, maar dat is echt iets aan de politici zelf. En sommige mensen van uw fractie zitten met één fractie, één persoon en kan ik me voorstellen dat je dan niet met allerlei vrijwillige activiteiten mee kunt doen. En als dat een vrijwillige oproep is, zie ik dat op zich als geen probleem.

De voorzitter: Mijnheer Weterings wil interromperen?

De heer Weterings: Ja, voorzitter, bij het lezen van de motie kwam ook als eerste in ons op van je kan op zich toch geen ambtenaren dwingen om vrijwilligerswerk te gaan doen? Dat zou wat zijn. Ik hoop inderdaad dat u heel goed nakijkt wat u wel of niet gaat toezeggen. Want ik zou het niet accepteren als ik ambtenaar zou zijn, als het mij wordt opgelegd.

Mevrouw Sahin: Vrijwillig blijft vrijwillig. Dat is, het woord vrijwillig zit daarin. Het is een manier. Wij hebben het geïnterpreteerd als een stimulans om mensen uit te nodigen om vrijwilligerswerk te willen doen, vrijwillig. Dan de andere motie, Borg de dienstverlening sociaal raadvrouw. En ik denk dat dit komt na de mooie presentatie van onze sociale raadvrouw, mevrouw Versteeg, die ongelooflijk op een goede manier invulling geeft aan die rol. En ik kan me daarom ook uw zorg voorstellen van is dat goed geborgd? Blijft dat geborgd in de groei die wij maken als gemeente? Daarop is mijn reactie positief. En ik zie dat het enorm werkt ook aan het vertrouwen van inwoners in onze gemeente hoe zij te werk gaat. Dat waren de moties, denk ik. En een slotopmerking wil ik maken over vergrijzing en een verbinding ook maken met veiligheid. Want ik zie ook dat hoe hoger de leeftijd wordt, dat het ook heel veel impact heeft op mensen en de wijze waarop ze leven in huizen in hun buurt. Dat is iets wat we ook zeker in het Veiligheidsbeleid zullen meenemen.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Enk een interruptie wil plegen.

De heer Van Enk: Voorzitter, ik zat nog te wachten op een antwoord, een reactie van het college op mijn vraag. We zijn van plan in de ambtelijke organisatie te gaan snijden en daar is ook duidelijk zichtbaar in de staatjes dat we minder beleidsambtenaren in dienst gaan krijgen. Mijn vraag was: zijn we nu langzaamaan al aan het wennen om wat minder beleid en wat meer te gaan richten op de uitvoering? Want wij zien daar in de agenda's van de raadsvergadering de afgelopen jaar nog weinig verandering in.

Mevrouw Sahin: Minder beleid. Ik denk dat wij vooral als uitgangspunt hebben uitvoerbaar beleid maken, want zonder beleid kan je soms ook niet iets bijvoorbeeld handhaven. Op het moment dat je geen beleidsregel hebt voor de handhaving van een bepaald vraagstuk, dan ontnem je jezelf ook als gemeente om goed te handelen. Waar we wel kritisch in zijn geworden en dat zie ik ook als een positieve ontwikkeling of iets uitvoerbaar is. Dat we realistische plannen zullen maken en dat we meer zullen prioriteren in wat wel en niet kan. Ik zie daar wel een verandering, maar helemaal geen beleid maken dat kan niet. Ook u komt met uw raad met verschillende moties, zodat u ook richting geeft. En dat is ook terecht vanuit uw rol als hoogste bestuursorgaan. Maar we moeten denk ik met zijn allen heel alert zijn, wat kan wel en wat kan niet? Wat heeft prioriteit en wat heeft onze samenleving en onze gemeente Rijswijk nodig?

De voorzitter: Dan zijn we denk ik hiermee aan het einde gekomen van de eerste termijn ook van het college. Dan is er een schorsing voor een gezamenlijk diner. En even kijken qua tijd. Het is nu 17.55 uur. We lopen iets voor. We gaan 18.15 uur eten. Ik kijk naar rechts. Mag dat ook eerder? We gaan 18.00 uur eten, hoor ik. We kunnen een kwartier eerder aan tafel gaan. En ik nodig u uit om 19.30 uur hier weer aanwezig te zijn. Dan gaan we weer verder met de vergadering. Ik schors nu de vergadering. Dames en heren, ik heropen de raadsvergadering. We gaan starten met de tweede termijn van de raad. En ik wil u vragen voor de tweede termijn van uw raad aan te geven welke moties u wel of niet aanhoudt of gewijzigd wordt. Want we gaan starten met het nummeren van de moties, zodat we straks de stemming over de moties kunnen doen. En in de tweede termijn kunt u ook uiteraard een hele nieuwe motie indienen, indien die nog niet is ingediend. Maar voor een goede zorgvuldige besluitvorming is het wel handig als u de motie die u heeft ingediend of aangekondigd in de eerste termijn, dat u aangeeft of die in stemming komt. En uiteraard kunt u dat ook nog weer veranderen als het college in tweede termijn heeft gereageerd. Dat is iets wat ik u mee wil geven. Ik

geef als eerste het woord in tweede termijn aan mevrouw Prenger, fractievoorzitter van Beter voor Rijswijk. En u heeft 10 minuten spreektijd. En uiteraard is het ook zo dat u niet alle 10 minuten hoeft te gebruiken, mocht dat niet nodig zijn.

Mevrouw Prenger: Dat ga ik ook zeker niet doen. Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag even terugkomen op de motie Sportprijzen. Een motie is een verzoek. Het verzoek was in het Huis van de stad, maar het zou ook zomaar Sporthal Altis kunnen zijn. Het gaat ons erom dat de uitreiking van de sportprijzen terugkeert. En daarbij wil ik namelijk nog één politieke partij heel erg bedanken, want ik ben verheugd dat in hun inbreng al onze coalitiepunten die in het Coalitieakkoord staan, zijn benoemd. Dit betekent dat wij als coalitie het perfect hebben gedaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prenger. Dat was uw termijn? Dat is een hele korte tweede termijn. En de motie Sportprijzen die handhaaft u? Alle drie. Prima, dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer van 't Eind, fractievoorzitter van GroenLinks.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, dank u wel. Ik doe het van vanaf deze plek. Maakt het ook makkelijk, mocht iemand mij willen interrumpen. Is niet verplicht, maar stel dat je er zin in hebt. Voorzitter, even in eerste instantie een reactie op de vier moties die wij ingediend hebben. De twee moties waar een positief advies aan zit, dat is de motie over discriminatie en de motie over veilige openbare ruimte voor meisjes en vrouwen. Die dienen wij allebei in. Dan een reactie op de motie Kindermishandeling. Dan wil ik allereerst beginnen met complimenten aan het college over hoeveel daar al gedaan wordt. Dank daarvoor. Wij zijn heel erg blij om dat te horen en dat geldt niet alleen voor mij, dat geldt voor mijn hele fractie en ook in het bijzonder voor de heer Smith, die zich echt ook heel erg hard maakt voor dit onderwerp. Tegelijkertijd haalden wij uit het antwoord ook een beetje dat het nu uit bestaande middelen gebeurt, maar dat het ook nog een beetje kijken is of je het door kan zetten. En dat betekent dat de wethouder zegt van als je hem echt structureel zeker wil maken, dan heb je er misschien ook wel extra middelen voor nodig en dan zou ik daar dekking voor moeten hebben. Die dekking heb ik nu niet. Wij trekken vooralsnog voor vanavond deze motie in. We hopen dat de wethouder wel kan toezeggen dat ze haar uiterste best blijft doen om de activiteiten die we nu al doen, die ze allemaal opsomde, voort te blijven zetten binnen de mogelijkheden die het college daarvoor heeft. En daar zijn we erg blij en ook heel erg dankbaar voor. Dank daarvoor. Dan de motie Kinderboerderijen.

De voorzitter: Voor alle duidelijkheid, de motie structurele aandacht voor kindermishandeling trekt u in?

De heer Van 't Eind: Zeker, dat is wat ik zei. Ja, die trek ik in. Dan de motie Kinderboerderijen. Wij begrijpen het antwoord enerzijds van het college wel. Onze bedoeling met deze motie was niet perse dat je dat keurmerk, want het keurmerk is ook maar een keurmerk, moet halen, maar dat je ernaar moet streven zo ver mogelijk te komen en in gesprek te blijven over een diervriendelijke behandeling op kinderboerderijen. En zo'n keurmerk is daar ook maar een meting van. En als een keurmerk zo flauw is dat als er een Canadese gans over het hek heen springt, dat je dan het keurmerk niet krijgt, het zij dan zo. Het gaat ons er ook in dat opzicht om dat een kinderboerderij geen lama's, alpaca's en weet ik veel wat, allemaal dieren die niet op een kinderboerderij thuishoren, heeft. En dat je daarnaast in gesprek blijft om zo ver mogelijk te komen, om zo dicht mogelijk tegen zo'n keurmerk aan te zitten. Wij gaan deze motie wel indienen. We zijn ook heel blij om te horen, ook complimenten voor Het Akkertje, dat drie van de vijf wel behaald worden. Maar dat kan altijd nog een stukje beter. We hebben de motie daarom iets gewijzigd, naar dat we streven naar het behalen van dat keurmerk en dat we daarover in gesprek blijven met de kinderboerderij Het Akkertje. Deze motie handhaven we. Hebben we iets gewijzigd. En als het goed is en ik kijk even

naast mij, is die ook gewijzigd al bij de griffie ingediend. Die staat als het goed is ook al gewijzigd op iBabs. Voorzitter, nog even terugkomend op de motie Veilige openbare ruimte voor meisjes en vrouwen en de reactie van Rijswijks Belang daarop en de motie die zij daarop indienden. Ik denk dat de wethouder daar op zich ook een goede reactie op gaf. Waar het om gaat, uiteraard wordt er een openbare ruimte gemaakt die voor iedereen veilig moet zijn. Dat is het absolute uitgangspunt. Er zijn alleen en dat blijkt uit de praktijk, dat bepaalde groepen structureel vergeten worden of niet meegenomen worden in eerste instantie bij ontwerpen van buitenruimte of bij gebiedsontwikkelingen. En de veiligheid van meisjes en vrouwen is daar een van. Dat blijkt ook uit onderzoek. Het is in sommige gevallen, juist zodat het voor iedereen veilig is. Want andere mensen worden, andere groepen worden wat eerder altijd meegenomen. Is het juist belangrijk dat je soms even net iets extra aandacht hebt voor juist zo'n groep, om het voor iedereen veilig te maken. Vandaar deze motie. Wij zullen ook niet stemmen voor de motie van Rijswijks Belang, ook om die reden. Ook om de reden dat het bij voorbaat zo is dat je altijd kijkt naar de veiligheid van iedereen, maar juist die extra aandacht is nodig. Voorzitter, de motie Boter bij de vis van ...

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind, mevrouw Koegler wil u interromperen. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Dank u wel, voorzitter. Natuurlijk is veiligheid voor iedereen belangrijk en dat beleid hebben we ook in Rijswijk. Maar wat we wel merken, is dat het steeds minder veilig wordt in Rijswijk. En dat baart onze fractie zorgen. We delen de mening dat het voor meisjes en vrouwen belangrijk is om daar aandacht voor te hebben. Maar wij kijken ook naar de doelgroepen bijvoorbeeld jongens van een jaar of 12 tot en met 18, die 's avonds op een fatbike door Rijswijk rijden, maar in de regio gebeurt het ook dat die van hun fiets afgeknald worden. En daar maken wij ons ook zorgen en die sluiten we met deze motie wel buiten.

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, nee, die sluiten we niet buiten, want we gaan voor een veilige openbare ruimte voor iedereen. En wij denken dat de veiligheid van meisjes en vrouwen net even wat extra aandacht verdient, die het nu niet krijgt. Voorzitter, dan een reactie op de motie Boter bij de vis. Die hebben wij medeondertekend, maar naar aanleiding van ... En soms teken je iets en ik sta nog steeds achter de ondertekening. Ik kijk naar de heer Van Enk, maar ik was wel even benieuwd naar het antwoord van de heer Van Enk op de interpretatie op de motie. Die wacht ik ook even af. Ik denk wel dat het belangrijk is om niet allerlei rare bokkensprongen buiten processen die lopen te maken, zeker als het gaat om regionaal overleg niet. Als dat niet de bedoeling is van de heer Van Enk, dan blijft ook onze steun voor die motie overeind staan. De motie Onderhoud trottoir. Daar hadden wij ... In eerste instantie stonden wij daar wel positief tegenover, ook omdat wij hem een beetje lazen als je moet kiezen in het onderhoud, kies dan eerst voor de voetganger en niet voor de auto. Zo hadden wij hem gelezen. Ik sluit wel aan bij de reactie van de wethouder. Er zit geen geld bij, dus je moet keuzes maken binnen de beheermiddelen die je hebt, je doet ook iets niet. Ik hoor ook graag even een interpretatie daarvan van het CDA straks, in reactie op wat de wethouder gezegd heeft en ook naar aanleiding van mijn vraag nu. En dan even een korte reactie op de interpretatie van groen van het CDA. Daar was veel aandacht voor. Ik vond de interpretatie van het CDA van wat groen is nogal smal, want het ging op een gegeven moment over onkruid tussen tegels. Maar investeren in groen gaat over echt kwaliteitsgroen en het investeren in groen waar je kan recreëren, maar ook groen die de natuur versterkt. En ik was benieuwd, want ik haalde daar een wat smalle definitie uit. En ik dacht daar met het CDA toch altijd wel op één lijn te kunnen zitten. Ik vroeg me af hoe het CDA daarnaar kijkt. Hoe definieer je nu het onderhoud van groen?

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, u wilt nu reageren?

De heer Van Enk: Ja, graag. Anders stapelen de misverstanden zich misschien op. Ik sprak erover in relatie tot onderhoud. En de motie hebben we ingediend over onderhoud trottoirs. Maar in mijn verhaal had ik het over de zinsnede dat we van B- naar een C-niveau gaan als het gaat om groen onderhoud en onkruid weghalen. En dat vinden wij betreurenswaardig, omdat nieuwe dingen aanleggen daar hebben we altijd de mooiste discussies voor. Dat zijn vaak sexy onderwerpen. Zeker in een stad waar veel gebouwd wordt, maar wat ik graag wil benadrukken, is en dat geldt ook voor groen en ook voor straatonderhoud, dat het onderhouden van je stad minstens zo belangrijk is. Laten we het goede houden en daar aandacht aan schenken. Dat geldt ook voor het groen.

De voorzitter: Dank. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, daar ben ik het op zich met de heer Van Enk eens. Ik verwijs wel even naar mijn eerdere vraag ten aanzien van die motie. Je moet ook keuzes maken en dat betekent ook dat je op een gegeven moment dan moet besluiten om echt extra ... Maar goed, dat is misschien iets meer voor de campagne dan voor nu en voor vanavond. Maar je hebt ... Het college heeft het nu ook te doen met het geld die ze hebben, waar ze de stad van moeten beheren. Voorzitter, dan wilde ik nog reageren op Wij. Rijswijk. Die had een prachtig verhaal en een prachtig campagneverhaal was het. En dat is op zich ook heel passend, want we gaan richting campagne. Ik begrijp heel goed dat Wij. Rijswijk dat doet. En ik zag er ook een hele hoop standpunten in die ik best ook herken vanuit wat wij vinden vanuit GroenLinks Rijswijk, maar ik las er ook een hele hoop standpunten in die andere partijen ook vinden. Zo verschrikkelijk vernieuwend was het ook niet. Maar dat is fijn om te horen. Dat is fijn dat we daar ook dan straks in de campagne het gesprek met elkaar over voeren. Maar ik had er wel twee vragen over richting de heer Van Dam. Misschien kan de heer Van Dam in zijn tweede termijn daarop reageren. De heer Van Dam somt nogal een rij aan investeringen op en het valt mij op dat dat allemaal infrastructuurinvesteringen zijn. En Wij. Rijswijk had zich ook zo hard gemaakt voor het groen en het groenonderhoud en versterken van het groen. En ik miste dat een beetje en ik vroeg me tegelijkertijd ook af: zo'n rij investeringen van ondertunneling tot bruggen over de Vliet, ik heb ze niet allemaal meer op een rijtje. Heeft Wij. Rijswijk ook nagedacht hoe we dat dan gaan financieren in deze stad? Het zijn allemaal hele grote extra investeringen waar Wij. Rijswijk nu toe oproept. En dan ten tweede. De heer Van Dam doet in zijn verhaal alsof het de afgelopen jaren niet is gebeurd. En dat is onzin. Er hartstikke veel gebeurd. Van het inlopen van achterstanden op het groenonderhoud. Want dat is wel degelijk aan de hand, is wel degelijk gebeurd. Tot het natuurinclusief ontwikkelen van gebiedsontwikkelingen, tot het openen van een gezondheidscentrum in RijswijkBuiten. En dat hebben we ook allemaal gedaan in financieel lastige tijden, waarbij we ook Rijswijk nog eens financieel gezond hebben gehouden. En ik vroeg me af en misschien kan de heer Van Dam daar dan op reflecteren. Is het dan echt Wij. Rijswijk de eer te na om ook dat te erkennen? Dat er heel veel nog moet gebeuren, daar ben ik het volstrekt mee eens met de heer Van Dam. Dat heb ik in mijn bijdrage in de eerste termijn ook gezegd en andere partijen hebben dat op hun eigen manier ook gezegd. Maar ik mis dat een beetje. En ik begrijp dat de heer Van Dam vanuit de oppositie reageert. Ik hoef echt niet, ik verwacht ook niet een dikke veer, maar het gaat wel echt, dat er niets gebeurt, is echt volstrekte onzin, voorzitter.

De voorzitter: U heeft nog 1,5 minuut. Wilt u nog verder?

De heer Van 't Eind: Ik hoef toch niet al mijn tijd te gebruiken? Ik kan nog 1,5 minuut volpraten, als u dat echt heel graag wilt.

De voorzitter: Nee, hoor, dat hoeft helemaal niet. Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Weterings, fractievoorzitter Rijswijks Belang.

De heer Weterings: Ja, nog steeds. Mooi, hè? Voorzitter, ik had nog een staartje uit de eerste termijn over. Ongeacht het vrouwen- en meisjesverhaal, staan wij er iets anders in. Dat we nogmaals vinden dat alle doelgroepen keihard aandacht verdienen. En daardoor moeten we niet die doelgroep uitsluiten, ook niet de ouderen. De focus op het damesverhaal of meisjesverhaal, die begrijpen wij, maar sluit niet ouderen, jongeren, papa's, mama's, opa's en oma's uit. En dat doet u met die motie wel. Hij geeft ook gelijk aan, we gaan het niet steunen. Wat een nieuws. De afgelopen vier jaar, al komen we met de mooiste groene moties, worden ook niet ondersteund, die we hebben ingediend. Jammer. Voorzitter, ik zie een interruptie. Ja, fantastisch.

De voorzitter: U daagt mijnheer Van 't Eind uit, denk ik. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, ik word aangesproken, dan is het ook heel gewoon volgens mij dat je dan reageert. Voorzitter, ik vind het jammer dat de heer Weterings daar op die manier naar kijkt. Volgens mij is het ook niet waar. Volgens mij hebben we ook nog gezamenlijk moties ingediend. En wij beoordelen moties op de inhoud en of we het daar wel of niet mee eens zijn, ongeacht de partij. En dan waren er blijkbaar moties waar wij mij niet mee kunnen instemmen, tegengestemd hebben. En dat de heer Weterings dat vervelend vindt, dat is dan jammer.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Mijnheer Weterings, wilt u verdergaan?

De heer Weterings: Ik hoorde een statement en geen vragen. Misschien kan ik wel aan de heer Van 't Eind melden dat een aantal moties ook waren overgenomen van andere GroenLinks-partijen. Dan bent u niet in lijn met uw GroenLinksgedachte. Voorzitter, ik ga door met mijn tweede termijn. Ik had nog een staartje. We waren gebleven bij de toekomst van het terrein van het Hof van Elsenburg. We begrijpen dat er een wens is van de coalitie om alvast na te denken over de toekomst van het terrein van Hof van Elsenburg. Een motie van Beter voor Rijswijk met steun van VVD kwam binnen en later ineens medeondertekend door GroenLinks, Partij van de Arbeid en D66. Wij vonden dat vreemd, want ik dacht eerst van eindelijk hebben deze partijen ook het licht gezien. Wat mede door deze partijen is er nog steeds in onze ogen een economisch migrantencentrum, in veel gevallen ook wel het azc genoemd, in Rijswijk. Want wij gaan ervan uit dat het azc in Rijswijk in 2027 zijn deuren zal sluiten. Maar we gaan niet mee in de gedachte om nu al onderzoeken te starten, terwijl er nog geen enkele zekerheid is dat het azc ook daadwerkelijk zal verdwijnen. Want voor ons is namelijk de basis, er mag geen verlenging van het azc meer plaatsvinden. Die zekerheid wilden wij opnemen in deze motie, maar de coalitiepartijen wilden dat niet. En als je die zekerheid niet wilt of kunt geven, waarom nu al onderzoeken wat er daarna met het terrein moet gebeuren? We vroegen, voorzitter, één zin toe te voegen aan de motie. En die zin was: waar enige vorm van opvang is uitgesloten. Maar helaas dat was niet mogelijk. Dat ene zinnetje om het uit te sluiten voor opvang, was niet mogelijk. Want als het Rijk ons in 2027 opnieuw wettelijk gaat verplichten voor opvang en de coalitie, net als vorig jaar, buigt voor angst voor de gevolgen van de Spreidingswet, dan zijn al deze onderzoeken die nu gaan plaatsvinden voor niets geweest. En waarom vindt een partij zoals Beter voor Rijswijk het zo lastig om zich daarover hard uit te spreken in het college? Want aan de stemmers doen ze harde toezeggingen en in de raadszaal durven ze het niet te bekrachtigen, door dat ene zinnetje op te laten nemen in de motie.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, ik zie dat mijnheer Braam u wil interrumperen.

De heer Braam: Ik zou het graag heel zuiver willen houden, voorzitter. Als u de motie heel goed leest, dan ziet u waar de weg naartoe leidt. Die leidt nadrukkelijk naar een andere invulling op die locatie. Een locatie waar linksom of rechtsom geen azc na 2027 meer mogelijk is. Het is wel zo en dat daar kunnen we niet onderuit, dat als er een nieuwe regering Jetten komt en zij besluiten om die Spreidingswet overeind te houden, dan zitten we over twee jaar hier weer aan tafel. En dan zijn het

niet alleen de collegepartijen, want u weet verrekte goed dat er ook oppositiepartijen zijn zoals ChristenUnie en PG&R, die hebben de vorige keer ook voor een azc gestemd, zoals u weet.

De heer Weterings: Mijnheer Braam, wat is uw vraag? Want u gaat een heel betoog houden, voorzitter.

De voorzitter: Volgens mij ben ik hier de voorzitter. Mijnheer Braam.

De heer Braam: U heeft een vraag aan mij gesteld, dus u krijgt een antwoord. Vandaar dit betoog. Er zijn oppositiepartijen geweest in ieder geval die voor dat voorstel hebben gestemd, want anders had er feitelijk met de lokale partijen en de VVD geen meerderheid geweest voor een azc. Als straks die Crisiswet of die Spreidingswet overeind blijft, voorzitter, kan ik niet anders concluderen dat er dan ongetwijfeld als er weer een meerderheid te vinden is in deze raad, voor een, tussen aanhalingstekens, verlenging van het azc, dan zal dat op een andere locatie elders in Rijswijk moeten.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Braam. Mijnheer Weterings, wilt u verdergaan?

De heer Weterings: Het klinkt te mooi om waar te zijn, wat de heer Braam zegt, voorzitter. Maar om dat ene zinnetje toe te voegen van waar enige vorm van opvang is uitgesloten, daar was geen ruimte voor. En gaat hij bewegen en zeggen: maar we bedoelen dit, we bedoelen dat. Maak het dan helder wat u bedoelt in die motie. Het is niet helder, zoals GroenLinks meegaat en de Partij van de Arbeid gaat mee, D66 gaat mee. Ik hoor graag van die partijen of een azc is uitgesloten in 2027. Want daar is deze motie voor bedoeld. Ik ben heel nieuwsgierig. Nogmaals de vraag aan D66, GroenLinks en PvdA. Als de heer Braam erkent dat dat de hoofddoelstelling is, geen azc, dat dat in deze motie wordt bedoeld.

De voorzitter: De fractievoorzitter van GroenLinks gaat daar duidelijkheid over geven. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, daar wil ik best op reageren. We hebben deze motie ingediend en dat heb ik in mijn eerste termijn ook al toegelicht, omdat het hier gaat om een strategisch stukje grond. Het is ook, een stukje grond, het is best wel groot, dat het daarom ook heel verstandig is om na te gaan denken over wat je daar in de toekomst mee gaat doen. Deze motie sluit indirect ook niet per definitie iets uit, maar het leidt wel tot een discussie met elkaar. Wat gaan we specifiek met het stukje grond doen? Structureel gezien het feit dat de A4-verbreding en waar het ooit voor bedoeld was en dat is allemaal nog officieel een bestuurdersakkoord, hoe dat verder loopt. Dat speelt ook nog een rol. Maar het is heel logisch om na te denken, wat doe je strategisch met zo'n stukje grond? En daar gaat deze motie over, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind.

De heer Weterings: Graag een reactie op de heer Van 't Eind. Die kan even blijven staan. De heer Braam geeft net aan dat de motie is bedoeld dat er geen nieuwe azc zal komen. Dat heeft hij gezegd, dat dat de achterliggende gedachte is van deze motie. Steunt de heer Van 't Eind van GroenLinks dat gedachtegoed dat er geen azc komt na 2027 bij het Hof van Elsenburg?

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, daar wil ik ook best op reageren. Voorzitter, dat Beter voor Rijswijk en GroenLinks volstrekt anders denken over een azc in Rijswijk is duidelijk. Daar is helemaal niets aan veranderd. Daar denken wij anders over. Waar wij hetzelfde over denken, is dat het verstandig is om na te gaan denken wat je met een strategisch stuk grond, met maatschappelijke en economische waarde voor de stad, gaat doen. Dat delen wij. Het andere verschillen wij van mening over. Dat zal

inderdaad, de heer Braam zegt het terecht, ongetwijfeld weer een onderwerp worden in de raad. En dan gaan we daar weer met elkaar over in debat en dan zal Beter voor Rijswijk ongetwijfeld bepleiten dat er geen azc-verlenging moet komen en wij zullen het tegenovergestelde pleiten. En net als u ...

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind, een helder antwoord.

De heer Weterings: Dank u wel. Ik trek de conclusie dat u het niet eens bent ...

De voorzitter: Mijnheer Weterings, wilt u via de voorzitter het woord nemen? Ik geef u ...

De heer Weterings: Mag ik mijn betoog vervolgen?

De voorzitter: Ja, maar als u wel via mij wilt blijven spreken graag.

De heer Weterings: Doe ik.

De voorzitter: Ik geef u graag het woord.

De heer Weterings: Dank u wel. Goed voorzitter, ik trek mijn conclusie dat de heer Van 't Eind het niet eens is met het gedachtegoed van de heer Braam, waar de motie uiteindelijk, het gedachtegoed van de motie uitspreekt. Voorzitter, nogmaals, als er contracten aflopen of het nu is van de golfbaan of van welk stuk grond dan ook, is het voor ons een normale redenering dat automatisch moet worden nagedacht wat je met dat stuk grond gaat doen of met een afloop contract. Straks hebben we de golfbaan, daar heeft het ook twee jaar geduurd. Je moet altijd als er zaken aflopen verder gaan plannen, wat gaan we doen? Dat is met andere contracten, met inhuur, met catering. Je moet altijd vooruitkijken, niet op het laatste moment als er iets gebeurt denken: het contract loopt af, wat gaan we ermee doen? Het is een logica, maar schijnbaar niet voor dit college. Voorzitter, laten we eerst zorgen voor duidelijkheid richting onze inwoners, dat het azc moest sluiten in 2027. En dat op dat terrein daarna geen asielzoekers of economische migranten meer moeten worden opgevangen. Maar helaas, de coalitie was niet bereid om deze zin expliciet op te nemen in deze motie. Zonder die garantie kunnen we ook niet anders dan de motie niet steunen, want Rijswijks Belang staat ergens voor. En niet voor een warrig verhaal, waar de coalitiepartijen het niet over eens zijn. Voorzitter, even terugkomend op de social raadvrouw. Wij vinden de motie van de Partij van de Arbeid wel sympathiek. Alleen die vraag weer om een of ander onderzoek voor in een Q-periode volgend jaar dat weer te gaan bekijken. Want de sociaal raadvrouw die werkt al jarenlang alleen, terwijl de werkdruk toch wel aanzienlijk is. Tot 1 oktober 2025 werden er 779 hulpvragen behandeld. Een groot deel daarvan werd door de instanties ook doorverwezen. We hebben van de inwoners en betrokkenen gehoord dat het soms lang kan duren om een afspraak te maken met de sociaal raadvrouw. Al helemaal bijvoorbeeld als zij op vakantie is of afwezig is. Er is geen structureel vangnet, waardoor dossiers blijven liggen en inwoners vertraging kunnen ondervinden bij de ondersteuning. Zoals ik al zei: de motie van GroenLinks, Partij van de Arbeid roept op om in Q1 met een analyse te komen of analyse te maken. Die is wel sympathiek, maar die biedt geen oplossing voor de huidige situatie. We vragen daarom ook het college om direct met een oplossing te komen binnen het bestaande ambtelijk apparaat. En dat kan bijvoorbeeld door een flexpool of een herverdeling van de taken. Medewerkers binnen de organisatie nemen tijdelijk bepaalde taken waar wanneer deze raadvrouw afwezig is. Zoals bijvoorbeeld ook de administratieve verwerking of doorverwijzingen. Zo kan de sociale raadvrouw cases blijven behandelen, terwijl de continuïteit van de dienstverlening te allen tijde gewaarborgd blijft. Daarom hebben wij meer een soort aanvullende motie, die wat meer op de materie ingaat. Die wordt ook bij deze ingediend. Die vraagt het college om inderdaad een flexpool of een herverdeling van taken, functies in te richten. Dat verzekerd wordt dat cases blijven kunnen worden behandeld. Even kijken hoor, dat was dat. Ik heb nog even een

korte vraag aan de wethouder dienstverlening. Die gaf aan erg blij te zijn met een 6,8. Waarschijnlijk is er een soort enquête geweest. Hoeveel van de 60.000 inwoners plus heeft zo'n enquête gehad? Hoeveel is de meting geweest? Zijn het er 1.000, zijn het er 10.000? Ik was even benieuwd hoe die 6,8 is ontstaan. Een korte reflectie op de diervriendelijke kinderboerderij. Wij zijn daar ook groot voorstander van. Alleen jaar wordt er verzocht om met Het Akkertje in gesprek te gaan. En volgens mij is de gemeente Rijswijk zowel voor de dieren, als voor het terrein, als voor de hokken verantwoordelijk. De gemeente Rijswijk besteedt het volledig uit aan Middin. Dat is ook een keus die we zelf maken, de uitbestedingen. In hoeverre moet je met je eigen partners in gesprek gaan die zelf bepaalt om dat te doen? Op zich vrij sympathiek, maar het is een beetje vergezocht om daar dan Het Akkertje zelf bij te betrekken, want die heeft er volgens ons niet echt een rol in, aangezien de gemeente eigenaar van de dieren en van het terrein is. Een keurmerk is altijd prima. Hartstikke fijn. Alleen ik zou willen vragen om als gemeente wel te blijven doen waar je goed in bent en een kinderboerderij onderhouden of dieren onderhouden daar zijn we nooit zo goed in geweest. En ik wil ook niet te veel in details treden. Ik ben heel blij dat het nu wel de goede kant op gaat, maar laten we er wel voor zorgen dat we dan Middin daarvoor de ruimte geven om te ontwikkelen. En niet op gemeenteniveau allerlei dingen naar ons toe gaan trekken, waar we niet goed in zijn. In het verleden is dat niet goed gegaan. Goed voorzitter, dan nog even kort op de vrijwillige activiteiten motivatie motie, die wordt gevraagd. Wij vinden het toch wel een beetje vaag. Wij denken dat ambtenaren zelf wel kunnen bedenken of ze wel of geen vrijwilligerswerk willen doen, die motivatie bij zichzelf kunnen vinden en daar echt geen motie voor nodig hebben. Ik vind het een beetje, het is zoeken naar iets misschien binnen te halen, maar het is een beetje vergezocht. Ik zou het in ieder geval niet accepteren als ik ambtenaar was geweest. Bemoei je lekker met je eigen zaken, zou ik dan zeggen. Goed voorzitter, ik ga afronden op het laatste sportprijzenverhaal. Ik vind het jammer dat de wethouder niet inhoudelijk op de moties is ingegaan. Want daar wordt duidelijk gesproken over evenementen. Duidelijk wordt er verzocht dat de Rijswijkse sportprijzen jaarlijks worden georganiseerd door het college. En ook uit te voeren, dat staat haaks op het Coalitieakkoord. Een kleine woordenwijziging had al voldoende geweest. Maar goed, daar wilden de coalitiepartijen ook niet aan. Jammer, we moeten helaas principieel tegenstemmen, omdat wij vinden dat een Coalitieakkoord heilig is en die moet je niet over wimpelen met een hopelijk scorende motie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Ik wil even helderheid welke moties dan bij u in stand blijven. De motie Veiligheid in de openbare ruimte voor alle inwoners, die blijft in stand?

De heer Weterings: Ja, zeker. En de sociaal raadvrouw is erbij gekomen, inhoudelijk met de goede opvang. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Excuus, mijnheer Loof, ik heb u niet gezien.

De heer Loof: Nee, geeft niet.

De voorzitter: Mijnheer Loof, u wilt mijnheer Weterings interrumpen.

De heer Loof: Voorzitter, dank. Ik hoorde op het einde nog een interessante passage. Het Coalitieakkoord is heilig. Ik wilde de heer Weterings vragen of die straks ook voor alle voorstellen vanuit het college gaat stemmen. En de begroting, halfjaarrapportage, de belastingverordeningen en ook de komende maanden als er nog iets uit het college komt. Dat zou namelijk heel fijn zijn.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Als ik in het college ... Zal ik dat zeer zeker doen, ben ik een coalitiepartij, een collegepartij zeer zeker. Dan ben je loyaal naar je collegepartijen toe. En ik ben de oppositiepartij. Ik ga over mijn eigen zaak op dit moment, maar kom ik in de coalitie, zou ik trouw blijven aan mijn Coalitieakkoord. Dat beloof ik bij deze.

De voorzitter: Mijnheer Loof, wilt u daar nog op reageren?

De heer Loof: Voorzitter, jammer dat de heer Weterings binnen 1 minuut al draait met wat hij daarvoor zei. Hij zei heel duidelijk: het Coalitieakkoord is heilig. Ik dacht: hij heeft het licht gezien, maar helaas.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Dan gaan wij door naar de fractie van Wij. Rijswijk. Ik geef mijnheer Van Dam het woord.

De heer Van Dam: Dank, voorzitter. Ik doe het ook even vanuit deze positie. Laten we beginnen met dat twee partijen in ieder geval het volgens mij hadden over ons, Beter voor Rijswijk. Die vergat ons alleen volgens mij te noemen aan het begin van de tweede termijn. Die zei dat er al heel veel zaken waren gedaan, maar daar denk ik dat wij toch wel wat van mening verschillen. De heer Van 't Eind vroeg aan ons: kunt u dan eens uitleggen waar de financiën vandaan komen en kunt u dan eens uitleggen wat er dan precies mist en dat wij niet al heel veel dingen hebben gedaan? Ik dacht: we beginnen met het meest interessante en het meest leuke in het debat. Laat ik daar eerst op reageren. Beginnen te vertellen dat wij de eerste termijn zo hebben ingestoken, dat we het hebben over de groei van Rijswijk en over wat daar naar onze mening en de mening van heel veel Rijswijkers nog in ontbreekt. Natuurlijk is er op alle andere gebieden inderdaad heel veel gedaan. Daar kan ik meegaan met de heer Van 't Eind van GroenLinks. Maar specifiek wat wij zien, is dat op drie punten er nog niet genoeg is gedaan, wat zeker wel nodig was in de periode waarin we zitten. Want als je zoveel bouwt dat we 20.000 inwoners erbij krijgen, dan ontkom je er niet aan om gelijktijdig met die groei na te denken over je bereikbaarheid, over die voorzieningen en over het groen. En dan om het even wat specifieker te maken. Als ik het bijvoorbeeld heb over die voorzieningen, wat mist er dan precies? Wat is er dan nog niet gedaan volgens ons? Dan komt dat neer op ontmoetingsplekken. We weten al best wel een geruime tijd dat we daarin tekortschieten. Eigen onderzoeken naar gedaan. Rekenkamerrapporten over geweest. We komen 1.700 vierkante meter aan ontmoetingsplekken tekort. We missen 7 tandartspraktijken, 2 sporthallen, 1.300 vierkante meter aan zwembadruimte in onze stad. We zitten nu op 5.800 vierkante meter aan culturele en maatschappelijke ruimte die we hebben in onze stad. Maar dat zou, als we die inwonersgroei moeten geloven, 9.200 vierkante meter moeten zijn. En dat zijn de dingen waar waarvan wij zeggen van goed, daar moet je over na hebben gedacht als we groeien. En ik begrijp dat we dat niet allemaal in een keer kunnen doen. Dat is heel onrealistisch om te zeggen. Alleen daar moet wel het begin worden gemaakt, zeker op het moment als we al die bouwplannen goedkeuren.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, mevrouw Van Nunen wil u graag interrumperen.

Mevrouw Van Nunen: Even aanzetten ook. Voorzitter, dank. Ik heb een vraag aan de heer Van Dam, omdat hij dit ook al in het Kaderdebat uitgebreid aan de orde stelde. Ik hoop dat u ook geluisterd heeft naar de inbreng van enkele partijen zoals vanavond, maar ook al eerder. Die zeggen: daar groeien we ook naar. Dat kunnen we niet allemaal nu, op basis van een prognose en een aantal jaren dat we ernaartoe werken, allemaal kant en klaar hebben liggen. Bent u het met ons eens? We hebben het hier ook onderling eerder over gehad, herinner ik me. Bent u het met ons eens dat we ook toegroeien naar die voorzieningen, naarmate we ook een duidelijker zicht hebben op wanneer welke paaltjes moeten worden geslagen?

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Voor ons lijkt het net alsof we daar in slow motion naartoe groeien. We hebben namelijk, de cijfers die ik net opnoemde, die komen uit een rapport waar we drie jaar geleden om hebben gevraagd. Dat een half jaar geleden eindelijk een keer af was. En waar we nog steeds een raadsvoorstel over moeten verwachten, wat al veel eerder beloofd was. Al die punten die worden door partijen beaamd en die worden zeker ook genoemd. Alleen dat gaat niet gelijktijdig en te langzaam. En daardoor missen we ook kansen, koppelkansen, om die groei gelijktijdig te laten gaan. En dat is ons punt, als we het specifiek hebben over deze voorzieningen.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Braam u ook wil interromperen. Mijnheer Braam, wilt u naar de interruptiemicrofoon of wilt u ...

De heer Braam: Ik kan naar de interruptiemicrofoon lopen, als u wilt, fijn vindt. Zal ik dat doen?

De voorzitter: We hebben de afspraak dat we interruptiemicrofoons daarvoor gebruiken.

De heer Braam: Ik ga even een klein wandelingetje maken.

De voorzitter: Mijnheer Braam.

De heer Braam: Voorzitter, dank u wel. Ik ga er allereerst vanuit dat we zo nog te horen krijgen waar u de geldsommen vandaan gaat toveren. Daar zijn we als Beter voor Rijswijk erg nieuwsgierig naar, maar ik ben ook erg nieuwsgierig of u het document waar u het net over heeft wel goed gelezen heeft. We praten over een termijn tot 2040, nog vijftien jaar te gaan en dat is iets wat waarvan wij het vermoeden hebben dat de partij Wij. dat even gemakshalve vergeet.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, wilt u daarop reageren?

De heer Van Dam: Zeker, u weet net als ik dat met de ervaring van de Marimbahal bijvoorbeeld, dat is een wens van u, daar doen we nu al gemiddeld vijf jaar over, als het niet langer is, zes, zeven jaar over, om überhaupt te beslissen of we die hal wel willen houden ja of nee en wat er dan precies mee moet gaan gebeuren. We hebben het nog niet eens gehad over het daadwerkelijke plan om bijvoorbeeld zo'n hal dan echt te realiseren. Er staat nog geen schop in de grond. Die vijftien jaar tot 2040, dat gaat nog best wel lang duren, maar daar moet je nu al over nadenken, wil je deze cijfers die hier staan gaan realiseren. Dat moet gelijktijdig.

De voorzitter: Mijnheer Braam, wilt u daarop reageren?

De heer Braam: Ik ben in ieder geval blij dat u toegeeft dat het gaat om cijfers tot 2040. Maar het lijkt nu net alsof we niets gedaan hebben, terwijl u toch ook zult moeten bevestigen dat daar waar het kan, ik geef maar even aan de aanpassingen van de VRI's, om ervoor te zorgen dat we toch wat meer doorstroming krijgen, de oude VRI's door nieuwe VRI's zijn vervangen. Voor de luisteraar, een VRI is een verkeersregelininstallatie, niet onbelangrijk. Is gebeurd. En dat kan je ook zien. Er zijn voorstellen gedaan die tot uitvoering komen als het gaat om de aanpassing rondom een van de grotere probleempunten, de Volmerlaan en de Churchilllaan, zoals u weet, is in gang gezet. Wat u net benoemt, voorzitter, daar houd ik het dan ook bij, de Marimbahal daar zijn besluiten inmiddels over genomen. Dat proces dat loopt nu eindelijk onder deze coalitie. Die successen moet u met ons delen, zou ik zeggen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Braam. Mijnheer Van Dam, wilt u verder gaan?

De heer Van Dam: Zeker. Het ene voorbeeld wat de heer Braam noemt met de verkeersregelininstallaties, die zouden we allang gaan doen en die schieten nog te kort om alle

problemen in bijvoorbeeld de Plaspoelpolder op te lossen. Trouwens, dat erkent dit college ook. Volgens mij was het een maand geleden dat we hebben gehoord van de wethouder mobiliteit dat die VRI's alleen niet genoeg zijn om de wegen in de Plaspoelpolder te laten doorstromen. Alleen dat schiet tekort en dat is mijn hele punt. Als je met 20.000 inwoners gaat groeien, moet je meer doen dan wat we nu doen.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, dit is een reactie op de interruptie van mijnheer Braam. Vandaar dat de klok even stil is. Wilt u verdergaan met de tweede termijn?

De heer Van Dam: Zeker. We gaan nog ... Dit is nog lang niet klaar, hoor. Ik wilde namelijk ook nog even een puntje en dan is misschien dit een mooi bruggetje wat de heer Braam hier schetst naar mobiliteit. Ik hoorde de wethouder in de eerste termijn zeggen, toen ik vroeg van wat hebben we dan gedaan voor de Beatrixlaan? Die zei van we hebben vooral veel gepraat. En nu begrijp ik dat zo'n Beatrixlaan veel bestuurlijke afstemming kost. Alleen als je in de afgelopen jaren niets concreets wat de inwoner kan zien, teweegbrengt, die bestuurlijke gesprekken dat zijn geen concrete doelen die we hebben gehaald, dan schieten we daar ook wat in tekort. De Beatrixlaan is maar één voorbeeld, maar we hebben nog veel meer hoofdwegen, zoals de Haagweg, de burgemeester Elsenlaan, de Volmerlaan. Waar we ook over na moeten denken, hoe we daarmee omgaan.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, mevrouw Woudstra wil u interromperen. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Ik hoor u zeggen dat er niets gebeurd is op de wegen in Rijswijk. Dat is een interpretatie. Volgens mij is de klacht van mensen, de moties die vandaag zijn ingediend, dat er zo vreselijk veel gebeurt op de wegen in Rijswijk. Er wordt heel veel heringericht, er wordt heel veel aan gedaan. En volgens mij zijn de gesprekken met Den Haag heel duidelijk. We hebben nu een Mobiliteitsvisie, een Fietsplan, een heel actieplan. Dat wordt prima uitgevoerd momenteel. En ik kan me een tijd herinneren dat het compleet stillag en deze coalitie heeft daar beweging in gekregen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer Van Dam, wilt u daarop reageren?

De heer Van Dam: Uw microfoon, mevrouw Woudstra.

De voorzitter: Dit was meer een opmerking op uw ...

De heer Van Dam: Wat mevrouw Woudstra bedoelt, is dat er op de wegen in Rijswijk in de wijken wat gebeurt. Dat heb ik ook erkend in mijn eerste termijn. Waar ik het over heb, is de hoofdwegen. De Volmerlaan, de Haagweg, de Schaapweg, al die wegen. De wegen waardoor heel veel Haags verkeer rijdt, die nu compleet stilstaan in Rijswijk. Wat iedere Rijswijker ziet. Over die wegen heb ik het en daar zijn geen plannen voor gekomen, geen raadsvoorstellen. Dat kunt niet met me oneens zijn.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, wilt u daarop reageren?

Mevrouw Woudstra: Dat ben ik met u oneens. De Lindelaan is een doorgaande weg, wordt nu een 30-kilometerweg. Precies dat veranderen we. De Schaapweg wordt binnenkort aangepakt. En voor de rest hebben we ook maatregelen voorgesteld. Ja, dat ben ik met u oneens.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer Van Dam, wilt u verdergaan met uw tweede termijn?

De heer Van Dam: Zeker. Het groen. Wethouder Wit zei terecht: ja, we hebben geïnvesteerd in het groen, in het groenonderhoud voornamelijk. Wij vinden dat dat goed is gedaan, maar waar het ons om gaat is die impuls die Rijswijk nodig heeft om dat groen te laten meegroeien met de stad. En als je

een impuls wil geven, dan heb ik het niet alleen over groenonderhoud, dan hebben we het ook over het toevoegen van groen in Rijswijk. En daar zijn budgetten voor nodig en dat is broodnodig. Kom ik op het kopje financiën, waar mij naar werd gevraagd door de heer Van 't Eind. Daar wil ik eerst even iets algemener zeggen over de financiën die voor ons liggen. De wethouder die zegt dat een groeiende stad een solide financiële basis nodig heeft en verdient. En wij zijn dat helemaal eens met de wethouder. Dat verdienen we ook. En bij deze ook dan een compliment dat die cijfers wel drastisch zijn veranderd sinds vier jaar geleden dat dit college aantrad. Maar nu zitten we in de groene cijfers, dat is top. Tegelijkertijd zien we wel dat we daar ook een uitdaging hebben. Het is volgens mij ook al benoemd door het CDA. Ten eerste hebben we ... Zijn we best wel afhankelijk van incidentele gelden, zoals in de Meicirculaire, Septembercirculaire, die vele miljoenen onze kant op sturen, waardoor we nu ook gedeeltelijk in de plus staan. Ten tweede is er een solvabiliteitsratio. De solvabiliteit is nog steeds 16 procent en die moet naar 20 procent. Dat betekent als je dat goed wilt krijgen, zul je, heb je nog best wel een grote taakstelling om dat te doen de komende jaren. En ten derde, als we die voorzieningen willen gaan toevoegen die ik net nog noemde, dan moet je nog best wel wat uitgeven. Daar had de heer Van 't Eind compleet gelijk in. Als je dat lijstje aan investeringen die wij in de eerste termijn hebben aangegeven, wilt voltrekken, dan heb je een enorme opgave. Niet alleen omdat ze zelf veel geld kosten, maar ook vanwege dat solvabiliteitsrisico wat ik net aangaf. En dat we afhankelijk op dit moment zijn van incidentele gelden van het Rijk. Daarom kan je ... Ontkom je er straks niet aan, gok ik, het volgende college, om nog verder te moeten gaan bezuinigen. Je zou kunnen denken aan onderuitputting. We zien nu bijvoorbeeld bij de afvalstoffenheffing dat we dat hebben gedaan. Daarom kan de afvalstoffenheffing ook voor dit jaar omlaag. Dat hebben we gedaan door een efficiëntieslag op de bedrijfsvoering. We hebben in afgelopen jaren een paar voorbeelden gehad waar dat op andere dossiers ook is gelukt. Waar echt wel heel veel budgetten zijn vrijgekomen. We hebben eerder al aangegeven, ook met de motie in eerdere vergaderingen, dat we de groei kunnen matigen. Er gaat nu een ongelooflijke hoeveelheid aan beleidskracht en budgetten naar het groeien van onze stad. Dat kan wat ons betreft echt minder. En ik denk dat je er niet aan ontkomt om met een volgend college nog verder te gaan kijken waar de bezuinigingsmaatregelen inzitten. Wat dat betreft ons antwoord op hoe je dat moet gaan betalen.

5.c.9 Motie Herziening evaluatie afvalbeleid

De heer Van Dam: Voorzitter, ik wil ook nog even van deze tijd gebruikmaken, ik heb nog 2.40 minuten, om een motie hier in te dienen, onze enige motie om duidelijk te zijn. Het gaat om de motie Herziening evaluatie afvalbeleid. Het is namelijk duidelijk dat het nieuwe afvalbeleid nog niet het gewenste effect heeft. Het straatbeeld laat te wensen over. We zien structureel bijplaatsingen, overvolle containers en een toenemende frustratie bij inwoners. Vooral de afgelopen week is dat volgens mij wel duidelijk geweest. De signalen van weerstand en onvrede die zijn groot en te groot om dat te negeren, vinden wij. Kijkend naar wat wel kan, is daarom geen vertraging, maar een kans om het te verbeteren. Om samen met inwoners te kijken wat werkt en wat niet. Alleen zo kunnen we het draagvlak herstellen en een beleid maken dat slaagt. Daarom dienen we de motie in Herziening evaluatie afvalbeleid.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van 't Eind wil reageren op de motie.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, is de heer Van Dam het met me eens dat er nog geen twee jaar geleden een uitgebreid raadsvoorstel heeft gelegen met uitgebreid uitgewerkte scenario's op basis waarvan we toen een besluit hebben genomen die nu uitgerold wordt? En in uitrol kom je altijd problemen en kinderziektes tegen, maar los daarvan. Daar stonden allerlei scenario's. Nu roept Wij. Rijswijk op: ga het maar weer evalueren, college. Kan Wij. Rijswijk niet

zeggen: op basis van wat er lag, want dat gaat weer opnieuw gebeuren wat er al lag, welk scenario Rijswijk dan precies zou willen hebben?

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, wilt u daarop reageren?

De heer Van Dam: Zeker. Wij hebben toen ook al aangegeven dat we meer zien in een wijkgerichte aanpak.

De voorzitter: De heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, gaat Wij. Rijswijk daar dan ook bij vertellen dat dat betekent dat de afvalstoffenheffing fors omhooggaat? Want dat is namelijk ook doorgerekend in precies dat voorstel, in die scenario's, een fors hogere afvalstoffenheffing. Gaat Wij. Rijswijk dat nu eindelijk ook eerlijk vertellen in de stad? Want ik vind het prima een maatwerkoplossing. Ik begrijp het wel. Maar het kost veel meer geld en een fors hogere afvalstoffenheffing. En ik zie Wij. Rijswijk dat niet vertellen en dat is geen eerlijke politiek, voorzitter. Gaat u dat eerlijk vertellen?

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, wilt u daarop reageren?

De heer Van Dam: Zeker. Wat de heer Van 't Eind zegt, is niet waar. Wij hebben toen al aangegeven dat wij vinden dat dit systeem juist gaat leiden tot een verhoogde afvalstoffenheffing. We zien grote ontevredenheid. En om te zeggen, om dat te degraderen tot kinderziektes, vind ik echt niet respectvol naar onze inwoners toe. Er zijn hier honderden inwoners die ontevreden zijn, die zich niet kunnen vinden in de aanpak die u hier ... Waarvoor u heeft gekozen. En daarvan zeggen wij van ga nu eens een keer in gesprek met de inwoners en luister nu een keer naar wat zij zeggen, want het is allemaal niet zo onredelijk als dat u schetst dat het is.

De voorzitter: Ik ga als eerste het woord geven aan mijnheer Van 't Eind. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel, dat u mij nu nog even het woord geeft, want ik word hier wel weer direct aangesproken. Voorzitter, even voor de goede orde. Ik begrijp heel goed dat er bewoners zijn die niet blij zijn met het systeem wat uitgerold wordt, maar dat is bij elk systeem, behalve misschien dat maatwerksysteem. En zelfs daarbij, want je kunt niet tot op het adres gaan zitten maatwerken, zijn er mensen niet tevreden. Dat is zo, maar bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen betekent ook dat je een besluit neemt. En vervolgens duidelijk communiceert. En ik zie een college die daar heel erg zijn best voor doet en waarbij het buitengewoon ingewikkeld is. En er worden ook weleens foutjes in gemaakt. Dat zie ik ook wel. Maar het is een buitengewoon ingewikkelde situatie, met een systeem waar niet iedereen tevreden over is. Ja, dat is bij één systeem. En mijn punt is en dat stond wel degelijk in het raadsvoorstel en u zegt nu: dat is niet waar. Het is wel waar. Uw maatwerkvoorstel, vraag dan ook niet om evaluatie, zeg dan: ga voor het maatwerkvoorstel, werk dat dan uit. Dat lijkt me dan een betere motie overigens. Uw maatwerkvoorstel dat is doorgerekend, kost meer. Dat betekent een fors hogere afvalstoffenheffing. Onderken dat dan op zijn minst eerlijk.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, wilt u daarop reageren? Want mijnheer Loof staat ook gereed.

De heer Van Dam: Dan doe ik eerst even mijnheer Van 't Eind, dan kom ik daarna bij mijnheer Loof.

De voorzitter: Wel graag wat kortere reacties geven en kortere interrupties.

De heer Van Dam: Ik ga mijn best doen. Waarom wij zeggen dat ... Laten we beginnen met bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen. Ik vind dat bestuurlijke verantwoordelijkheid ook toegeven is dat dit niet lekker gaat. Dat had de heer Van 't Eind misschien meteen moeten erkennen.

Ik vind niet dat als je dit van de afgelopen week bijvoorbeeld in de Strijp ziet, maar ook wat je in al die andere wijken nu ziet, dat je dat maar kan wegschuiven als dat is een beginnersziekte of dat valt allemaal wel mee. Dat is met elk beleid, want dit is niet met elk beleid. Dit komt nooit voor, dat dit ...

De voorzitter: Ik wil graag nu het woord geven aan mijnheer Loof. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank, voorzitter. Voorzitter, ik heb toen het nieuwe beleid werd uitgerold ook met wat inwoners gesproken die ons hadden gemaild. Dan kom je bij die mensen thuis, dan luister je naar hun verhaal en dan leg je ook uit wat de overwegingen waren die erachter lagen. Dan zijn ze het daar misschien niet altijd mee eens. Soms uiteindelijk wel. Soms vinden ze de doelen die daarachter liggen nobel, maar denken ze alsnog: liever niet en daar blijft het dan bij. Dan accepteert men dat, beide kanten. Maar wat we dan niet gaan doen, is het vuurtje opstoken met onjuiste informatie. En dat is wat Wij. wel doet. En een van die streven die daarachter zat, die ik toen heb uitgelegd aan deze inwoners, was dat wij graag ook die afvalstoffenheffing onder controle willen houden. En wat de heer Van Dam weigert te zeggen, is precies wat mijnheer Van 't Eind zegt, dat die afvalstoffenheffing met hun plan fors omhoog gaat, tot 500.000 euro extra wordt er weggehaald uit de portemonnee van de Rijswijkers. Als u dat tenminste eerlijk zegt, dat daarbij zegt terwijl u uw verhalen houdt in media of online, dan heb ik daar nog respect voor. Maar op dit moment kan ik dat respect moeilijk opbrengen, als u dat belangrijke feit weglaat.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, wilt u daarop reageren?

De heer Van Dam: Zeker. Met een heel simpel voorbeeld. We gaan geen PMD meer scheiden. PMD is een van de afvalstromen waar het meeste geld bij binnenkomt. En wij zeggen als Rijswijk: dat doen we lekker weer niet. Daarmee verliezen we een enorme inkomstenbron. Vervolgens, als je kijkt naar het effect wat dat heeft, is dat mensen ook niet meer willen gaan scheiden. Al die inwoners die jarenlang hun huizen en hun tuinen hebben ingericht, zodat dat PMD kon gescheiden worden, hoeven niet meer. Die gaan dat andere afval ook niet meer goed scheiden. Daar zijn ook tal van voorbeelden voor in de rest van het land. Dit beleid gaat niet zorgen voor lagere afvalstoffenheffingen. Dat is wat wij geloven. Kunnen we van mening over verschillen, maar dat is wat het is en ik vind het dan echt tekortschieten wat u hier doet als u zegt van dit gaat helemaal prima, want als je op straat kijkt, dan gaat het echt niet prima.

De voorzitter: Mijnheer Loof, wilt u daarop reageren?

De heer Loof: Voorzitter, twee punten. Allereerst wat de heer Van Dam zegt: dat we plastic niet meer scheiden. Dat heet nascheiding. Dat wordt eruit geblazen in mooie grote fabrieken, wordt daarna verzameld en wordt daarna verkocht waar dat nog bruikbaar is. Dat klopt al niet. En de heer Van Dam verwijst ook naar andere delen van het land. Ik kan ook selectief shoppen. Dit is precies wat ik net bedoelde. Als wij nu bijvoorbeeld naar Pijnacker-Nootdorp zouden rijden en aan iedereen zouden vragen: wat vindt u van de bakken? Dan zegt iedereen: top, werkt ook top. Ik scheid erdoor beter. We kunnen wel heel specifiek allemaal ... Ik scheid daardoor ook beter. Dank je wel. Ik scheid mijn afval daardoor ook beter. We kunnen wel heel selectief gaan lopen shoppen daarin, maar dat brengt ons niet tot de oplossing. Wat het ons wel brengt, wat u voorstelt, is 500.000 euro extra in de afvalstoffenheffing uit de zakken van de Rijswijkers. En ik heb nog steeds niet horen zeggen: dat klopt, dat willen we, maar daar staan we dan ook voor. En daar staat u niet voor en dat vind ik zo vervelend eraan.

De voorzitter: Dank u wel. Dit is allemaal naar aanleiding van de motie Herziening evaluatie afvalbeleid en we zitten nu in een begrotingsdebat. En ik begrijp uiteraard bij zo'n begrotingsdebat kan je opnieuw het afvalbeleid ter discussie brengen, maar laten we dan wel focussen op de

financiële vertaling. Ik wil u uitnodigen om daar kort op te reageren en verder te gaan met uw termijn.

De heer Van Dam: Dank, voorzitter. Het laatste wat ik daarover wil zeggen, de heer Loof die begon over dat hij heeft gepraat met inwoners. Top, wij ook. We zien dat er inwoners met tuinen van 2 vierkante meter een container moeten krijgen. Die kunnen hun tuin niet meer uit. Ik zeg van die waren prima gewend om ondergronds te scheiden. Deden ze ook met verve. Doe dat dan. Ik ga hier niet de afvaldiscussie helemaal opnieuw voeren. Dat hebben we volgens mij de vorige keer al hartstikke goed gedaan. En u kent ook ons standpunt daarin. Dan hadden wij nog één enkele vraag als afsluiter. Die vraag die gaat ook over de sociaal raadslieden. En de vraag is voor de portefeuillehouder. Is die uitbreiding van de sociaal raadslieden op dit moment noodzakelijk?

De voorzitter: Heldere vraag, dank u wel. Dank, voor uw tweede termijn. U heeft één motie dan? Hebben we de administratie goed? Ja. Mijnheer Van Dam, die motie over afvalbeleid, die houdt u in stand toch?

De heer Van Dam: Zeker, die dien ik zelfs in.

De voorzitter: Die dient u zelf in, prima. Dan gaan we door naar mevrouw Woudstra, fractievoorzitter van D66, voor de tweede termijn.

Mevrouw Woudstra: Dank u wel. De toekomst. Bouwen met het einde in zicht. We bouwen aan een stad waar we elkaar kennen, waar buurten verbinden in plaats van isoleren, waar ontmoetingsplekken zijn. We zijn dan ook blij met initiatieven zoals gemeenschapsopenstellingen, bruisende terrassen en herontwikkeling van stadsdelen. Want samen leven we, samen werken we en samen groeien we. In de afgelopen vier jaar hebben we stappen gezet. We hebben laten zien dat het belangrijk is in onze stad thuis te kunnen zijn, kansen in Rijswijk te kunnen krijgen. En dat we samen in Rijswijk kunnen handelen en zorgen voor gezonde groei. De boodschap vanuit D66 Rijswijk is helder. We zijn positief, ambitieus en we maken keuzes, zodat we samen bouwen aan een sterke, groene, sociale stad. Een stad waar iedereen mee kan doen. Ja, de middelen zijn niet onbeperkt. En die gaan regelmatig in slow motion. Net als we eerder langer hebben moeten wachten op beweging in bijvoorbeeld het mobiliteitsdossier. We zien wethouders met hoge ambities, veel snelheid en die rekening houden met mensen in de stad, zodat niet nog meer wegen tegelijk openliggen en de lasten niet stijgen. Thuis in Rijswijk. Gezonde groei betekent voor ons ook aandacht voor vergrijzing en senioren. Goed dat de gemeente hier duidelijke actie op neemt en actief mee aan de slag blijft. Mobiliteit en infrastructuur. Fietsen en lopen wordt steeds belangrijker en uit enquêtes blijkt dat inwoners in Rijswijk nog steeds veel oneffen fietspaden en lange wachttijden op kruispunten ervaren. Het kwam vanavond al voorbij. We hebben het budget en het plan en we vragen om voortgang en zichtbare impact en waar mogelijk versnelling. Kan het college aangeven wat hiervoor nog nodig is? En goed dat we concrete stappen zetten voor de buitenruimte, dat samen met de stad gaan aanpakken. En we zien er graag de resultaten van. We zijn dan ook blij met de actie naar aanleiding van onze inleiding in het Kaderdebat voor veilige buitenruimtes. Let wel, de motie gaat niet over veiligheid in het algemeen of het aanpakken van criminaliteit of pestgedrag. Het gaat om het thuis voelen in de openbare ruimte en het aanpassen van die inrichting. Zodat iedereen zich daar veilig voelt en er gebruik van maakt. En we zijn blij dat ook speelplekken en looproutes daarin worden meegenomen en dat samen met jonge meisjes en vrouwen verder wordt opgepakt. En dat dat ook echt met inspraak gebeurt. Kansen voor Rijswijk. We hadden het over buitenspelen. Dank, wethouder voor het antwoord. Wij zien dat er een ambitie is om inderdaad te gaan zorgen voor betere en de beste buitenspeelplekken. We zien Rijswijk daar heel graag de beste in Nederland in worden. Zodat we nog meer kinderen, maar ook ouderen naar buiten krijgen om daar samen te

spelen. We willen dan ook vragen of het mogelijk is dat bij de pilot voor inspraak voor jongeren tussen de 12 en de 25 dit punt ook bij hen voor te leggen. En misschien het niet altijd spelen noemen, maar wel recreëren buiten of wanneer ben je graag buiten? En met hen te kijken waar zij nog mogelijkheden zien. Economie. We zijn blij met de extra inzet op accountmanagement en het aantrekken van innovatieve bedrijven. We blijven ook als raad graag op de hoogte van de ontwikkelingen welke bedrijven zich hier vestigen. We begrijpen dat de motie Regie op Grond- en Vastgoedbeleid dat beleid ondersteunt, als wij het zo horen. En we zijn benieuwd naar de uitvoering en handhaven de motie. Mochten er nog vragen zijn over de verlichting van verklikkers tot waarom een straatlantaarn van boven minder prettig is, dan geven wij die graag. Dan werd er nog gevraagd naar het opvangen van vluchtelingen. Als het gaat om het opvangen van vluchtelingen, gaan we ervan uit dat we de Spreidingswet uitvoeren zolang deze van kracht is. D66 wil blijven inzetten op kleinschalige opvang en het zo snel mogelijk meedoen aan de maatschappij voor hen die hebben moeten vluchten. Samen in Rijswijk. Het amendement Kosteloos trouwen wordt aangepast of is aangepast ingediend. En het gaat om de bevoegdheid voor het college om als dat nodig is deze te kunnen gebruiken. Dat is wat het amendement wijzigt. Het beleid gaat over kostendekkendheid, maar we hebben ook beleid over de menselijke maat. En dit amendement zorgt ervoor dat het college voor die menselijke maat de mogelijkheid heeft om te kiezen als dat nodig is. Het zal zeer beperkt zijn dat hier gebruik van wordt gemaakt. Dat zijn wij met de wethouder eens. Voor digitalisering. Uw antwoord roept bij ons meer vragen op dan antwoorden. Wij zien een rol voor de raad, u geeft aan dat u er al mee bezig bent. Wij zien echt een kaderstellende rol voor de raad, om aan te geven dat we deze wetten en grenzen, maar vooral ook onze weerbaarheid en onze onafhankelijkheid willen vergroten. Wij handhaven daarom de motie, omdat wij de urgentie op dit thema zien en ook duidelijk een raadsel willen neerleggen. Blijf continu verbeteren in de beantwoording van de reacties op BuitenBeter en het algemene informatieadres. We zijn blij om te horen dat dat ook gebeurt. Communiceer dat alstublieft ook en zeg ook sorry, als het dan even misgaat. Dat zullen de inwoners zeker waarderen. Wij handhaven de motie Weten waar je voor betaalt, heffingen en leges. Naar ons beeld is wat de wethouder aangeeft inderdaad wat wij willen. Mogelijk nog een tandje meer. Die ontwikkeling die u noemde, mag u ook zien als uitvoering van de motie, maar wij zien er echt graag nog een tandje meer bij, met ook een stuk en dat mag een zin zijn, over hoe het toekomstige beleid zich ontwikkelt. Dat doet het Hoogheemraadschap ook. door bijvoorbeeld te wijzen op de hogere kosten voor bouwwerken in de komende periode. Zo simpel kan het wat ons betreft zijn. Dan zijn er een heel aantal moties van andere partijen, die goed passen bij onze inzet voor thuis in Rijswijk, kansen in Rijswijk en samen in Rijswijk. En die bijdragen aan oplossingen in de samenleving. De locatie Elsenburg, sportprijzen, kinderopvang, sociale raadspersoon van de PvdA. De discriminatietoets, dierenwelzijn bij kinderboerderijen, vrijwilligerswerk door ambtenaren en de bereikbaarheid bij wegwerkzaamheden die ondersteunen wij. Over de motie CDA Boter bij de vis. We begrijpen het zo dat het gaat om de inzet voor het station en het zo vroeg mogelijk realiseren ervan. En met die uitleg kunnen wij de motie steunen. Een motie over voetgangers en veiligheid. Wij hadden begrepen dat er voldoende budget aanwezig is, om te zorgen voor goede trottoirs in Rijswijk. We begrijpen nu van de wethouder dat dat lastiger is. Ik heb in het Forum gehoord dat we nog een reserve hebben, de parkeerreserve en dat daar nog genoeg geld in zit. Wij zullen het college aanmoedigen bij deze om er gebruik van te maken, om te zorgen dat onze trottoirs toegankelijk zijn. We hebben afgesproken toegankelijkheidsbeleid te voeren en te zorgen voor onze voetgangers. Wat ons betreft mag het daar uit betaald. We horen graag hoe anderen daarin staan. En voor afval. We zijn blij dat de pasjes het overal zouden moeten doen. En dat als dat niet het geval is, mensen contact op kunnen nemen om te zorgen dat je wel overal in elk geval terecht kan bij de ondergrondse containers. Dan heb ik nog één punt, waar ik ook blij mee ben, om daarmee af te sluiten, de mantelzorg. We horen ook dat er extra middelen beschikbaar gesteld gaan

worden voor de mantelzorg. Ik hoop dat dat waar is en dat daar ook op ingezet kan worden in het komend jaar, maar ik ben heel benieuwd hoe het college daarin staat. En ik denk dat u weet waar wij staan met afval. Naar aanleiding van de motie van net. Evaluaties zijn daar prima voor, maar dan wel graag in de lijn zoals we eerder hebben afgesproken. En roze bakken hebben we net een afspraak over gemaakt. En als ik de heer Van Dam zo hoor, dan moeten er weer allemaal roze bakken terug, moeten we weer opnieuw beginnen met uitrollen. En dat lijkt me dat helemaal niemand daar gelukkig van wordt.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, u handhaaft alle moties. De motie Naar buiten samenspelen, Regie op grond en vastgoed, Digitaal Rijswijk weten waar je voor betaalt, Duidelijk over heffingen en leges.

Mevrouw Woudstra: Buitenspelen houden we aan, omdat we zien dat de wethouder daar stappen op zet, houden we hem aan totdat het speelbeleid er is.

De voorzitter: Dan trek je hem in?

Mevrouw Woudstra: Ja.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we door naar de fractie van de Rijswijkse VVD en geef ik graag het woord aan de heer Loof.

De heer Loof: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, om te beginnen met onze motie, nogmaals dank voor uw toelichting. Wij begrepen ook, ik wil niet zeggen zorg, misschien maak ik het dan groter dan het is. Maar uw kanttekening bij onze motie rondom de registratie/ het verzamelen van informatie, daar hebben we naar geluisterd. We hebben de motie dan ook aangepast en ook zo aangepast opgestuurd naar de griffie. Waarin we ... Omdat u aangeeft dat er al een bepaalde regeling is, gaan we ervan uit dat er wel op dat vlak bepaalde cijfers worden bijgehouden van hoeveel ambtenaren er in ieder geval gebruikmaken van de regeling die er nu is. Hebben we die passage, die bullet, herschreven naar het volgende: cijfers te delen over de vrijwillige activiteiten van haar ambtenaren. Dus niet meer met de extra factoren die eromheen staan. Ik hoor straks graag van u voorzitter of dat dan afdoende is. Verder dienen we hem namelijk wel in, horen we straks wat u daarvan vindt. Dan voorzitter, als reactie op het college in de eerste termijn. Nog drie punten. Rondom de fietswrakken. Het college heeft aangegeven dat daar binnenkort weer een plan voor komt en dat is een breder plan voor de rommel in Rijswijk op te ruimen. Dat is fijn dat er in dat plan ook nieuwe interventies worden toegevoegd. Dat is fijn om te horen. En tegelijkertijd, voorzitter, dit is iets wat al langer speelt. Dit is iets waar al langer aandacht voor is, ook voor de fietswrakken specifiek. Ga het regelen. Haal die fietswrakken weg. Al die voorbehouden over het moet een plek hebben om het naartoe te brengen. Het moet nog als weesfiets worden opgepimpt. Haal de fietswrakken weg, leg ze op de Gemeentewerf. Maakt me niet uit, maar zorg dat ze niet meer in de openbare ruimte te zien zijn. Zo moeilijk hoeft dat niet te zijn. Ik wil graag daar toch nog nogmaals een reflectie op vanuit het college. Dan rondom de pandbrigade. Want die is in de eerste termijn ook nog genoemd, dat daar geen financiële dekking voor zou zijn voor wanneer een Leegstandsverordening wordt ingevoerd. De pandbrigade vinden wij als Rijswijkse VVD hartstikke belangrijk. We zien ook dat ze ontzettend goed werk doen op dit moment, ook heel veel werk doen en dat ze ook heel veel werk hebben met een relatief klein team. Het is daarom, wat de Rijswijkse VVD betreft, van cruciaal belang dat ook wanneer die Leegstandsverordening naar de raad komt, daar ook een duidelijk financieel voorstel bij zit over hoe die pandbrigade gefinancierd wordt, ook met deze extra taken die ze erbij krijgen. Dat duidelijk is, hier halen we de dekking vandaan en deze dekking gaat naar de pandbrigade. Zodat zij het werk wat zij nu doen, kunnen blijven doen en ook de extra taak die ze erbij krijgen. Ik hoor graag van het college die toezegging, dat er ook een duidelijke financiële dekking bij dat voorstel komt.

Zodat wij ook kunnen zien wat de gevolgen daarvan zijn voor de pandbrigade. Tot slot, voorzitter, rondom Den Haag, om het even zo te noemen en de bereikbaarheid. De wethouder had een in die zin positief verhaal, dat zij het gevoel heeft dat er meer deuren zijn geopend en dat er beter naar haar wordt geluisterd. Tegelijkertijd, voorzitter, moet ik ook wel constateren dat dat ook is wat haar voorganger zei. Dat is ook wat de voorganger van haar voorganger zei en de voorganger van haar voorganger van haar voorganger zei. Ik geloof het niet meer zo. Niet zozeer wat deze wethouder zegt, dat geloof ik wel. Ik geloof de praatjes uit Den Haag steeds minder. Ik zie de feitelijke ... Feitelijk zien we namelijk wel de maatregelen die er worden genomen. Feitelijk zien we bestuursakkoorden waarin ondertussen wordt gezegd: we nemen het wel mee, we nemen het wel serieus, maar we gaan toch door. Feitelijk zien wij steeds in de media weer een foto van een wethouder in Den Haag, waarin staat die lijn komt er punt of van een MRDH-directeur die dat zegt. We willen meer duidelijkheid. Ik heb aangegeven in mijn eerste termijn dat ik niet wil dat wij een soort Gallisch dorp worden, die maatregelen gaan treffen eenzijdig aan de gemeentegrenzen, omdat de gevolgen van de maatregelen in Den Haag zo groot worden dat het ons treft. Ik wil niet tot dat punt komen. Maar als Den Haag ons daartoe dwingt, dan sluit ik niet uit wat uiteindelijk deze raad ook breder, gok ik op dat moment, zal gaan besluiten. En ik wil dat graag voorkomen. Ik wil van de wethouder nogmaals horen: heeft zij er echt vertrouwen in? Wat gaat ze nog extra doen? Gaat ze ook duidelijk aan Den Haag laten weten dat het Rijswijk ook menens is? Want we hebben Den Haag tegelijkertijd simpelweg ook nodig. Dit is ook geen oproep om een gevecht aan te gaan met Den Haag. Dit is om duidelijk aan ze te laten weten dat zij als grote gemeente ook een bepaalde verantwoordelijkheid hebben, niet alleen maar voor de inwoners van hun eigen stad, maar ook van de regio, die notabene Haaglanden heet. Voorzitter, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Dan ga ik het woord geven aan mijnheer Van Enk, fractievoorzitter van het CDA.

De heer Van Enk: Dan blijf ik ook hier maar zitten, voorzitter. Ik begin met te zeggen dat ik elke coalitie, ook deze coalitie, zijn successen gun. En dat dat heb ik ook gezegd in het begin van mijn verhaal. We hebben een zonniger perspectief dan de afgelopen jaren als we naar deze begroting kijken. Daarnaast heb ik gevraagd: waarom pakken we niet door? Waarom heeft het college niet ook al voorstellen gedaan om onze vermogenspositie langzaam te gaan verbeteren de komende jaren? En toen hoorde ik de ... Daar heb ik geen antwoord op gehad. Ik heb ook drie voorbeelden genoemd. En toen hoorde ik de wethouder van financiën zeggen: en nu hebben we een waarschuwing op de solvabiliteit. Maar dat nu, daar ben ik het niet helemaal mee eens, want vorig jaar stond er ook al een lager cijfer over onze solvabiliteit. En ik heb daar toen ook in mijn inbreng voor de begroting voor gewaarschuwd dat we dat moest gaan aanpakken. Mijn vraag blijft toch overeind, jammer. Waarom zijn we daar niet ook hier eerder mee begonnen? De toelichting van de motie van D66 op de heffingen, toelichting op heffingen geven. Daar gaf de wethouder ook een wat, in mijn ogen, teleurstellend antwoord op. Zeker als het gaat om die verlaging van de afvalstoffenheffing. Wat je daar ook van moge vinden, die voeren we nu door. Dat geven we terug aan de burger, maar we moeten wel voor ogen houden dat we een wethouder van milieu hebben die waarschuwingen afgeeft dat de kosten van afvalstoffen alleen maar hoger worden. En om nu de burger daar ook duidelijkheid over te geven dat dit alleen maar een eenmalige verlaging is, denk ik dat het hier ook heel gepast zou zijn. Ik sluit me daar aan bij de woorden van de fractievoorzitter D66. Dan het onderhoud, straatonderhoud, groenonderhoud op C-niveau, wat de wethouder van milieu, groen daarover heeft gezegd. Ik vind het jammer dat als we enerzijds op moties voor veiligheid meisjes en vrouwen heel enthousiast ingaan als college en zeggen van daar gaan we een klankbordgroep voor instellen. Daar gaan we onderzoek naar doen. Daar gaan we nieuwe plannen voor ontwerpen. Dan denk ik: waarom dan zo weinig enthousiasme voor een beetje prioritering binnen ons

onderhoudsbudget voor trottoirs en voetpaden? En ik zeg het ook naar GroenLinks, ter verduidelijking. Het ging mij om een prioritering en dat gaat altijd ten koste ergens van. Maar we hebben 12,5 miljoen euro budget voor verkeer en wegen en in die 12,5 miljoen euro valt er toch best komend jaar wat meer accent te leggen op het onderhoud van trottoirs? Zeker als we zien dat er bij het openbaar werk meldpunt 9.000 klachten per jaar binnenkomen. Als ik een mevrouw spreek die in het gips loopt, in Oud Rijswijk, zegt gevallen te zijn over stoeptegels en in het Reinier de Graaf in de poli hoort: het zijn er het afgelopen jaar wel heel veel uit Rijswijk. Het zijn signalen. Ik heb niet de getallen daarvan geverifieerd, maar wat is er nu moeilijk aan om hier te zeggen dat we meer prioriteit gaan leggen bij het onderhoud van straten? Het past ook in het STOMP-principe en dat is ook een prioritering. Die eerste S die staat voorop, omdat we dat het belangrijkste vinden van wandelen. laten we daar ook naar handelen. Wij zullen onze motie in ieder geval op dit punt handhaven, brengen we in stemming. Boter bij de vis voor het station Rijswijk, dat moet ik verduidelijken naar de wethouder. Het ging er mij absoluut niet om het Rijswijkstation uit de hele onderhandeling te halen en te zeggen: weet je wat, dan betalen we het zelf wel. Maar het gaat er wel om dat we niet alleen maar afwachten, het tempo van die hele grote tafels, wat de wethouder vorige week heeft toegelicht in het Forum en lijdzaam afwachten tot we eindelijk aan de beurt zijn. We hebben een heel goed argument en dat is dat die wijk daar gebouwd gaat worden, als we december een uitspraak van de Raad van State hebben. Het gaat erom om dat te bespoedigen en niet wachten totdat het laatste station in Leiden zijn ruiten heeft vernieuwd. Dat wil ik maar zeggen, die toelichting. Die motie houden we graag overeind. Dan de motie voorzieningen. Ook daar hebben we een reactie op die wat teleurstelde. De wethouder zegt: ik kan niet met allerlei instanties gaan praten als er voorzieningen worden gewijzigd of vooraf iets weten. Maar wij vragen iets meer verbeeldingskracht van de wethouder van financiën, want hij is ook wethouder economische zaken. Hij heeft regelmatig overleg met winkeliers, met bedrijven, met andere instellingen. En dan komt het er op aan om dat zo nu en dan op de agenda te zetten en te zorgen dat je vinger aan de pols houdt wanneer belangrijke voorzieningen van onze burgers verplaatst worden of afgeschaft. En dan gaat het niet om een strakke grens tussen overheid en ondernemingen te trekken, maar het gaat erom om daar goed overleg te hebben en te zorgen dat op zijn minst communicatie daarover tijdig en helder is. Tot slot, de pandbrigade.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, mijnheer Loof wil u interromperen.

De heer Loof: Voorzitter, dank. Mijnheer Van Enk, ik vraag mij toch ook af in navolging van de wethouder, u brengt het nu wel heel interessant. U zit af en toe aan tafel, dus kunt u het wel hebben over voorzieningen. Maar u bent het toch met mij eens dat de gemeente er simpelweg niet over gaat, over de communicatie van een PostNL als een brievenbus buiten op straat verdwijnt? Om maar even een voorbeeld te noemen die ook in de motie staat. Daar gaat de overheid toch niet over? Wat zou ik als inwoner nog doen, als ik toch weet dat mijnheer Van Enk hier in de gemeenteraad pleit dat de gemeente en de wethouder dat wel voor me oplost? Ik ga lekker achteroverleunen. Ik doe helemaal niets meer.

De voorzitter: Mijnheer van Enk, wilt u daarop reageren?

De heer Van Enk: Dat staat niet in de motie dat wij het gaan oplossen. Dat heb ik ook gezegd: het is niet onze primaire verantwoordelijkheid om een geldmachine overeind te houden. Maar daarover praten met de banken, dat kan heel goed. En het weten van tevoren en het dan overleggen of er ook betere alternatieven zijn, dat kan heel goed. En dat verwacht ik van een wethouder economische zaken, dat hij dat meeneemt in zijn reguliere overleggen met dit soort instanties.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof: Voorzitter, het hele punt is juist dat overleggen, daar gaat de gemeente, nogmaals, niet over. Daar gaan we niet over. U zegt: het is niet een primaire verantwoordelijkheid, maar ook een secundaire verantwoordelijkheid kan ervoor zorgen dat er toch aandacht aan wordt verspild, wat uiteindelijk geen resultaat oplevert. Simpelweg, omdat de gemeente niets kan afdwingen. Er is geen grondslag voor. De gemeente gaat er niet over. Waarom roept u iets op waarvan u weet dat de gemeente er niet over gaat? En dat het een soort kort praatclubje wordt van let hier wel op en ja, gaan we doen. En uiteindelijk komt er geen resultaat uit. Zo ken ik u niet. Volgens mij bent u van doelmatigheid en doorpakken, ook waar een gemeente, een overheid ook echt over gaat, maar niet dit soort dingen.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Voorzitter, ik ben inderdaad iemand van doelmatigheid en ik denk dat goed overleg en dingen vooruitzien en daar met elkaar over praten, dat dat heel relevant is en heel goed werkt. En dat is niet alleen op dit onderwerp. Dat doen we met meer onderwerpen met ondernemingen en winkeliers. Dat is niet met een lijntje te knippen. Tot slot, de pandbrigade. Jammer dat de wethouder aangeeft dat dat nog niet voldoende is, de uitbreiding om ook de Leegstandsverordening mee te nemen. Dan moeten we kijken of dat alsnog gerepareerd kan worden. De overige kosten die hij noemt, een onderzoek, een coördinator. Wat hoorde ik nog meer? Een systeem invoeren. Daar moeten we even kijken in hoeverre dat nodig is. Ik denk dat de praktijk dat ook binnenkort zal uitwijzen. Maar uitvoering, handjes aan het bed, dat is absoluut nodig. En anders moeten we het binnen met prioritering doen binnen de pandbrigade. Net als dat geldt, denk ik, voor het toezicht op bijvoorbeeld een Huurwetnormering. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Ik wilde nog even checken bij de motie Voorzieningen in de wijk, die houdt u ook in stand? Die brengt u in stemming?

De heer Van Enk: Die brengen we graag in stemming.

De voorzitter: Helder, dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Nunen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, dank. Ik ben altijd in een kader- en begrotingsdebat na het CDA. En dat biedt mij ook weer de mogelijkheid om in te gaan op wat de heer Van Enk zei ook al eerder over de vermogenspositie van de gemeente. Dan wil ik nogmaals herhalen, dat ik er in ieder geval trots op ben dat wij allerlei sociale voorzieningen overeind houden. En niet alleen kijken naar een betere solvabiliteit van de gemeente in tijden waar onze inwoners ons nodig hebben. In die zin, nogmaals een antwoord dat ik al eerder heb gegeven, ik denk dat wij zorgvuldig afwegen waar de kwaliteit van ons sociaal beleid en ook in de fysieke ruimte nodig is ten opzichte van de positie van de gemeente, wat betreft de opbouw van reserves.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk wil daarop reageren.

De heer Van Enk: Ik gun ook mevrouw Van Nunen die trots, voorzitter, maar ik blijf erop wijzen dat als wij onze gemeente op de lange termijn niet financieel gezond krijgen, ook in de kern, dat wij straks die kosten voor sociale uitgaven ook niet meer kunnen maken. Denk alleen al aan het feit dat als onze schuldenpositie relatief zo groot is en waar we in een begroting ervan uitgaan dat de rente wel ongeveer op 1 procent zal blijven de komende jaren. Nota bene in dit woelige wereldbeeld, waar Verenigde staten en Frankrijk misschien hun Triple A een keer gaan verliezen. Dan gaan wij in grote problemen komen en dat is toch waar we op moeten sturen om uw uitgaven Sociaal Domein, die we allemaal ook waarderen, kunnen blijven uitgeven.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen, wilt u daarop reageren?

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, volgens mij haalt de heer Van Enk er nu ook landelijk beleid bij. We zitten hier in Rijswijk en we hebben hier in onze gemeente niet direct te maken met geopolitieke problemen, dan wel de kosten daarvoor. Dat kan inderdaad een invloed hebben op het Rijksbudget op de gemeente en de gemeente-uitkering. Dat begrijp ik wel, maar dat wil niet zeggen dat we niet op de eerste plaats ervoor moeten zorgen dat we onze inwoners ... En ook soms gaat de kost voor de baat uit. Als ik denk aan onze inspanningen die ook inderdaad financiële investeringen van ons vragen, om mensen meer aan het werk te krijgen, om mensen een zelfstandig, zelfredzaam leven te laten leiden. Ik denk dat dat het waard is en dat is mijn antwoord op uw interruptie.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, wilt u daarop reageren?

De heer Van Enk: Voorzitter, ik denk dat mevrouw Van Nunen mij verkeerd begrijpt. Ik heb het niet over Rijksbeleid wat verandert als ik het heb over de rentestand door globale ontwikkelingen, dat die plotseling enorm kan gaan stijgen. Dan merken we dat direct hier in Rijswijk in onze portemonnee, omdat we relatief veel leningen hebben uitstaan. Waarvan in de begroting nog staat dat we hopen dat dat op 1 procent rente blijft. Als dat verdubbelt naar 2 procent, zitten we met een gigantisch probleem, omdat die solvabiliteit zo laag is. Echt voor de goede orde, we willen uiteindelijk hetzelfde bereiken, maar houd die financiën in de gaten, alstublieft.

Mevrouw Van Nunen: Ja, als laatste ...

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen, ik zie dat mevrouw Woudstra u ook wil interrumperen, maar wilt u anders eerst reageren op mijnheer Van Enk, heel kort.

Mevrouw Van Nunen: Ik wil graag eerst even reageren op de heer Van Enk. Ik denk dat het een goede suggestie van u is. We kunnen allemaal niet in een glazen bol kijken. Weer die algemene uitspraak, maar ik denk dat we op deze termijn goede keuzes hebben gemaakt.

De voorzitter: Prima. Mevrouw Woudstra, u wilt interrumperen.

Mevrouw Woudstra: Ja, het was een interruptie op een interruptie. Ik wilde graag wijzen op het feit dat we nog 2 miljoen euro uit de Septembercirculaire krijgen, die we op dit moment dan ook mooi kunnen gebruiken voor de algemene reserve. En ik wil zeggen dat ik blij ben om te horen dat er niet heel veel moties liggen om daar een voorstel voor te doen, om het allemaal uit te gaan geven. Ik hoop ook dat dat naar de algemene middelen gaat en onze solvabiliteit omhoog.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mevrouw Van Nunen, wilt u verdergaan met uw tweede termijn?

Mevrouw Van Nunen: Ja, ik begin pas met mijn tweede termijn. Dank, voor alle bijdragen van de collega's en de beantwoording door college en burgemeester. Ik heb het al gehad over die zorgvuldigheid, waarmee ook wethouder Van Damme zei: we zoeken een zorgvuldig evenwicht, extra aandacht daarvoor. Daar ben ik het mee eens en ik denk dat we dat op dit moment ook goed doen. Een paar andere onderdelen van beantwoording van onze punten uit de eerste termijn, die ik nog graag even onder de aandacht wil brengen. Voorzitter, de SROI-vraag. Die vraag was juist bedoeld om vooraf aan een raadsvoorstel hier aandacht voor te vragen. Dan kunt u dat nog meenemen, zeg ik tegen wethouder Van Damme, in de voorbereiding van het raadsvoorstel. Want daar zijn we naar aanleiding van de presentatie die we hebben gehad niet erg gerust op. Daarom nog een keer in dit debat aandacht ervoor. Terwijl u zei van u kunt uw inbreng hebben als het raadsvoorstel er is. Wij vragen juist in de voorbereiding aandacht hiervoor. Dat hoor ik dan van u in tweede termijn, hoe u

daarover denkt. Dank, aan de burgemeester voor een positieve waardering van onze motie en met meerdere partijen ingediend, over borging van de sociale raadvrouw. Wij vragen op dit moment niet om extra geld. Wij vragen op dit moment om een zorgvuldige analyse van wat er nodig is om de borging van de sociaal raadvrouw, raadspersoon en ook als er sprake is van wachttijd bij knelpunten, zeker nu mee te nemen in een notitie die we in Q1 verwachten. Er wordt op dit moment niet gevraagd om meer geld. Ik vind het jammer dat er twee moties nu liggen die een nuance proberen aan te brengen op de motie die is ingediend. Wij wachten in ieder geval bij onze motie graag af waar het college mee komt in Q1. En dat zal dan een korte analyse zijn en misschien betekent dat dat er meer formatie bij moet, maar dat moet blijken uit de analyse. Voorzitter, dat is het punt met betrekking tot de sociaal raadvrouw. Ik hoop dat dat wat onduidelijkheid heeft weggenomen. En ik hoop op steun voor de oorspronkelijke motie, die er vanaf het begin van dit debat al lag. Fijn dat er nieuwe beleidsregels komen voor het maken van een onopzettelijke fout in de Bijstand, dat niet meteen tot een strafboete leidt. Dat is fijn. Dat was ook toegezegd. Wat betreft de kindplaatsen in de Kinderopvang Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie, wil ik er wel op wijzen dat in de motie ook staat en dat is niet helemaal beantwoord door de wethouder in haar eerste termijnbeantwoording, dat ook voor het aantal kindplaatsen ook toekomstscenario's per wijk dienen te worden meegenomen. Ze vragen naar per wijk, ook in de toekomst waarbij wijken gaan groeien. En dat is ongelijk investeren om je doel te behalen van gelijke kansenbevordering. Graag nog een antwoord daarop, een reactie daarop van de wethouder. En de laatste bullet hebben we eruit gehaald, omdat er op dit moment op korte termijn geen mogelijkheden zijn in de Muziekbuit, hebben we begrepen. Een ander punt. Ik had in mijn eerste termijn een oproep gedaan om nieuwe onorthodoxe leerwerktrajecten mogelijkheden te bieden. Ik heb niet gevraagd om al een eerdere toezegging inderdaad over de stand van zaken van de huidige trajecten voor statushouders en andere groepen. Ik wil graag van u weten of u bereid bent om nieuwe, wat ik net zei, onorthodoxe leertrajecten, zoals de bouwpraktijk, een kans te bieden. Want die kansen zien we graag toenemen in de toekomst. Voorzitter, wij wachten op een motie. Nee, niet op een motie. Wij wachten op een antwoord, een vervolgstap van het college op de motie Hof van Elsenburg. Dat is wat ik op dit moment erover wil zeggen, om niet opnieuw de discussie die net plaatsvond opnieuw op te roepen. Fijn dat u in principe onze motie over zwerfvuil, zeg ik tegen wethouder Wit en de directe omgeving afvalcontainers, positief beoordeelt. We halen de tweede bullet eruit, waarbij extra afvalbakken door bewoners kunnen worden geadopteerd. En we hopen hiermee op steun van meer partijen vanuit onze raad. Over onderhoud trottoirs blijven wij voorlopig nog even op het standpunt staan, ook wat het CDA zei hierover. Namelijk dat wij graag ook de prioriteit leggen in verband met veiligheid. Ook extra aandacht waarschijnlijk ook voor onderaannemers, die primair verantwoordelijk zijn voor het onderhoud en de controle daarop vanuit de gemeente. Maar wij zijn best wel verontrust door de voorbeelden die de heer Van Enk ook aanhaalde naar aanleiding van berichten uit het Reinier de Graaf. En ook wat wij zelf horen uit onze eigen achterban. We hopen graag dat de wethouder in ieder geval de ov-pas voor minima onder senioren handhaaft, want het voldoet aan een behoefte. En die ov-pas is denk ik voor veel mensen een mogelijkheid om te reizen en contact te hebben met andere bekenden, familie uit de regio. Ten slotte heeft Den Haag ook die pas. En het zou een beetje in die zin ongelijk verdeeld zijn als Rijswijkse inwoners daar geen gebruik meer van zouden kunnen maken. Asielzoekers aan het werk, geldt dit ook voor de inburgering? Vraag ik aan de wethouder. Want gaan we daar dan wel mee door? Want daar is onze fractie, net als D66 die dat zei, erg voor. Meedoen vanaf dag een, dat is beter voor iedereen. Graag een reactie daarop. En inderdaad, ik wil ook wel graag weten hoe de controle op goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur betaald wordt. Gaat de pandbrigade dit doen of uit welk budget komt dit? En als laatste, voorzitter, de plannen voor ondersteuning mantelzorgers zien we graag tegemoet, maar luister vooral ook naar de mantelzorgers zelf, waar ze mee geholpen zijn. Want de oplossingen, zoals ik in de eerste termijn zei,

kunnen ook liggen in een goede afstemming met zorg en welzijn en niet alleen in verlaging van parkeertarieven voor de mantelzorgers zelf. Formuleer de ondersteuning zo dat mantelzorgers er ook echt mee geholpen zijn. Voorzitter, ik ben klaar met mijn tweede termijn. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Ik wil even helderheid. De motie Genoeg kinderopvangplaatsen Voorschoolse Educatie, brengt u die in stemming? Prima. In gewijzigde vorm komt hij in stemming. Dank u wel. Dan gaan we door naar de Partij voor de Gelijkheid en Rechtvaardigheid, de heer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Dank, voorzitter, voor de tweede termijn. Ik had uiteraard mijn speech niet helemaal afgemaakt vanwege weinig minuten. Bij deze. Voorzitter, allereerst zijn wij blij dat de wethouder onze motie bereikbaarheid en coördinatie wegwerkzaamheden positief waardeert en zich kan vinden in de strekking ervan. Ook is dat goed om te horen dat de verkeerssituatie in Rijswijk voor haar herkenbaar is. Naar aanleiding van een aantal bezwaren hebben wij de motie inmiddels aangepast. Zodat deze praktisch uitvoerbaar is, rekening houdend met het verwachtingsmanagement. Daarom zullen wij deze motie dan in stemming brengen. Voorzitter, jammer dat de wethouder onze motie over verruiming van gratis huwelijken niet positief heeft ontvangen. We hebben de motie juist zo opgesteld dat er in de praktijk goed uitvoering aan kan worden gegeven. Zo hebben we de ruimte gelaten voor eigen invulling bij het bepalen wanneer kosteloze huwelijken kunnen worden georganiseerd. Nu lijkt het echter alsof de kosten zwaarder wegen dan solidariteit en de menselijke maat. Terwijl de kosten in feite verwaarloosbaar zijn. Daarom zullen wij de motie dan alsnog in stemming brengen. Voorzitter, discriminatie is helaas nog steeds een maatschappelijk probleem. Ook binnen de dienstverlening van de overheid kunnen risico's ontstaan op ongelijke behandeling of onbedoeld onderscheid. Iedere inwoner verdient gelijke, rechtvaardige en onbelemmerde behandeling. Discriminatie tussen publieke dienstverlening biedt een concreet instrument om deze risico's systematisch in kaart te brengen en te voorkomen. Pilotprojecten zoals in Arnhem laten zien dat het proactief opsporen van discriminatie waardevolle inzichten oplevert en bijdraagt aan inclusieve dienstverlening. Onze fractie heeft daarom de motie Discriminatietoets Rijswijk mede ondertekend om het college te verzoeken Rijswijk aan te melden voor deze toets en samen met een procesbegeleider van de Staatscommissie aan de slag te gaan. Zo zetten we een belangrijke stap richting een gemeente waar iedereen gelijk, rechtvaardig en met respect wordt behandeld. In de eerste termijn heeft de wethouder hierop positief gereageerd. Dank hiervoor. Voorzitter, de motie Veiligheid van meisjes en vrouwen in de openbare ruimte, die wij mede ondertekend hebben, raakt een fundamenteel recht, de veiligheid van vrouwen en meisjes. Veiligheid is geen luxe. Het is de vrijheid om zich vrij te kunnen bewegen in de openbare ruimte. Rijswijk investeert onder andere in de verlichting en de gebiedsontwikkeling, maar genderveiligheid ontbreekt nog als expliciet criterium. Dat moet veranderen, voorzitter. Ook de vrouwen en meisjes die een hoofddoek dragen, moeten zich veilig kunnen voelen. Vrij van intimidatie, discriminatie en scheldpartijen. Helaas recentelijk nog, afgelopen zondag vond in een supermarkt in onze stad een incident plaats, waarbij een meisje met een hoofddoek werd uitgescholden en bedreigd. Ze was emotioneel en voelde zich onveilig. Gelukkig greep de supermarktmanager in en beschermde dat meisje. Maar voorzitter, dit heeft impact, zeker op kinderen die erbij waren. Dit incident laat zien dat er nog veel werk aan de winkel is. Onze vraag aan de burgemeester. Gaat u hier binnen het veiligheidsdomein expliciet aandacht aan besteden? Uiteraard vanwege privacyoverwegingen ga ik niet in op de vraag over of er aangifte is gedaan of om welke supermarkt het gaat. Maar we hebben haar wel geadviseerd om aangifte te doen. In de eerste termijn heeft de wethouder de motie omarmd en daar zijn wij blij mee. Ook heeft de wethouder toegezegd vrouwen en meisjes actief te betrekken bij het proces of participatieproces in dit geval. Tot slot, een oproep aan de burgemeester en de politie. Spoor daders van intimidaties of aanranding actief op. Vooral harde straffen, voorzitter.

Veiligheid gaat niet alleen over verlichting, maar over vrijheid, inclusie en gelijkwaardigheid. Voorzitter, Rijswijk levert een grote bijdrage aan de woningbouw in onze regio. In RijswijkBuiten en straks in Pasgeld bouwen we volop. Daar zijn we trots op. Maar bij woningen horen ook voorzieningen, goede wegen en goed openbaar vervoer. Een extra minitreinstation in onze nieuwe wijken zou daarin een cruciale rol spelen. Daarom hebben wij mede ondertekend met de motie van het CDA over een extra station in dit gebied. Zonder goed openbaar vervoer loopt Rijswijk achter. Helaas was de wethouder in de eerste termijn niet zo positief over de motie, maar we blijven achter deze motie staan en we brengen hem alsnog in stemming. Om te voorkomen dat de voetgangers struikelen of vallen door losliggende tegels of slecht straatwerk is onderhoud belangrijk en zelfs noodzakelijk. We investeren miljoenen in verkeersveiligheid, maar dan moeten ook de voetgangers daarvan profiteren. Daarom hebben we mede ondertekend met de motie van het CDA, Veiligheid voetgangers door prioriteit onderhoud trottoirs. Deze motie verzoekt het college trottoirs en voetpaden binnen de bestaande begroting beter te onderhouden, zodat Rijswijk veilig, prettig, begaanbaar blijft voor iedereen. De wethouder was niet zo positief over deze motie, maar gezien het belang en in overleg met het CDA, zullen wij deze motie toch in stemming brengen. Voorzitter, voor veel inwoners, met name ouderen, zijn voorzieningen zoals postbussen, geldautomaten ...

De voorzitter: Mijnheer El Majjaoui, u zit wel in uw laatste minuut. Daar wil ik u even op wijzen.

De heer El Majjaoui: Ik ben bijna klaar. Niet alle voorzieningen vallen onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar de gemeente kan wel het gesprek aangaan met de betrokken instanties om nut en noodzaak te beoordelen, zeker gezien de vergrijzing in onze stad. Daarom hebben wij ook de motie samen met het CDA medeondertekend. Deze motie vraagt het college ervoor te zorgen dat dat verplaatsing of opheffing van voorzieningen tijdig wordt besproken en dat er alternatieven beschikbaar gesteld moeten worden. Leefbaarheid begint immers in de wijk en daar horen toegankelijke voorzieningen bij. In de eerste termijn heeft de wethouder helaas negatief erop gereageerd. Uiteraard liggen de voorzieningen niet rechtstreeks in de handen van de gemeente, maar de gemeente kan wel een inspanning leveren in het belang van onze inwoners. Blijf daarom in overleg met de betrokkenen als instanties die zich willen vestigen ...

De voorzitter: Mijnheer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Helaas, tot slot, de gemeente is immers verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening. Tot zover. Dank, voor de tweede termijn.

De voorzitter: Uw tijd is voorbij. Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Daarmee zijn we aan het einde van de tweede termijn van uw raad en dan gaan wij naar een korte schorsing, ik kijk even naar het college, van 10 minuten. Is dat voldoende? Helemaal geen schorsing, 5 minuten. Ik schors de vergadering voor 5 minuten. We gaan 21.15 uur weer verder. Dat is denk ik ietsjes ruimer, 21.15 uur. Ik heropen de raadsvergadering en ik open de tweede termijn van het college. En ik geef als eerste het woord aan wethouder Van Damme. En ik wil ook de leden van het college vragen om inderdaad te focussen op de openstaande vragen en de mogelijke aangepaste moties.

De heer Van Damme: Voorzitter, dank u wel. En ook dank aan uw raad voor de inbreng in tweede termijn. En er zijn nog wat losse vragen gesteld, daar zal ik op ingaan en daarna nog een aantal moties die ... En het amendement kom ik op terug. Rijswijks Belang had de vraag over hoe dat zat met dat met dat cijfer voor die peiling onder de inwoners. Dat is de burgerpeiling, die is gepubliceerd op waarstaatjegemeente.nl. Ik heb daar op 4 februari 2025 een brief over gestuurd aan uw raad. Daarvoor zijn 3.000 uitnodigingen gestuurd aan Rijswijkers en 514 hebben er gereageerd. De PvdA moedigt mij nog aan om de SROI mee te nemen in het inkoop-, aanbestedingsbeleid. Dat is ook een van de redenen waarom dat we die kaders voor het inkoop-, aanbestedingsbeleid gaan opstellen.

Dat wordt daarin meegenomen. Als het gaat om wat we niet eerder hebben gedaan met de solvabiliteit, richting de heer Van Enk, denk ik dat wij ... Die solvabiliteit hangt ook voor een groot deel samen met de risico's RijswijkBuiten. Daar hebben we ook op geacteerd, om de verliesvoorziening te verlagen. We hebben ook op dat terrein nog een motie liggen die we aan het uitvoeren zijn om te zorgen dat het bedrijventerrein onder het IPP Haaglanden komt te vallen. En vorig jaar hadden we een positief resultaat of 2024 een positief resultaat. Dat is ook toegevoegd aan de algemene reserve. Ik sluit me verder aan bij wat mevrouw Woudstra daarover zei. De fractie van Wij. Rijswijk, dank voor de complimenten over de financiën en fijn dat u ook dezelfde uitgangspunten heeft over stabiliteit daarin. Ik vond uw exposé over de doorrekening van uw plannen ook wel interessant om te horen. Ik heb daar geen oordeel over, maar weet in ieder geval, dat staat ook in deze begroting, dat bij de coalitieonderhandelingen het nieuwe college gebruik kan maken van de diensten van het team financiën, om de doorrekeningen op dat moment goed te doen. En misschien als daar een mogelijkheid toe is, kunt u het verkiezingsprogramma ook nog wel doorrekenen. Maar dat moet ik even vragen aan de mensen of ze daar tijd voor hebben. Dan kom ik even bij het amendement over kosteloos trouwen, extra keer. Het amendement is nu technisch goed. Ik zie niet in waarom wij een afwijkend beleid zouden moeten hebben ten aanzien van de andere gemeenten. We voldoen aan de wet en verplichtingen en het gaat ook ten koste van andere taken. Ik zie ook niet in waarom andere gemeenten niet de menselijke maat zouden hanteren, door bij twee keer gratis kosteloos trouwen te blijven. In die zin ben ik niet enthousiast en ontraad ik hem. Digitaal Rijswijk. U was verbaasd dat ik daar zo op had gereageerd. Maar we hebben in 2024 een raadsvoorstel gehad, een kaderstellend stuk, het Informatiebeleidsplan 2024-2027, april vorig jaar vastgesteld. Daarin staan die kaders uitgelegd. In 2027 komt er weer een nieuwe kaderstellende nota. Ik zou ook niet elk jaar met een nieuwe kaderstellend stuk willen komen. En nogmaals, misschien heb ik het niet duidelijk genoeg gezegd in de eerste termijn, als de mensen nu met een actieplan bezig moeten gaan, gaat dat ten koste van de activiteiten die ze nu doen. En ik zet liever stappen vooruit in plaats van achteruit. Ik ontraad deze motie daarom ook. Dan ga ik ...

De voorzitter: Wethouder Van Damme, mevrouw Woudstra wil u interromperen. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Nu wel. Drie keer. Misschien begrijpen de wethouder en ik elkaar niet. Dat kan. Wat de motie beoogt, is zorgen dat de raad weet over de laatste ontwikkelingen op het gebied van weerbaarheid. En we horen de wethouder niet heel goed aangeven welke acties er nu lopen. U heeft het ook bijvoorbeeld over VerSaaSing, Software-as-a-Service-concept. En we willen weten, is dat volgens de laatste wetgeving? Voldoen we dan aan weerbaarheid en onafhankelijkheid? En zouden we niet als raad daar een rol in hebben om een kader mee te geven? Dat doen de meeste andere raden ook. Er zijn veel ontwikkelingen op digitaal gebied. Die volgen elkaar razendsnel op. En we hebben nu heel weinig duidelijkheid als raad, voldoen we aan die verordening? Gaan we daaraan voldoen? Welke stappen moeten we nog zetten en wat komt er? En als een actieplan dan te veel gevraagd is, horen we toch echt graag concreet wat gebeurt er nu en wat moeten we nog? En nee, dan kunnen we niet alleen vertrouwen op uw antwoorden, wat uw ambtenaren nu aan het doen zijn. We hebben daar ook een eigen mening en een rol in.

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ik hoor geen vraag en ik kan opsommen wat we allemaal doen, staat ook in de begroting. Daar rapporteren we ook over. Hebben we ook zo afgesproken bij het kaderstellend document, het Informatiebeleidsplan 2024-2027. En als er ontwikkelingen zijn, dan rapporteer ik daarover. Over een aantal weken stellen we met het college bijvoorbeeld het algoritmebeleid vast.

Dan wordt u daarover geïnformeerd via een RIB. En de volgende kaderstellende nota zal na 2027 komen. Ik heb ook echt ... Dat in reactie daarop.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Dat is al meer, dat die informatie onze kant nog opkwam. Dat had u net tot twee keer toe niet gezegd. En we handhaven de motie om dat in elk geval duidelijk te houden.

De voorzitter: Dank u wel. Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Bedankt, voorzitter. Ik kan het helemaal opsommen, hoor. Het staat allemaal echt in de stukken, in die begroting, in het jaarverslag. Het staat er allemaal in. Ik kan het precies aanwijzen waar het staat, gaat voor nu te ver. Ik blijf erbij dat ik liever stappen vooruit zet dan achteruit. De motie Weten waarvoor je betaalt. Een deel daarvan doen we al. Ik heb ook weinig nieuwe informatie daarover gehoord. Die blijf ik bij mijn standpunt dat ik dat ontraad. De voorzieningen in de wijk. Mijnheer Van Enk heeft daar een heel mooi verhaal, vind ik, een mooie toelichting op van het gaat erom, de wethouder economie heeft toch altijd goed overleg. Maar dat staat simpelweg niet in de motie. Daar staat om met betrokken instanties als PostNL en banken te gaan praten. Dat staat er. Draagt het college dat op? Dat gaan we niet doen. Want daar gaan we niet over. Ik blijf bij het ontraden van deze motie.

De voorzitter: Wethouder Van Damme, mijnheer Van Enk wil u interrumpen.

De heer Van Enk: Voorzitter, een wethouder economische zaken heeft maar weinig bevoegdheden, heel weinig. Wat die doet, is praten met bedrijven, winkeliers, ondernemingen over van alles en nog wat, wat hun belang raakt en wat als gemeenschap ons belang raakt bij een vestiging. En dat is alles wat we vragen in deze motie. En daarom houd ik hem graag in stand, ook als de wethouder daar geen toezegging in wil doen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Het staat er niet, voorzitter. En ik heb altijd overleg met de Winkeliersvereniging, winkeliers, nieuwe vestigende bedrijven. We gaan samen ... Zijn we laatst nog geweest op bezoek bij een nieuw gevestigd bedrijf in de Plaspoelpolder. Die motie ontraad ik. Daar blijf ik bij. Dat was mijn bijdrage in tweede termijn, voorzitter. Ik geef graag ...

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, dank. Ik zal ook nog ingaan op een paar vragen en opmerkingen die gemaakt zijn en de moties die gewijzigd ingediend zijn. Te beginnen bij GroenLinks, kindermishandeling motie. Dat klinkt trouwens heel rot als ik het zo uitspreekt. Maar ter voorkoming van kindermishandeling en de motie en de aandacht die daarvoor wordt gevraagd. Zeker, ik kan die toezegging zeker doen om te blijven inzetten op dit onderwerp en te kijken wat we daar wel kunnen in plaats van wat we niet kunnen, ondanks alle lelijke bezuinigingen die we ook hebben moeten accepteren, ook bij de GGD, Veilig Thuis. De andere motie die is gewijzigd ingediend rondom de kinderboerderij Het Akkertje en dat keurmerk. Hetgeen wat u daar allemaal over gezegd heeft vanavond, die kan ik positief beoordelen zoals die er nu ligt. Sterker nog, als die in meerderheid wordt aangenomen, dan heb ik een hele bevlogen ambtenaar op dierenwelzijn zitten. En die heeft 11 december een eerste gesprek weer staan of een gesprek dat continu voorkomt, 11 december staat daarin gepland. En dan neemt hij de motie mee onder zijn arm, om die in ieder geval daar onder de aandacht te brengen. Voorzitter, dan is mij nog gevraagd rondom de motie van mevrouw Van Nunen en de kinderopvang en VVE en voldoende plekken. De spreiding van VVE-plekken, er wordt vooral

gekeken al naar de vraag per wijk. En in ons eigen beleid staat dat we ook streven naar minimaal één peuteropvanglocatie per wijk. En daarnaast kijken we ook nog waar de meeste doelgroep-peuters wonen, zoals we die zo leuk een sticker geven. En die wonen toch vaak in een wijk met wat lagere sociaaleconomische status. En daarom hebben sommige wijken ook meerdere VVE-locaties en daar blijven we ook toekomstgericht naar kijken. En het tweede punt of toelichting op uw tweede punt in uw motie, die u aanhoudt. Dat is dat nieuwe locaties of uitbreidingen die kunnen alleen als dat fysiek haalbaar is. Ik denk dat ik u daar wel in vind. En we vinden het daarnaast belangrijk dat de peuteropvang zo veel mogelijk in of heel vlakbij een school zit. Zodat de samenwerking en de warme overdracht voor het kind en de ouders daarvan ook goed kan plaatsvinden. Voorzitter, volgens mij het laatste punt wat ik vanavond nog moet maken, is het punt omtrent de sportprijzen. Daar ben ik nog een keer op aangesproken door de heer Weterings. En ik heb volgens mij in de eerste termijn wel gereageerd op de sportprijs en daar heb ik ook aangegeven dat ik als gemeente zelf de sportprijsuitreiking niet ga organiseren, maar je kan wel faciliterend zijn als gemeente. Dat zijn we wel vaker. Ik vind ook dat je die rol wel moet aannemen. En we hebben daarin hele mooie partijen in onze stad, zoals een Sportraad, zoals een InRijswijk, die zich heeft gemeld om dat eventueel te willen oppakken. En zoals The Differences ook altijd wel in zijn voor een feestje en dat ook met liefde willen doen. Ik ga met die partijen in gesprek en zoals ik heb aangegeven, kom ik voor het Kaderdebat of tenminste ik of een opvolger, met informatie voor het Kaderdebat van 2026 voor een hopelijk volgende editie van de uitreiking sportprijzen per 2027.

De voorzitter: Mijnheer Weterings wil u interromperen.

De heer Weterings: Voorzitter, dank u wel. En ook wethouder Bentvelzen bedankt voor de heldere uitleg. Dat zal ons ook wel in ons stemgedrag mogelijk doen wentelen. Maar ik ben het wel met u het wel dat de motie zoals ze nu staat omschreven, het een beetje onhandig staat hoe het er nu staat.

De voorzitter: Wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, ik ga niet over de inhoud van de motie. En daar staat: verzoekt het college de Rijswijkse sportprijs weer jaarlijks te organiseren. We organiseren het niet zelf, maar we faciliteren het wel. En dat doe ik met heel veel liefde en plezier. We hebben zoveel topteams hier in onze stad. En ik vind het heel jammer dat we die de afgelopen jaren wat minder goed in het zonnetje hebben kunnen zetten en ik hoop dat vanaf 2027 dat weer een nieuw leven ingeblazen wordt.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Bentvelzen. Dan geef ik het woord aan wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dank u, voorzitter. Ik heb eerst een aantal vragen gekregen. Het waren er net zoveel als in de eerste termijn. Misschien heb ik iets niet goed gedaan, maar ik ga ermee beginnen. D66 vroeg, stelde de vraag: kan het college aangeven wat nodig is voor de versnelling of verbetering van de verdere ontwikkeling van fiets- en voetpaden? Ik weet niet helemaal zeker of daar specifiek ideeën bij zijn. Maar we hebben in ieder geval nu in de LTIP de eerste versie hiervan een heel ... Daarachter zit een heel plan over wanneer welk fietspad en wanneer welk voetpad kan. En dat gaat niet over alleen maar meer geld of meer inzet, het gaat ook over een stukje planning. Want we gaan niet fietspaden verbeteren en vervolgens dat er dichtbij een nieuw stuk Rijswijk de wegen er weer uitgaan of kapot worden gereden. Daar wordt echt naar gekeken wanneer wat gebeurt. Maar als u in de toekomst een specifiek stukje fiets- of voetpad heeft waar u een vraag over heeft, schroom niet om dat te laten weten. We doen in ieder geval elk jaar in de planning van mobiliteit geven we aan u aan wat er in ieder geval op de planning van dat jaar staat en meestal ook al een doorkijkje naar begin van volgend jaar. Stel dan vooral uw vragen daarover, zou ik zeggen. D66 stelt een vraag over kan speelbeleid meegenomen worden in de pilot Jeugdparticipatie? Mijn collega

Wit heeft al iets gezegd over het speelbeleid. Ik ga vooral in op de mogelijkheid waar dat in te brengen. We hebben sowieso de kinderrechtenambassadeurs. Die gaan overigens op eigen beweging aan de slag met het idee van ontmoetingsplekken voor oudere jeugd. Dat is ook al met collega Wit besproken. Dat is een eigen initiatief. Op concrete locaties, in speeltuinen, worden sowieso kinderen of jongeren, dat ligt een beetje aan welk type speeltuin het is, uitgenodigd om mee te denken. Dat hoort ook bij ons participatiebeleid. En als u vraag gaat over het voorgenomen Jeugdparticipatiebeleid voor de oudere kinderen vanaf 12 jaar, dat gaan we überhaupt nog opzetten. Dan zou dat wel kunnen, maar dat lijkt me wat voorbarig om dat nu al in te plannen, want we gaan eerst nog kijken hoe we dat vorm gaan geven. Positief, maar op verschillende plekken mogelijk. De VVD vraagt mij over de fietswrakken. Ik denk dat we misschien wat discussie hebben gehad over terminologie. Dat is heel even voor de discussie. De definitie van een fietswrak is vrij beperkt. Dat zijn namelijk fietsen waar echt onderdelen aan ontbreken, zoals zadels en wielen. En die worden wel degelijk al weggehaald door handhaving, maar dat is een kleiner deel van het aantal fietsen waar u zich waarschijnlijk aan ergert. Dat zijn namelijk wat we noemen de weesfietsen. En dat zijn fietsen die langdurig ergens gestald zijn, maar die er op het oog nog redelijk uitzien. Daar kunnen de gevoelens over verschillen over wat redelijk is. Een stationsfiets ziet er anders uit dan een net nieuwe fiets, maar dat zijn fietsen waar je in ieder geval op inschat dat je er nog op zou kunnen rijden. Die kunnen we niet zomaar weghalen en daar wordt nu een plan voor gemaakt. Maar als het gaat over fietswrakken, waar u zich aan ergert, die worden wel degelijk al weggehaald. Dan heeft, voorzitter, de VVD een speciale dialoog nog ingezet ... Nee, die vraagt om reflectie over de inzet van Den Haag. Volgens mij ben ik daar in de eerste termijn uitgebreid op ingegaan. Desalniettemin heb ik zijn gevoelens daarover niet kunnen veranderen, want hij praat over ik heb het gevoel dat het toch heel anders zit, ondanks dat meerdere wethouders daar positief over waren. Ik weet ook niet of ik dat in deze tweede termijn helemaal weg kan halen. U noemt een voorbeeld, het kan ook over meerdere plannen gaan waar we het over hebben. Maar u noemt een voorbeeld waarvan ik denk dat u het over de Vlietlijn heeft. Dat is ook een discussie die gevoelig ligt in de stad en ik denk ook in de raad. Het enige wat ik daarop kan zeggen, is dat ik zie: we zitten met zijn allen in een plan- en studiefase. Daar heeft u duidelijk uw randvoorwaarden aan meegegeven. Daar worden ... Daar zijn we echt uw kanttekeningen zo goed mogelijk aan het inbrengen. En ik hoop dat ik in ieder geval in de tijd dat ik hier zit u zo goed mogelijk en transparant mogelijk heb meegenomen in de fase waarin we nu zitten. En dat het ook nog betekent dat er een aantal besluitvormende momenten zijn. Ik haal deze even als voorbeeld eruit, want ik kan me ook voorstellen dat het een optelsom is van een aantal projecten. En meer kan ik er op dit moment even niet van maken, voorzitter, want ik heb volgens mij daar uitgebreid op gereflecteerd. En het is ook een gevoel, maar ik nodig de heer Loof uit om daar eens uitgebreid samen over te praten. Dan nog de moties. Er waren ... Ik was al ... Ik had vier moties, daar was ik al in de basis positief over geweest. Namelijk de Herontwikkeling locatie Hof van Elsenburg, dat blijf ik. Met dank aan PG&R voor enige aanpassing voor de motie Bereikbaarheid en coördinatie werkzaamheden, zodat het recht doet aan hetgeen wat al gebeurt. Daar wil ik nog de notie bij plaatsen dat er gevraagd wordt de raad periodiek te informeren, wil ik toch aangeven dat ik in ieder geval beloof dat in de jaarverantwoording te doen, die ik al af heb gesproken rondom de mobiliteitsactiviteiten. Dat is dan de periodieke informatie die ik u toezeg, als u deze motie aanneemt. De Boter bij de vis motie, waar ik enige verwarring over had, is zeer duidelijk door het CDA toegelicht en in die zin ontvang ik dat als een ondersteuning van iets wat wij volgens mij allemaal heel belangrijk vinden in Rijswijk. En kan ik daar ook positief op reageren. En de motie Regie op grond en vastgoed, had ik al positief op gereageerd. Volgens mij waren dit mijn punten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Wit.

De heer Wit: Dank u wel, voorzitter. Een drietal moties waar ik nog eventjes op in wil gaan naar aanleiding van de tweede termijn van de raad. En dan begin ik even bij degene die me meest aan het hart ligt. En dat is toch, dan denkt men misschien afval, maar nee, dat is in dit geval toch de bestrating. De motie Veiligheid voetgangers door prioriteit onderhoud trottoirs. Mijnheer Van Enk roept mij op, het CDA roept mij op om binnen de bestaande begroting meer prioriteit te geven aan de veiligheid van de voetganger door verbetering van het onderhoudsniveau van trottoirs en voetpaden. En dat begrijp ik aan de ene kant. Tegelijkertijd ligt de prioriteit al wel degelijk bij voetgangers. Het is onze meest kwetsbare groep in het verkeer en daar ligt ook de prioriteit. Wij doen vierjaarlijks onze normale controles, conform alle handboeken. Dagelijks worden voetpaden en fietspaden langsgelopen. Ik ben zelf met civiele techniek ook mee geweest om bijvoorbeeld na werkzaamheden te kijken: is er op een goede manier terug gestraat? Daar zijn we lang niet altijd tevreden over. En dan hebben we ook contact met de aannemer. Is het niet voldoende, dan moeten we het op een andere manier doen. Er wordt actief gereageerd op meldingen. Ik doe zelf ook regelmatig meldingen en ook zeker niet altijd onder mijn eigen naam, maar anoniem. En die worden dan ook echt wel opgepakt. Dat controleer ik ook. Nu denkt heel stadsbeheer dat ik hun werk ga controleren. Dat is zeker niet het geval. Maar ik wil toch echt wel zeggen dat de prioriteit ligt daar voor ons al. En op het moment dat u zegt: u moet nog meer mankracht en nog meer intensiteit op onze trottoirs gaan leggen, dan moet ik echt gaan schuiven met middelen. Want u heeft het over middelen, 9 miljoen euro in de motie, 12,5 miljoen euro net in uw inbreng. En een groot deel daarvan is voor nieuwe aanleg van infrastructuur, is voor veiligheidsmaatregelen in het algemeen voor verkeer. En daar zit dit niet in. Waar wij onze trottoirs van onderhouden, is onderhoud beheer. Als u dat op een andere manier wilt of u wilt meer middelen daarnaartoe krijgen, dan kan dat, maar dan had u denk ik toch een amendement moeten indienen.

De voorzitter: De heer Van Enk wil u interromperen.

De heer Van Enk: De 9 miljoen euro, voorzitter, dat is alleen om even aan te geven het grote verschil, dat we bereid zijn om te investeren om hardrijders te voorkomen. Maar dat onderhoudsbudget van 12,5 miljoen euro, ik ga ervan uit dat daar toch best nog wel wat binnen geschoven kan worden ten koste van wegonderhoud naar trottoirs. Het gaat om het resultaat en het resultaat zien we zelf ook. Dat is zeker geen A-niveau en dat zou het moeten zijn.

De voorzitter: Wethouder Wit, wilt u daarop reageren?

De heer Wit: Ja, zeker, want het is zeker geen A-niveau wat het zou moeten zijn. We hebben heel duidelijk in ons beheerplan opgenomen dat we gaan voor B-niveau en dat halen we ook op grote delen van Rijswijk. Er zijn incidenteel wel plekken die op C-niveau terugvallen. Dat zullen we misschien ook nog wel vaker zien. Maar nogmaals, u geeft aan 12,5 miljoen euro, dat gaat wel over alle infra in Rijswijk. En dat is niet een jaarlijks budget, dat is ook in projecten. Dat is een enorme hoeveelheid geld, naar mijn idee. Wat er beschikbaar is voor onze trottoirs is momenteel voldoende om het op een goede manier te doen. Nu is het wel zo en dat kan zeker voorkomen, dat er scheefliggende tegels of banden die verreden zijn, dat die niet gemeld worden en dat we die dan een aantal maanden missen. Tot het moment dat ze wel gemeld worden en dan worden ze ook daadwerkelijk opgepakt.

De voorzitter: Wethouder Wit, mevrouw Woudstra wil u interromperen. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Naar mijn idee vraagt de motie van het CDA om die aandacht die u net aangaf. Dat het voor ons menens is met onze trottoirs, met onze voetpaden en dat die veilig zijn en dat het daar goed gaat. Nu gaf u eerder ook aan: ik heb mogelijk niet ... Ik kan die motie niet ondersteunen, want ik heb niet genoeg budget. Ik moet misschien schuiven. Wij gaven daar een voorstel voor. Wij willen nog wel een voorstel doen. We hebben ook een eerste voortgangsrapportage. We zouden misschien voor die eerste voortgangsrapportage dan graag een lijst met achterstallig onderhoud krijgen of dat waar u niet uitkomt of een inzicht in of er een overschrijding is. Zodat we anders dan als raad nog kunnen beslissen of we gaan schuiven, als u niet voldoende geld heeft voor onderhoud. Ik ben nu een beetje met uw beantwoording in de war of het nu ligt aan de uitvoeringscapaciteit of u zegt: nee, het is ... Ik ga het prima redden met dat geld. Wat is nu wat niet kan en waar ziet u wel een oplossing?

De voorzitter: Wethouder Wit, wilt u daarop reageren?

De heer Wit: Het is heel simpel, als ik meer geld krijg voor het onderhoud van trottoirs, dan kan ik meer uitvoeren. Dat lijkt me duidelijk. Ik heb het idee dat we binnen de budgetten die we nu hebben het goed kunnen uitvoeren. Dat er accuraat gereageerd wordt als er meldingen zijn in de openbare ruimte. Ik denk nog steeds, we hebben ook het een en ander bezuinigd op trottoirs en op openbare ruimte beheer of op beheer van verharding, bijvoorbeeld met half verharding, hebben we ook wegbezuinigd. Kan het beter? Ongetwijfeld, maar dan moet er inderdaad budget bij. Daar blijf ik bij, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra wil u nogmaals interromperen op dit punt.

Mevrouw Woudstra: Dan zou ik heel graag de toezegging van de wethouder willen om bij de eerste halfjaarrapportage met een RIB te komen over ... Met de informatie in elk geval te komen over waar we staan en welk budget er dan voor het tweede deel van het jaar nodig zou zijn. Want wij hebben eerder regelmatig gevraagd en ook bij het kader en daarvoor, om goed onderhoud van de trottoirs en het voorkomen van ongelukken.

De voorzitter: Wethouder Wit, wilt u daarop reageren?

De heer Wit: Het voorkomen van ongelukken ga ik nooit voor elkaar krijgen. Dat begrijpt mevrouw Woudstra ook, denk ik. Maar als u vraagt om inderdaad dat overzicht van achterstallig onderhoud in ieder geval hoe de stand van zaken is halverwege het jaar en wat wij mogelijk nog nodig hebben, dan zal ik daar voor de halfjaarrapportage of mijn eventuele opvolger daarmee komen. Maar dat zal in ieder geval nu ambtelijk opgepakt worden.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk wil u nogmaals interromperen, ook op dit punt. Uw microfoon staat niet aan.

De heer Van Enk: Ik ben blij met de toezegging die de wethouder doet en ik geef nog één tip daarbij. Let dan op dat bij herstel, als er een val geweest is, er is een melding, dat niet alleen maar de ene tegel of twee tegels waar het om ging, worden gerestaureerd, maar voer het nieuwe beleid in om dan ook in de hele straat meteen te kijken. En dan zult u zien, dan zullen misschien de kosten oplopen en dan hebben we volgend jaar een beeld wat we nodig hebben.

De voorzitter: Wethouder Wit, wilt u daar nog op reageren?

De heer Wit: Dank voor de tip, zeg ik. Dank u wel. Dan had ik nog een andere motie en dat gaat over het herziening evaluatie afvalbeleid. U zult begrijpen dat ik die niet ga omarmen. Sterker nog, ik ontraad hem. Er staan dingen in die ook door elkaar lopen. Er wordt gezegd ... Er wordt gesproken

over bijplaatsingen en afval in de buurten. Wij zien dit landelijk. Dat is echt iets serieus, wat wij niet alleen bij ons in de gemeente zien, maar ook bij de gemeenten die naast ons liggen. En zelfs als ik gesprekken heb met wethouders uit andere streken in het land, dan horen we dezelfde verhalen. Er zijn meer bijplaatsingen, er zijn meer dumpingen en er ligt meer afval op straat. Dat heeft te maken met een bepaalde verhuftering van de samenleving, waar ik ook niet blij mee ben, maar dat is wel de realiteit. De directe correlatie tussen heel veel meer afval in de openbare ruimte en het afvalbeleid, die kan ik hier direct niet maken. Ongetwijfeld zal er wel ergens een kleine link zijn. Het zal wat te maken hebben met mensen die moeten wennen aan nieuw beleid of die het er niet mee eens zijn. Maar in dat laatste geval is het moedwillig en dat zou heel kwalijk zijn. Als we kijken naar evaluatie van voorstel tot ... Evaluatie gaan wij zeker ook komend jaar mee beginnen. We zijn nu met de uitrol bezig van het beleid en we zullen met evaluatie komend jaar gaan starten. En niet voor ... Het eerste kwartaal 2026 heb ik daar nog geen uitsluitsel over. We zijn nog niet eens klaar met het uitzetten van de laatste plekken. De laatste wijken moeten nog gedaan worden, vooral qua inname van containers dan. Maar uiteindelijk is het wel zo dat we enige tijd nodig hebben om dit beleid zijn plek te geven in de samenleving, de mensen eraan te laten wennen, voordat je tot een evaluatie over kan gaan. Dan kunnen we wel kijken of we kunnen beginnen in de wijken waar het al het langst uitgezet is, om effectief daar alvast een voorsprong op te nemen. Maar het totale beleid evalueren, dat zullen we toch echt tijd moeten geven, ook omdat financieel goed te kunnen evalueren. Het tweede deel van de eerste bullet van deze motie vraagt om aanpassing, een voorstel tot aanpassing van het huidige afvalbeleid.

De voorzitter: Wethouder Wit, de heer Weterings wil u interrumpen. De heer Weterings.

De heer Weterings: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde kort vragen aan de wethouder. De wethouder zegt: ik ga het beleid niet aanpassen. Waarom is dan wel de keuze gemaakt, in de Strijp zijn er containers opgehaald en er werd gezegd dat mensen nog wel iets verder naar een ondergrondse container konden lopen om vuil weg te gooien. Uiteindelijk is wel een soort beleid aangepast. Kan u dat toelichten?

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Het beleid is niet aangepast. We hebben ook nooit actief gecommuniceerd dat containers opgehaald zouden worden. Dat werd ... Ik heb het in het krantje van de Strijp zien staan, maar dat is op persoonlijke titel van mensen uit de Strijp. We hebben alleen wel binnen onze organisatie gezegd: we gaan die containers niet eeuwig op straat laten staan. Na vijf werkdagen gaan we ze weghalen. Is nooit onderdeel van het beleid geweest. Het beleid is altijd geweest, bij een geschikte woning en dat hebben we echt beoordeeld, krijgt u een groencontainer en een gft-container of een papiercontainer. Dat is geen verandering van beleid geweest.

De voorzitter: Een tweede interruptie op dit punt. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Een korte aanvullende vraag. Er is niet gezegd: het is akkoord als de mensen een stukje verder moeten lopen om vuil weg te gooien in de ondergrondse container? Dat is niet gecommuniceerd vanuit het huis hier?

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Er is wel degelijk gezegd dat ... Laten we het zo zeggen: op het moment dat je een container niet accepteert die onderdeel is van het beleid, betekent dat dat je verder moet lopen naar een container. Maar dat betekent dat je zelf de keus maakt om niet mee te gaan in het beleid dat wij als gemeente hebben vastgesteld. Prima, dat kan, maar dat betekent dat je je afval dan ergens

anders moet gaan wegbrengen. Dat klopt. U kunt ook de mogelijkheid krijgen om dat aan huis te doen. Nogmaals voorzitter, het voorstel tot aanpassing van het huidige afvalbeleid wordt hier ook genoemd. Nogmaals, de evaluatie heeft nog niet eens plaatsgevonden, dan ga ik niet het beleid nu al aanpassen. Op dat punt kan ik hem ook absoluut niet omarmen.

De voorzitter: Wethouder Wit, mijnheer Van Dam wil u ook interromperen.

De heer Van Dam: Ja, graag. Ik vroeg me af, we hebben die motie ingediend met een reden. Er is afgelopen weken onwijs veel commotie geweest over dat nieuwe afvalbeleid. En of je het nu eens bent ja of nee over het beleid, dat laat ik in het midden. Maar ik vind wel dat als wij iets doen als gemeente en er vallen zoveel mensen over om wat voor reden dan ook, dan moeten wij wel als gemeentelijk bestuur gaan praten met die mensen, want er gebeurt iets wat zij niet willen. En mijn korte vraag aan u zou zijn: bent u nu bereid om met die mensen, bijvoorbeeld van in de Strijp van afgelopen week, in gesprek te gaan en te gaan vragen van wat is er mis en hoe kunnen we dit beter doen?

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Voorzitter, misschien heeft mijnheer Van Dam het gemist, maar ik heb een inloopbijeenkomst gehouden voor de mensen uit de Strijp. Daar zijn heel veel mensen op afgekomen. Daar hebben we het gesprek gevoerd met heel veel mensen. Ook echt wat gebeurt er nu? Wat vindt u er nu van? Maar niet met de intentie om het beleid te wijzigen. Sterker nog, er stonden 50 mensen tegenover mij die mij een petitie hebben aangeboden. Ik begrijp best dat mensen het er niet mee eens zijn. U geeft aan, enorm veel mensen zijn het niet met ons beleid eens. Tegelijkertijd wonen er ook in die wijk mensen die wel de containers hebben. Als ik het beleid aanpas, moet ik die weer weg gaan halen. Zoals net ook al door een andere inspreker werd gezegd. Ik kan moeilijk per adresniveau het beleid gaan uitvoeren. Met andere woorden, de gesprekken met de Strijp hebben plaatsgevonden. Echt op uitnodiging van alle inwoners van de Strijp. Ik zie niet in of ik dan met nog meer gesprekken mensen in de Strijp een andere mening toegedaan, ga doen.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, nog een laatste keer, want dit onderwerp blijft zich herhalen, heb ik het idee.

De heer Van Dam: Waar het mij om gaat, is dat u zegt: ik heb een afvalstelsel, we willen dat dat werkt. U wil dat iedereen meedoet, anders werkt dat hele systeem niet. Mijn vraag is van hoe gaan we daar überhaupt naar komen als nu allemaal mensen, dat wij het accepteren dat ze niet meedoen met het systeem en toch naar hun ondergrondse container kunnen komen. Wat prima is, maar dan werkt het hele systeem toch helemaal niet meer?

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Voorzitter, u blijft heel veel en allemaal zeggen. Het gaat hier om een kleine groep mensen binnen heel Rijswijk. Het gaat hier misschien wel om een aantal honderd mensen in Rijswijk, maar we hebben in Rijswijk 60.000 inwoners, 28.000 adressen. Misschien nog wel meer. De groep die zich nu verzet, is niet maatgevend voor heel Rijswijk. Sterker nog, de argumenten die gevoerd worden in de strijd om de containers niet te vullen, zijn dezelfde argumenten die gevoerd worden in Oud Rijswijk, om de container te willen houden. Je kunt ook nooit beleid uitzetten wat overal geaccepteerd gaat worden. Dit is het beleid dat wij hebben vastgesteld met de raad. Waaruit blijkt dat wij in de toekomst financieel de afvalstoffenheffing redelijk in controle kunnen houden. Of die minder gaat worden, daar ga ik niet op vooruitlopen. Gezien de verbrandingsheffing en de verwerkingsheffing en de CO2-taks die eraan komt, kon dat nog weleens tegenvallen. Maar

uiteindelijk is het niet zo dat we op basis van een, ook al zijn het een paar honderd mensen die het niet met beleid eens zijn voor heel Rijswijk, daarom maar het beleid gaan veranderen.

De heer Van Dam: Voorzitter, als ik mag afsluiten?

De voorzitter: Ja.

De heer Van Dam: Het laatste wat wij zouden moeten doen, is die mensen nu maar wegwuiven en zeggen van jullie zijn in de minderheid, laat jullie maar zitten, jullie hebben te dealen met wat wij hier opdragen en that's it. Ik zou het echt op prijs stellen als daar wat meer aandacht aan wordt gegeven, want dit kan niet.

De voorzitter: Mijnheer, wethouder Wit.

De heer Wit: Voorzitter, ik wuif helemaal niemand weg. Is ook nooit mijn bedoeling geweest. Sterker nog, ik ga naar alle besprekingen, inloopbijeenkomsten toe en praat met alle mensen die als het over afval gaat, met alle plezier ook en dat zijn zeker niet altijd prettige gesprekken. Ik loop zeker niet weg voor mijn verantwoordelijkheid, zoals hier wordt geïnsinueerd. Voorzitter, dan heb ik nog één motie en dat is de motie Veiligheid voor iedereen in de openbare ruimte van Rijswijks Belang. Nogmaals, deze motie die voeren wij al uit, want veiligheid voor iedereen is onderdeel van de ontwerp-opgave en nemen we ook nog steeds mee. De motie Veiligheid voor meisjes en vrouwen in de openbare ruimte voegt daar iets aan toe, die naar mijn mening absoluut valide is. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Dan geef ik het woord aan wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, dank u wel. Ik heb ook nog een paar vragen openstaan. Ik wil graag beginnen met een kleine nuancering over de plannen rondom mantelzorg die voortvloeien of mogelijk voortgaan vloeien uit het AZWA, het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord. Dat geldt dat is pas vanaf 2027 beschikbaar en dat geldt hebben we niet in 2026 al. Dat betekent dat de plannen die kunnen maken we volgend jaar, maar dat betekent niet dat we ze ook al in dat jaar met dat geld uit kunnen voeren. En sowieso hebben we op dit moment nog niet alle duidelijkheid over de financiering en kaders van het AZWA. Dan had de Partij van de Arbeid nog een aantal vragen. De eerste vraag ging over of het college aan de slag zou willen met nieuwe initiatieven. En mevrouw Van Nunen noemde onder andere het initiatief de bouwpraktijk, dat onlangs in de Orchard van start is gegaan. Ik denk dat we altijd ons aanbevolen houden voor dat soort initiatieven, als dat soort initiatieven onze kant opkomen. En of dat nu via bouwers, ontwikkelaars, organisaties of raadsleden is, dan houd ik mij altijd aanbevolen. Wat mij betreft graag. Er werd ook nog een vraag gesteld naar aanleiding van mijn beantwoording op de vraag over de pilot om asielzoekers aan het werk te brengen, helpen. Of we dan nog wel doorgaan met de activiteiten samen met het COA rondom voorinburgering. Ja, maar dat is wat anders dan waar ik het in de eerste termijn over had, namelijk de subsidie die we hadden aangevraagd om ook daarbovenop nog werkzaamheden te starten om asielzoekers aan het werk te krijgen. Een deel van die subsidies is wel toegekend, een deel niet. Zoals ik in de eerste termijn ook al zei: daar krijgen we nog wat meer informatie over, want die beschikking die is nog niet gedeeld. En dan vroeg mevrouw Van Nunen ook nog naar de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur, zit er genoeg geld in die begroting daarvoor en wat voor activiteiten gaan we daar allemaal van ontplooiën? Het antwoord daarop is, ja. En het gaat dan zowel om geld voor handhaving, als onderdeel van de pandbrigade. Maar het gaat ook om een budget van in ieder geval in het eerste jaar een kleine 100.000 euro en daarna wat minder, omdat we in het begin wat meer geld nodig hebben om de boel op te starten om de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur uit te voeren in de vorm van een huurteam. En wat een huurteam doet, dat gaat meer over het afhandelen van meldingen, toetsen, trajecten richting de huurcommissie, et cetera. Dat is wat meer op toetsing

en beleid en de pandbrigade gaat meer echt over, zoals de heer Van Enk dat noemde, handjes aan het bed of voeten tegen de deur. Het is maar net hoe je dat wilt visualiseren voor jezelf. Voorzitter, dank.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Malsen.

Mevrouw Sahin: Dan wil ik nog reageren op een aantal moties. De motie Vrijwillige activiteiten ambtenaren en politici in Rijswijk. Ik heb gezien dat er heel minimaal is aangepast en in deze vorm kan ik deze motie ... Moet ik deze motie wel gaan ontraden. Want wij zijn niet voornemens om cijfers te delen van de vrijwillige activiteiten van ambtenaren. Als het wordt gezien als een soort oproep aan onze medewerkers en de nieuwe medewerkers die in dienst gaan, om ze uit te nodigen, te stimuleren om vrijwilligerswerk te doen, als het zo was aangepast, dan was het prima geweest. Maar we hebben helemaal geen cijfers. We houden dat ook niet bij. En een concreet plan hierover te rapporteren, dat klinkt ook als een veel groter iets dan dat ik had voorgesteld.

De voorzitter: Maar mijnheer Loof, u wil daar iets over zeggen?

De heer Loof: Voorzitter, dank. Als u echt zoveel waarde hecht om die passage eruit te halen, dan doen we dat nog. Dan stuur ik die zin of dan stuur ik het met die aanpassing zo naar de griffie. Ik moet wel zeggen: het voelt enigszins flauw ergens. U geeft zelf aan, er is beleid over. Er is een maximaal aantal wat ambtenaren ook mogen geven van uren aan vrijwilligerswerk. Het moet ergens worden bijgehouden, anders kan niet worden bijgehouden wanneer dat maximum is. Ergens zijn er wel cijfers, hoop ik of een registratie. En dat is dan gek dat die er niet zijn, want dat kan ook niet worden bijgehouden wat op dit moment door de ambtenaren wordt gedaan. Maar als u er echt heel veel waarde aan hecht, dan halen we die zin er uit. Met betrekking tot de laatste bullet rondom het plan, dat wil ik dan heel eventjes met de mede-indieners nog bespreken. Zo meteen in een korte schorsing.

Mevrouw Sahin: Als u het op die manier wilt aanpassen, nogmaals, dan zou het wel kunnen. Maar inderdaad wij hebben geen cijfers geregistreerd. En ik vind het ook echt te ver gaan om aan mensen te vragen om bij te houden, wat mensen vrijwillig doen. Ze kunnen in een andere gemeente wonen. Dat gaan wij niet bijhouden. Dan de motie over de dienstverlening sociaal raadvrouw van de Partij van de Arbeid en GroenLinks en meerdere partijen. Daar heb ik positief op gereageerd. En de motie van Rijswijks Belang die ontraad ik. Waarom? Omdat ik de eerdere motie krachtiger vind, om eerst te analyseren wat nu nodig is om die functie van sociaal raadvrouw juist goed te borgen. En ik wil ook nog even nu heel goed verduidelijken dat de sociaal raadvrouw een onafhankelijke positie heeft. Dus niet zomaar kan worden vervangen door andere medewerkers tijdelijk. Dat moeten we ook even goed onderzoeken, wat dan nodig is en wenselijk.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: We hebben inmiddels in de pauze elkaar kunnen vinden, om de toevoegingen bij één motie te doen. Het hele betoog prachtig, maar het was overbodig, want we hebben elkaar gevonden. We trekken ... Die van Rijswijks Belang hebben we teruggetrokken. Dan laat ik het ook daarbij.

Mevrouw Sahin: Helemaal goed. Dan is er door de heer El Majjaoui aangegeven: discriminatie zeer ontoelaatbaar, artikel 1 van onze Grondwet. Een van onze belangrijkste artikelen die discriminatie en uitsluiting verbiedt. Daarvan moet altijd aangifte worden gedaan en ook bijvoorbeeld uitlatingen van discriminatie of racisme daar doen wij zelf ook altijd als gemeente, als we dat zien in de publieke ruimte, aangifte van. Hetzelfde, het is ontoelaatbaar dat een meisje met hoofddoek wordt

gediscrimineerd. Hetzelfde geldt voor als er een mijnheer met een keppeltje hetzelfde zou overkomen. Discriminatie is ontoelaatbaar en zeker, daar zullen we altijd tegen optreden.

De voorzitter: Mevrouw Jansen-Dirkx.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. U was een heel betoog aan het houden. Ik heb u rustig laten uitpraten, maar ik wil nog even terugkomen op het vorige onderwerp. Namelijk de sociaal raadvrouw. Ik ben bij die presentatie geweest en ik heb de sociaal raadvrouw horen zeggen: het is erg druk. Ik heb toentertijd ook horen zeggen van misschien moeten er wel iemand bij komen, maar dat is misschien niet nu nog in Frage. Mijn vraag aan u is: denkt u dat het nu noodzakelijk is om te onderzoeken dat er een raadvrouw gaat komen en zou u eventueel ook bereid zijn om een toezegging te doen om bij ons aan de bel te trekken op het moment dat dat nodig is? Want ik vraag me af of het nodig is en dat is dan richting de indieners, om een heel onderzoek te doen, terwijl we misschien ook uit kunnen gaan van de sterkte van de sociaal raadvrouw, uzelf en uw interventie.

Mevrouw Sahin: In reactie op uw vraag kan ik aangeven dat ik niet verwacht dat we een heel uitgebreid onderzoek gaan doen, maar juist met haar, met de betreffende sociaal raadvrouw, kunnen verkennen wat zij nodig heeft om die functie binnen onze gemeente te verstevigen en te borgen. Als u zegt van wat gebeurt er als we dit niet doen? Dat vind ik lastig te voorspellen. En ze geeft ... Ze is uitdrukkelijk ontzettend goed in haar werk. En ze helpt heel veel inwoners. Maar dat komt ook omdat zij op een hele goede manier invulling geeft aan het sociaal raadvrouw zijn. Dat is wel iets wat we moeten koesteren, denk ik. Zeker gelet op de groei van onze gemeente en de complexe problemen die mensen kunnen ervaren. Maar laten we het eerst met haar goed bespreken, goed verkennen en dan een voorstel aan u doen. Dat lijkt me de beste volgorde.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Even nog de aanvulling van mevrouw Jansen-Dirkx. Ik vind het heel jammer dat we hier zo lang over spreken, over de interpretatie van volgens mij een duidelijke motie, die we met verschillende partijen hebben ingediend. Het gaat ook om toekomstige behoeften. Het gaat niet alleen om een analyse kort inderdaad wat de burgemeester zegt, niet een lang onderzoek, maar een analyse over toekomstige behoeften in het kader van de groei van onze stad en complexiteit van eventuele vragen. Het lijkt me altijd goed om een soort ijkpunt te hebben van waar staan we nu? Wat kan de raadvrouw inderdaad op dit moment en welke behoeften hebben we op mogelijke middellange termijn? Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van het college. En dan gaan we even kort schorsen. Even kijken hoeveel tijd we nodig hebben, 10 minuten. Ik kijk ook naar mijn rechterzijde, want dat is een hele belangrijke tafel. Is 10 minuten voldoende? Gaan we over 10 minuten verder. Ik schors de vergadering voor 10 minuten. Dames en heren, ik vraag u plaats te nemen. Ik heropen de vergadering en we kunnen over gaan, althans u kunt overgaan tot stemming. We gaan eerst stemmen over de ingediende moties, de moties die nog overgebleven zijn. En ik ga de titels noemen, zodat er ook geen verwarring ontstaat per motie. Want ook tijdens de schorsing is er nog een motie ingetrokken, vandaar. Allereerst de motie Jaarlijkse organisatie van de Rijswijkse sportprijzen in het Huis van de stad. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Dank u wel, voorzitter. In eerste instantie heeft onze fractie de motie letterlijk gelezen en hebben wij begrepen dat de gemeente het zelf moest organiseren. Met de duiding van Beter voor Rijswijk, maar ook van de wethouder, gaan we ervan uit dat de gemeente faciliteert en laat organiseren. En daarom zullen wij alsnog voor de motie stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Anderen? Niet, dan kunt u stemmen. Met 30 stemmen voor is de motie unaniem aangenomen. Mooi dat we spotprijzen gaan uitreiken. Dan gaan we naar de motie Herontwikkeling locatie Hof van Elsenburg. Mijnheer El Majjaoui wil een stemverklaring afleggen.

De heer El Majjaoui: Ik heb inderdaad een stemverklaring, voorzitter. Met de toelichting van GroenLinks kunnen wij instemmen met de motie, omdat wij ook veel waarde hechten aan herontwikkeling en het vernieuwen van bepaalde gebieden. Met name in deze verpauperde toestand. Dat is nu in dit gebied wel het geval. Ongeacht de uiteindelijke bestemming vinden wij dat dit gebied, dat veel economische en maatschappelijke waarde bezit, na 2027 optimaal benut moet worden. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Ik zag mevrouw Harmsen van de ChristenUnie. Gaat het lukken?

Mevrouw Harmsen: Het wordt heel kort, namelijk ongeacht de nieuwe bestemming, wat ook de oude bestemming zou kunnen zijn, ben ik best voor een onderzoek van dit gebied.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Dan zag ik de heer Weterings van Rijswijks Belang.

De heer Weterings: Voorzitter, zoals duidelijk aangegeven, zullen wij tegenstemmen, omdat de indieners, waaronder Beter voor Rijswijk, kon niet waarborgen dat er enige vorm van opvang werd uitgesloten. We zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Enk van het CDA.

De heer Van Enk: Voorzitter, wij voelen ons wat ongemakkelijk bij deze motie. Om twee redenen gaan we toch tegenstemmen. De eerste is, ik heb nog nooit meegemaakt dat de raad aan het college moet vragen om te kijken naar een bestemming. Ik ga ervan uit dat het college dat zelf doet. En ten tweede, omdat dat ongemak wordt veroorzaakt door de onderliggende discussie over het azc en dat willen we liever op een geëigend moment op een goede manier voeren, in plaats van zo en passant.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Enk. De heer Van Dam, Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam: Ook wij zullen tegenstemmen, in navolging van wat het CDA zei. Volgens mij is deze motie overbodig. De toekomst van het terrein dat ligt in de handen van het college en daar komt te zijner tijd dan een voorstel voor. En daarom kunnen wij dit niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Andere raadsleden? Niemand vergeten? Prima, dan kunt u overgaan tot stemming. Met 21 stemmen voor en 9 tegen is deze motie aangenomen. Dan de motie Rapportages omzetten naar sfeerbeeld in de vorm van de vier jaargetijden. Wenst iemand een stemverklaring? Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Dank u wel, voorzitter. Wij zullen tegen deze motie stemmen, omdat wij vinden dat we als gemeenteraad ons toch niet met sfeerbeelden en lay-out bezig moeten houden.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Mijnheer Van Enk, CDA.

De heer Van Enk: Aanvankelijk vond ik het wel mooi deze Vivaldi-motie. En ik dacht: kan geen kwaad, het kan vriezen, het kan dooien. Maar uit de toelichting van de wethouder blijkt het toch veel geld te kosten, dan maar liever niet.

De voorzitter: Dank u wel. Prachtige muziek, Vivaldi. Wie? Mevrouw Van Nunen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Nunen: Dank, voorzitter. We sluiten ons aan bij de woorden van het CDA en de wethouder. In die zin ontraadt hij de motie en wij begrijpen die. We stemmen tegen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van 't Eind van GroenLinks.

De heer Van 't Eind: Kort, voorzitter. Ik sluit me ook aan bij de woorden van het CDA. Wij zaten daar ook op die manier in.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij voldoende toelichting op het stemgedrag gegeven. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 21 stemmen tegen en 9 voor is deze motie verworpen. Dan de motie Discriminatietoets Rijswijk. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Dat is niet het geval. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 21 stemmen voor en 9 tegen is deze motie aangenomen. Dan de motie Veiligheid van meisjes en vrouwen in de openbare ruimte. Wenst iemand een stemverklaring? Nee, volgens mij veel over gezegd. Met 23 stemmen voor en 7 tegen is deze motie aangenomen. Dan de motie Diervriendelijke kinderboerderijen in Rijswijk. Wenst iemand een stemverklaring? Niet. Deze motie met 30 stemmen voor, is unaniem aangenomen. Dan de motie Veiligheid in de openbare ruimte voor alle inwoners. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Van Enk van het CDA.

De heer Van Enk: Voorzitter, het was een boeiende discussie, maar ik denk dat we het uiteindelijk allemaal eens zijn. En dat kwam door de uitspraak van de vorige motie, dat de veiligheid voor meisjes en vrouwen als minimale norm wordt gezien voor iedereen. Dat maakt deze motie overbodig.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Wij sluiten ons daarbij aan, overbodig.

De voorzitter: Dank u wel. Overgaan tot stemming. Met 25 stemmen tegen en 5 voor is deze motie verworpen. Dan de motie Herziening evaluatie afvalbeleid. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Braam van Beter voor Rijswijk.

De heer Braam: Het is tijdens de inbreng door andere partijen ook aangegeven. De evaluatie zou wellicht kunnen leiden tot de andere keuze die destijds wellicht door Wij. zou zijn gemaakt. Wij. Rijswijk wel te verstaan. In ieder geval niet de keuze van Beter voor Rijswijk. Beter voor Rijswijk is voor beperken van de lasten. En volgt ook de lijn van de wethouder om op het juiste moment een evaluatie toe te passen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Braam. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Voorzitter, deze motie is feitelijk verhoging afvalstoffenheffing met 500.000 euro. Daar stemmen wij tegen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Schie van het CDA.

Mevrouw Van Schie: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. We hebben geen duidelijk antwoord gekregen op de vraag wat het voorstel van Wij. Rijswijk zou gaan betekenen voor de afvalstoffenheffing. En dat vinden we toch beslist wel een belangrijk onderdeel van deze discussie.

De voorzitter: En daarom stemt u tegen, voor? Tegen. Ik weet aan deze kant niet meer wie eerst was. Mijnheer Van 't Eind.

De heer van 't Eind: Voorzitter, wij vinden dat je bestuurlijke verantwoordelijkheid moet nemen. Niet zomaar wat moet roepen. Deze motie leidt uiteindelijk met wat Wij. Rijswijk wil, tot een verhoging van de afvalstoffenheffing en wij sluiten ons aan bij de VVD. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Wij sluiten ons ook aan bij de opmerkingen van de VVD en de bestuurlijke verantwoordelijkheid.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, herhaling van wat vorige sprekers voor mij hebben gezegd. Dank.

De voorzitter: Mijnheer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: In tegenstelling van een aantal ... Steeds meer inwoners zijn ontevreden over hoe afvalinzameling is georganiseerd. Dat zien we op straat, bijplaatsingen, vervuiling en groeiende ergernis in de wijk. Daarom steunen wij de motie van Wij. Niet als afrekening, maar als uitnodiging om het samen met onze inwoners beter te doen. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij, mijnheer Weterings, Rijswijks Belang.

De heer Weterings: Ik sluit me aan bij de heer El Majjaoui.

De voorzitter: Dank u wel. Iedereen gesproken. U kunt overgaan tot stemming. Met 22 stemmen tegen en 8 voor is deze motie verworpen. Dan de motie Regie op grond en vastgoed. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Niet. Met 18 stemmen voor en 12 tegen is deze motie aangenomen. Dan de motie Digitaal Rijswijk. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Even een punt van orde, over digitaal Rijswijk gesproken. Ik zit de hele tijd naar een scherm te kijken waar college op staat en dat de batterij bijna leeg is.

De voorzitter: Geen stemverklaring? Ik stel voor dat u overgaat tot stemming over de motie Digitaal Rijswijk. Met 23 stemmen tegen en 7 voor is deze motie verworpen. Dan de motie Weten waar je voor betaalt, duidelijk over heffingen en leges. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Ik vind het een uitstekend idee. We stemmen voor.

De voorzitter: Dank u wel. We missen volgens mij nog één ... Met 17 stemmen voor en 13 tegen is deze motie aangenomen. Dan de motie Vrijwillige activiteiten ambtenaren en politici Rijswijk. Wenst iemand een stemverklaring? Mevrouw Kames.

Mevrouw Kames: Dank u wel, voorzitter. Wij vinden het als Rijswijks Belang niet nodig om deze motie te ondersteunen. Wij vinden dat ambtenaren het zelf uit moeten maken of zij vrijwilligerswerk willen doen of niet en het ook nog zelf kunnen bedenken.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kames. Mijnheer Van Enk, CDA.

De heer Van Enk: Voorzitter, wij zullen ook tegen deze motie stemmen. We hebben ons bijzonder verbaasd over de discussie. We gaan als raad helemaal niet over vrijwilligerswerk van ambtenaren. Om een fractievoorzitter aan te halen: dat zou tot rolvervaging leiden. Daar gaan wij niet aan meedoen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, wij zullen van harte, want we hebben ook meegetekend, voor deze motie stemmen, omdat we er een andere betekenis aan geven dan wat grosso modo in de discussie ontstond, namelijk vrijwillige activiteiten op zich van ambtenaren en politici. Terwijl de motie was

bedoeld om juist het werk van ambtenaren via vrijwilligerswerk een andere dimensie te geven. En daar zijn wij zeer voor.

De voorzitter: Anderen? Niet. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Wij vinden het mooi als er wordt gestimuleerd, inderdaad niet verplicht, om een bredere blik te krijgen en dat ook in Rijswijk te doen. Zodat de binding met Rijswijk toeneemt en als mensen daar hulp nodig hebben om even te zien wat, zijn we daar zeker voor.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 21 stemmen voor en 9 tegen is deze motie aangenomen. Dan Boter bij de vis. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen bij Boter bij de vis? Nee. U kunt overgaan tot stemming, 21 stemmen voor en 9 tegen is de motie aangenomen. Dan de motie Voorzieningen in de wijk. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Dank u wel. Voor Rijswijks Belang zijn voldoende voorzieningen in de wijk belangrijk. De gemeente heeft daar wat Rijswijks Belang betreft daar ook een zorgplicht in. Daarom hebben wij vorige raadsvergadering ook al vragen gesteld over de verdwenen pinautomaat aan de wethouder. Het CDA komt nu met een motie, dus die zullen wij steunen. Ondanks dat de wethouder aangeeft het niet te gaan doen. Het bevreedt ons wel dat de wethouder dat zo stellig brengt, want in gemeentes zoals Tilburg en Amersfoort heeft de wethouder zich wel degelijk daarmee bezighouden en is hij actief in gesprek gegaan met Geldmaat. Wij willen ook graag dat de wethouder dat doet, ondanks dat hij dat zelf niet wil.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Voor ons gaat de motie een stapje te ver. We horen dat de wethouder, als dat nodig is, in gesprek gaat, goede contacten heeft met bedrijven. En in het verleden zijn er ook goede gesprekken met Geldmaat geweest om ze te behouden. We rekenen erop dat dat gebeurt, maar voor ons gaat deze motie voor alle voorzieningen altijd in gesprek een stap te ver en zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, ik sluit me aan bij de geest van de stemverklaring van Rijswijks Belang.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Niet. U kunt overgaan tot stemming. We missen er nog een, volgens mij. Mevrouw Van Schie. Met 20 stemmen voor en 10 tegen is de motie aangenomen. Dan de motie Borg de dienstverlening sociaal raadsvrouw persoon. Wenst iemand een stemverklaring? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: We zijn blij dat we de moties hebben kunnen toevoegen en daardoor ook Partij van de Arbeid hebben kunnen vinden op deze bijzondere avond. We zullen voorstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Niet. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 30 stemmen voor is deze motie unaniem aangenomen. Dan de motie Adoptieplan afvalcontainers en -bakken. Mijnheer Zoghbi.

De heer Zoghbi: Dank u wel. Wij stemmen voor de motie Adoptieplan voor afvalbakken, omdat dit een oplossing kan zijn die helpt om de huidige onvrede bij onze inwoners weg te nemen. Het betrekken van inwoners bij het schoonhouden van hun omgeving, draagt bij aan meer eigenaarschap en een netter straatbeeld. Wij willen daarbij ook verwijzen naar onze eigen motie, die helaas geen

steun heeft gekregen, maar die hetzelfde doel nastreeft. Het verbeteren van het afvalbeleid en het vergroten van de betrokkenheid van onze inwoners. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Zoghbi. Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, naar aanleiding van wat de heer Zoghbi zegt, wil ik toch even een stemverklaring afgeven. Ik wil toch wel het verschil aangeven tussen de motie die nu ter stemming voorligt en een motie van Wij., waar we zojuist in ieder geval als PvdA-fractie tegen hebben gestemd. Ik wil wel graag die scheiding in de bedoeling.

De voorzitter: Een stemverklaring is een toelichting op uw stemgedrag, dat is volgens mij wat nodig is. En mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, wij denken dat een nieuw beleid om bakken te gaan adopteren een eigen leven gaat leiden. Mensen zullen wegvallen, weesbakken gaan ontstaan. Wij zien hier geen toekomst in. We zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: We zullen voor de motie stemmen om te adopteren, ervan uitgaande dat die wordt uitgevoerd, dat er geen beleidsnota voor komt en ook geen evaluatie voor het eerste kwartaal volgend jaar.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Niet. U kunt overgaan tot stemming. Ik mis er een, denk ik. Met 21 stemmen voor en 9 tegen is deze motie aangenomen. Dan de motie Bereikbaarheid en coördinatie wegwerkzaamheden. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Volgens mij, voorzitter, met alle respect, is het bestaand beleid. We zien er weinig toevoegingen. We zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof: Voorzitter, de motie roept op om iets te doen wat we al doen. En in letterlijk die woorden en om die reden achten wij het overbodig en zullen wij tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Aangezien de wethouder aangaf dat het haar beleid verder ondersteunt, zullen wij voorstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Kunt u overgaan tot stemming, 18 stemmen voor en 12 tegen is deze motie aangenomen. Dan hebben we alle moties gehad, niets vergeten. Gaan we naar agendapunt 6. Dan komt eerst het amendement in stemming. Het amendement Ruimere mogelijkheid voor kosteloze huwelijken. Wenst iemand een stemverklaring? Excuus. Agendapunt 5, het raadsvoorstel tweede halfjaarrapportage moet eerst in stemming worden gebracht. Moet u weer terug naar boven. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Rijswijks Belang heeft hier geloof ik als enige een goed Forum over gehad. Nog bedankt voor jullie geduld, maar we zullen voorstemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Andere raadsleden die over de tweede halfjaarrapportage een stemverklaring willen afleggen? Nee. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 30 stemmen voor is het raadsvoorstel tweede halfjaarrapportage unaniem aangenomen.

6. Raadsvoorstel Vaststelling belastingverordeningen 2026

De voorzitter: Dan gaan we nu naar agendapunt 6. En dan gaan we als eerste ... Gaat u stemmen over het amendement Ruimere mogelijkheid voor kosteloze huwelijken. Mevrouw Koegler, een stemverklaring.

Mevrouw Koegler: Hoewel wij vinden dat de trouwtarieven fors gestegen zijn, vinden wij dat de mogelijkheden voor gratis trouwen genoeg zijn en daarom zullen we tegenstemmen. Trouwen mag ook best iets kosten.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Anderen? De heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, ik sluit me nog nogmaals aan bij de geest van Rijswijks Belang.

De voorzitter: Hoe later de avond, hoe meer u naar elkaar toegroeit, heb ik het idee. Anderen? De heer Van Enk.

De heer Van Enk: Wij zullen tegen de motie stemmen, naar aanleiding van het verhaal van de wethouder.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Anderen? Nee. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Wij sluiten ons aan bij de geest van GroenLinks.

De voorzitter: Prima. Trouwen mag wat kosten. Volgens mij kunt u overgaan tot stemming over het amendement. Met 24 stemmen tegen en 6 voor is het amendement verworpen. Dan komt nu in stemming het raadsvoorstel. Het raadsvoorstel vaststelling belastingverordeningen 2026. Wenst er iemand van u een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, na een hoop wikken en wegen is in principe dat Rijswijks Belang van mening is dat de belastingen flink omlaag kunnen door andere keuzes te maken. Wij zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Andere raadsleden? Nee. Dan kunt u overgaan tot stemming over het raadsvoorstel vaststelling belastingverordeningen. We missen er een. Met 26 stemmen voor en 4 tegen is het raadsvoorstel aangenomen.

7. Vaststellen begroting voor het jaar 2026

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 7, vaststelling begroting.

7.a Vaststellen begroting voor het jaar 2026

De voorzitter: En dan gaat u als eerste stemmen over het raadsbesluit begroting voor het jaar 2026. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, de eerlijkheid gebiedt mij nu ook te zeggen: het is een uitstekende begroting geweest. Wij zullen voorstemmen. Ja, schrik niet. Gefeliciteerd.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Niet het geval. U kunt tot stemming overgaan. We missen een ... Met 30 stemmen voor is het aangenomen, het raadsbesluit begroting voor het jaar 2026.

7.b Vastellen Meerjarenraming 2027-2029

De voorzitter: Dan het raadsbesluit meerjarenraming 2027-2029. Wenst iemand een stemverklaring? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: In de geest van mijn vorige antwoord. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dus u stemt voor, denk ik dan. Anderen? U kunt overgaan tot stemming. Mijnheer Braam. Met 30 stemmen voor is het raadsbesluit meerjarenraming 2027-2029 aangenomen.

7.c Vaststellen van de jaarschijf 2026 van het investeringsplan 2026-2029 geraamde investeringen

De voorzitter: Dan zijn we bij agendapunt 7 C, vaststellen van de jaarschijf 2026 van het investeringsplan 2026-2029 geraamde investeringen. Ook een stemverklaring van iemand? Niemand? Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 30 stemmen voor is dit ook aangenomen het raadsbesluit

8. Sluiting

De voorzitter: Dan zijn we bij het laatste punt, agendapunt sluiting gekomen. En het is 22.40 uur en ik heb heel veel mensen horen hoesten en proesten. Ik wens degenen die ziek zijn veel beterschap en moedig dat u toch bent gekomen en gebleven. Volgens mij kan ik als voorzitter van de raad zeggen dat het een constructief, mooi debat is geworden. Wil ik u namens u allen ook onze ambtenaren die achter de schermen heel hard hebben gewerkt, maar ook de ambtenaren hier, onze bodes en onze griffie heel hartelijk danken voor de goede ondersteuning. En dan wens ik u nog een goede avond.

De gemeenteraad,

de griffier,

J.A. Massaar, bpa

de voorzitter,

H. Sahin